

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392.
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 30 din.
Za inozemstvo 50 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Ob berlinskem obisku Molotova

Berlinski obisk predsednika sovjetske vlade in njenega zunanjega ministra Molotova v Berlinu pomeni najpomembnejši dogodek dneva. Z vidika svetovne politike spada po svojem neposrednem pomenu v isto vrsto kakor tretja izvolitev Roosevelta za predsednika Zedinjenih držav, seveda ne v tem smislu, da bi mu mogli že sedaj napovedovati enak pomen tudi v pogledu njegovih nadaljnjih posledic. Za sedaj se moramo zadovoljiti le s prikazom njegovega namena in pomena po uradnem obvestilu nemške in ruske polslužbene agencije, ki sta naznanili, da prihaja Molotov v Berlin, da vrne lanskoljetna obiska nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvi in da v okviru prijateljskih odnosov med obema državama z osebnimi stiki poglubi obstoječe sodelovanje.

Po tem naznanilu moramo torej obisk Molotova v Berlinu smatrati najprej za vljudnostni obisk, ki naj tudi na zunaj manifestira dosedanje sodelovanje med obema državama in ga še poglobi. Nemški in italijanski listi pa gredo v svojih prvih komentarjih še korak dalje ter vidijo v obisku ne le diplomatski uspeh osi, temveč tudi demonstrativno potezo ruske diplomacije proti vsem govoricam o poslabšanju odnosov med Moskvo in Berlinom. Italijanski listi nakazujejo v tej zvezi tudi novo zblizanje med Italijo in Rusijo kot dopolnitev že obstoječega sodelovanja med Nemčijo in Rusijo ter možnost sporazuma med Japonsko in Rusijo. Znano je, da je Virginio Gayda že pred nekaj tedni zapisal v svojem listu »Giornale d'Italia«, da med fašizmom in komunizmom, kakršni je danes v Rusiji, prav za prav ni bistvenih razlik, kar velja še posebej tudi v pogledu enake usmerjenosti navzven, proti tako zvanim »plutokracijam«. Farinacijev organ »Regime Fascista« pa je pred dnevi zelo značilno prikazal razvoj sovjetskega režima in poudaril, da soveti niso več nasprotni »hierarhom in družini«, tako da je sedaj nasprotje med fašizmom in ruskim komunizmom, kakršni je danes, ostalo dejansko brez osnove. Končno je treba še opozoriti, da na 23. obletnico sovjetskega režima vse tri dinamične velesile trikotja Berlin - Rim - Tokio porabile za vidno manifestacijo prijateljstva z Moskvo, saj so se svečanih prireditev na sovjetskih poslaništvih v njih prestolnicah udeležili zunanji ministri vseh treh držav.

Po vsem tem sklepajo mnogi nevtralnopažovalci, da je v zadnjem času pri avtoritarnih velesilah močno stopila v ospredje njih skupna volja po gojitvi kar najpriprajnejših odnosov z Rusijo. To voljo tolmačijo ti opažovalci kot željo Berlina, Rima in Tokia, da bi Rusija še nadalje ohranila v tej vojni svojo nevtralnost. V tem pogledu se želje navedenih treh velesil nedvomno ujemajo z enako željo Rusije same, kakor jo je poudaril v svojem govoru dne 6. t. m. predsednik SSSR Kalinin, pa bi bilo sicer tega Rusiji gotovo težko odkloniti pobude, ki odgovarjajo njenim osnovnim zunanje-političnim smernicam v sedanjem konfliktu. V kolikor se tiče njenih neposrednih interesov, se je Rusija že zavarovala s poslednjimi izjavami svojih vodilnih državnikov in vojakov, ki so pozvali državljane, naj žrtvujejo, kar morejo, v obrambo domovine — za vsak primer. Tako se temeljno črta ruske »stroge nevtralnosti« krije z enako temeljno črto »stroge čuječnosti« v smislu vsestranske pripravljenosti za varovanje lastnih interesov.

Že to, kar smo tu navedli, zadostuje za razumevanje velikega pomena obiska Molotova v Berlinu v sedanjem mednarodnem položaju. Za veljeli osi Rim - Berlin predstavlja ta obisk — teden dni po Rooseveltovi tretji izvolitvi, ki se je med drugim tolmačila kot poslednji angleški uspeh — pomembno protutež, katere težina pa se v naprej seveda še ne da pretehtati. Ne smemo prezreti, da prihaja Molotov v Berlin v trenutku, ko se zdi, da je po poslednjih govorih nemškega kancelarja Hitlerja in angleškega ministrskega predsednika Churchilla položaj med obema vojnima taboroma precej razčiščen. Oba govornika sta namreč še enkrat poudarila voljo obeh narodov, da dobojmeta sedanjí boj »do končne zmage«. Kompromisi se ne zde več mogoči, mirovne pobude so od obeh taborov v naprej zavrnjene: sedaj je mogoča med njima samo še borba na življenje in smrt. Hitler je govoril o sklepu, »voditi sovražnosti do jasne odločitve«, Churchill pa o »nezlomljivi volji, da nadaljujemo vojno do zmage«.

Hitler opira svoje zaupanje v končno zmago predvsem na materialno oborožitev Nemčije, kakor izhaja iz dosedanjih rezerv, iz »največje proizvodne sposobnosti na svetu« ter iz dejstva, da Nemčija lahko mobilizira »sile tako rekoč vse Evrope«. A tudi Hitler pred-

Nov hud potres v Bukarešti

Včeraj so novi potresni sunki v Bukarešti povzročili nova silna razdejanja — Več drugih rumunskih mest v razvalinah — Na tisoče mrtvih in ranjenih — Potresi tudi v južni Rusiji in na Madžarskem

Bukarešta, 11. nov. p. Rumunsko prestolnico je danes malo pred 9. uro zadel nov potres, ki je povzročil nadaljnjo, doslej še nepregledno škodo. Večina hiš, ki so bile pri včerajšnjem potresu več ali manj hudo poškodovane, se je danes porušila. Rumunska prestolnica tudi danes slika mesta, ki je pretrpelo najhujše bombardiranje. Kamorkoli se človek ozre, povsod samo razvaline in od ponosnih palač na širokih bulvarjih so ostali po večini samo še temelji.

Potresni sunki so se začeli ponavljati ob 4. zjutraj in so dosegli višek ob 8.44, ko je bil potresni sunek zopet izredno močan. Stokovnjaki seizmološkega zavoda smatrajo, da v vsej Bukarešti ni niti enega poslopja, ki bi sprito tako močnih potresnih sunkov, ki so se gibali v horizontalni in vertikalni smeri, ostalo nepoškodovano. Prebivalstvo je današnji potres še bolj razburil in se je pričelo seliti iz mesta v okolico. Vse šole so zaprte, prav tako pa je ustavljeno delo tudi v vseh državnih radih, ker je vse prizadevanje oblasti osredotočeno na reševalno akcijo. Poleg vojske in legionarjev so formirani tudi posebni delavski civilni oddelki, ki razkopavajo razvaline in iščejo ponesrečence.

Palača Carlestone velika grobnica

Današnji potresni sunek je povzročil novo katastrofo v preostankih hotela »Carlton«. Priliječe in podzemeljski prostori hotela so bili zasuti od ruševin gornjih nadstropij, vendar pa je v kletnih prostorih bilo še okrog 80 ljudi, ki so si rešili življenje. Po včerajšnjem potresnem sunku so bili še v telefonski zvezi z zunanjim svetom, po današnjem potresu pa je bila zveza prekinjena. Poleg tega se je po današnjem potresu vnela velika zaloga nafte, ki je služila za centralno kurjavo in je bila spravljena v podzemskem rezervoarju. Nastala je strahovita eksplozija, nakar se je pojavil požar, ki se je razširil na preostali del tega največjega hotela ter

je zajel tudi vso okolico in ga doslej še niso mogli pogasiti. Usoda onih, ki so se rešili pri včerajšnjem potresu v kletne prostore, je s tem zapečatena. Včeraj so z vso naglico začeli kopati predor pod ruševinami, da bi koga rešili, toda sedaj ni več nobenega upanja, da bi bil še kdo živ. Na mnogih krajih je razpokala tudi zemlja ter so pretrgane vodovodne in plinske cevi, tako da so nastali številni požari.

Opustošenje v petrolejskem revirju

Najnovejše vesti iz notranjosti države kažejo, da je katastrofa še mnogo večja, kakor pa se je prvotno mislilo. Iz mnogih krajev prihajajo vesti, da ni ostal kamen na kamnu. Posebno hudo je razdejana okolica Ploestija, kjer se niti več ne pozna, kje so bile prej naselbine.

Koliko je število smrtnih žrtev, dosedaj ni bilo mogoče niti približno ugotoviti. V sami Bukarešti računajo, da je zahtevala katastrofa več tisoč žrtev. Izmed izkopanih trupel so mogli dosedaj identificirati samo 110. Vsa druga so tako izmakažena, da njihove identitete sploh ne bo mogoče ugotoviti.

V Craiovi, kjer so bila nedavno rumunsko-bolgarska pogajanja, so izkopali dosedaj 50 trupel, večinoma žensk in otrok. V Karpatskem masivu so nastale ogromne razpoke in so se celi kompleks odrgali. V bližini sela Moreno je nastala več metrov široka razpoka, iz katere se dvigajo plini in švigajo visoko v zrak debeli curki vrele vode.

Kakšen je položaj v petrolejskem področju, podrobno še ni znano, vendar pa po dosedanjih vesteh izgleda, da je škoda znatna. Upajo pa, da so ostali petrolejski vrelci sami neprizadeti in da bo mogoče nastalo škodo čimprej popraviti tako, da ne bo omejena eksploatacija.

Včerajšnji in današnji potres je po podatkih, ki so bili zbrani nocel, zahteval v Bukarešti in v ostalih najbolj prizadetih krajih nad 4000 mrtvih in ranjenih.

Več mest v razvalinah

Poleg Bukarešte so posebno hudo prizadeta mesta Campina, Buzau, Ploesti, Tecuci, Galac, Focsani, Barlad in Husi

Bukarešta, 10. nov. br. (Stefani) Veliki potres v Rumuniji so v razvalinah. Davi telefonske in prometne zveze se niso bile obnovile, čeprav so cele divizije rumunske vojske in oddelki nemškega vojaštva na delu, da bi čim prej obnovili promet in odstranili ruševine. V Bukarešti se je do sredi do končano sesula velika palača Carlton. Potres se je razširil tudi na petrolejsko področje. V bližini Ploestija je bila hudo poškodovana neka petrolejska rafinerija. K sreči tam žrtev ni bilo. Na petrolejskem področju je nastal požar, ki so ga pa čete gasilcev kmalu omejile in pogasile. Poškodovanih je bilo nekaj črpalnih stolpov, vendar pridobivanje petroleja obče ni bilo onemogočeno. Med Ploestijem in Galacem je počel petrolejski vod. Škoda bo v nekaj dneh popravljena. Splošno se lahko reče, da rumunska petrolejska produkcija zaradi usodnega potresa ni bila hudo omejena.

Davi ob 8.35 so se potresni sunki ponovili. Bili so srednje jakosti. Znova je bilo poškodovanih večje število hiš, tako v Bukarešti, kakor na deželi. Za enkrat še ni znano, koliko žrtev je zahteval novi potres.

Reševalna akcija je v polnem teku. Verjetno je, da zaradi potresne katastrofe general Antonescu jutri ne bo mogel odpotovati v Rim na že napovedani obisk.

Po podatkih, ki še zmerom niso definitivni, je včerajšnja potresna katastrofa v Rumuniji zahtevala daleč nad 1000 človeških žrtev. Samo v Bukarešti je bilo okrog 600 ljudi ubitih in ranjenih. Okrog 200 žrtev so izkopali izpod ruševin celega bloka novih stanovanjskih hiš. Pod ruševinami so našli tudi okrog 200 ranjenec. Poročila o hudem razdejanju prihajajo počasi iz Tostane, kjer je bilo okrog 100 ljudi ubitih, iz Galaca, kjer je bilo mrtvih 21, iz Ploestija, kjer je bilo po-

videva možnost dolge vojne, na katero pa je Nemčija pripravljena. Obenem napoveduje »čas velike ofenzive«, iz česar bi mogli sklepati, da se odločilni spopad med Nemčijo in Anglijo ni še neposredno približal. Nasprotno pa se Churchill mimo volje do zmage zadovoljuje z ugotovitvijo, da je vse, kar je Anglija v tem času dokazala, »to, da smo ostali pri življenju« ter da »zunanjí svet sedaj veruje v naš obstoj«. Za Churchilla je torej trenutno važna samo ugotovitev, da Anglija še živi, medtem ko smatra za naprejš za »glavno angleško nalogo« ohranitev svobodne poti preko oceanov, ki da je za angleško zmago »absolutno potrebna«.

V tem smislu lahko torej smatramo položaj med obema vojnima taboroma

razčiščen. Izven njiju so še tri velesile, od katerih je ena na strani Anglije (Zedinjene države), druga na strani osi (Japonska), tretja pa nevtralna (Rusija). In zdi se, da je ta poslednja nekak jeziček na tehtnici med obema vojnima taboroma. Rusija se tega svojega ugodnega in hkrati neugodnega položaja v polni meri zaveda. Ugoden je ta njen položaj v toliko, v kolikor lahko ona izkorišča nasprotja med obema vojnima taboroma in svojo korist, neugoden pa v toliko, v kolikor jo razčiščenje med ostalimi velesilami vedno bolj približuje trenutku, ko se bo morala tudi ona sama jasno odločiti. Kaj pomeni v tem pogledu obisk Molotova v Berlinu za Rusijo, nam bo znano šele čez čas.

največja. Najbolj žalosten je položaj pač v Panciu, Focsani in Buzau, kjer je imel potres strašne posledice.

Snoči je bil železniški promet ponovno vzpostavljen na progi Bukarešta—Konstanca, Bukarešta—Gigurtu in Bukarešta—Zombolja. Na drugih progah pa promet še ni bil obnovljen.

»Železna garda« je poslala svojim članom poziv, da naj sodelujejo z oblastmi. Legionarska policija bo sodelovala pri izpraznjenju poškodovanih hiš. Po najnovejših poročilih iz Barladu so tam ugotovili dosedaj 15 mrtvih in 46 ranjenih. V Tecuciju je bilo 7 oseb ubitih, 18 pa ranjenih. Ječi v Dofteanu in Campiani sta se porušili. Računajo, da je mrtvih okoli 100 jetnikov.

Po dosedanjih cenitvah znaša škoda najmanj 10 milijonov dolarjev. V teku včerajšnjega dne je bilo še več potresov, vendar mnogo manjšega obsega. Promet v Bukarešti je zaradi potresa precej trpel in se zdaj vozi le del tramvajev, ker so mnoge ulice še zmerom zadelane. Vodja države general Antonescu, ki se je mudil v Braşovu, se je pripeljal v Bukarešto in si ogledal vse važnejše predele prestolnice, ki jih je prizadel potres. Odstranjevanje razvalin in reševanje ponesrečencev se nadaljuje; pri tem sodelujejo tudi nemški oddelki in oddelki narodnosocialistične mladine, ki se

pravkar mude v Bukarešti. Šef nemške letalske misije general Speidel in general Hansen osebno sodelujeta pri vseh teh akcijah.

Glede potresa samega je ugotovljeno, da se je pripetil hkrati vodoraven in navpičen potres, in da zato niti nove močne gradbene konstrukcije potresa niso prenesle.

Žrtve

Bukarešta, 11. nov. AA. (DNB). Točno število človeških žrtev pri potresu, ki je zajel Bukarešto in večji del Rumunije, še ni znano, ker so po državi večinoma potrgane vse telefonske zveze in poškodovane vse brzojavne naprave. Zato prihajajo poročila o učinku potresa precej pošasti. Po dosedanjih poročilih je bilo v mrtu Campini mrtvih 100 oseb, v Galacu 36, v Focsaniju 30, v Bukarešti pa nad 500 oseb. Pod ruševinami v Bukarešti je še okoli 100 oseb. Potres je znatno poškodoval tudi nekatere železniške proge, zlasti pa tiste proge, ki vodijo skozi Karpate.

Sožalje kneza-naměstnika

Beograd, 11. novembra. AA. Nj. Vis. knez namestnik je poslal rumunskemu kralju Mihaelu brzojavno sožalnico ob katastrofalnem potresu v Rumuniji.

V petrolejskem revirju divjajo veliki požari

Silna škoda v petrolejskih rafinerijah — Cela vojska gasilcev na delu v Ploestiju in okolici

Washington, 11. nov. o. Po informacijah agencije United Press je potres povzročil Ploestiju in po vsem petrolejskem področju Rumunije nove velike požare s katerimi se sedaj bori cela vojska gasilcev. Nastala je tudi velika škoda v petrolejskih rafinerijah.

Po informacijah agencije Asociatet Press iz Bukarešte je direkcija neke ameriške petrolejske družbe javila ameriškemu poslanstvu, da je bila prisiljena zaradi škode, ki jo je prizadejal njenim petrolejskim napravam včerajšnji potres, za nekaj časa ukiniti vsakršno pridobivanje petroleja.

Napovedi italijanskega znanstvenika

Washington, 11. nov. o. (UP). Znani italijanski seizmolog Bendanti ki je že svojčas napovedal nekaj potresov, je izjavil, da je treba zaradi izrednih solnčnih peg računati še z novimi potresi. Tudi rumunski potres je bil v zvezi s temi pegami. Profesor je napovedal manjši potres v Švici, potrese na Sredozemskem morju, v Kanadi, na Andih ter v Južni in Severni Ameriki. Po podatkih njegovega observatorija v Faenzi je trajal balkanski potres 1 uro in 52 minut.

Poškodbe v Besarabiji in južni Rusiji

Moskva, 11. nov. br. (Tass). Ruski seizmografski zavodi v Moskvi, Kijevu in Odesi so včeraj zjutraj zabeležili usoden potres v Rumuniji. Potresni sunki so se razširili tudi na Besarabijo. V Kišinevu in drugih Besarabskih krajih je bilo poškodovanih več poslopij. Po dosedanjih podatkih žrtev ni bilo.

V zvezi z včerajšnjim potresom je izjavil šef moskovskega potresnega zavoda,

da je bil to najhujši potres kar jih je kdaj zabeležila moskovska potresna postaja. Mnogo Moskovčanov je potres prebudil. V teku nedelje so na potresni zavod prispela množična poročila iz raznih krajev Sovjetske zveze, kjer so potres zabeležili. Radi rumunskemu potresu je znašal 1800 do 2000 km. iz česar se sklada, da leži epicenter okoli 100 km pod površino.

Poročila o potresu so prispela iz Odesa, Poltave, Dnjepronetrovska, Akermans in iz drugih mest Sovjetske Rusije. V Kišinevu je potres poškodoval mnogo hišnih poslopij in stanovanjskih hiš Svet ljudskih komisarjev moldavske sovjetske republike je ustanovil posebno komisijo za podeljevanje podpore prizadetim ošbam. Tudi v Odesi je poškodovanih mnogo stanovanjskih hiš. Ljudje so zato dali ča a prebili na ulicah.

Na našem ozemlju

niso čutili potresa

Beograd, 11. nov. AA. Davi ob 6.44.58 so aparati potresnega zavoda na Tašmadanu zabeležili začetek nepretrganega potresa v daljavi 520 km vzhodno od Beograda. Maksimalni pomik tal v Brodu je bil ob 6.46.21 in je znašal 12 mikronov z valovno periodo štirihi sekund. Poslednji val tega potresa so aparati zabeležili v 51. minuti odnosno ob 6.52. Ta potres se na našem ozemlju ni čutil, pomeni pa naknadno gibanje v vrsti epicentralnih blokov v južnih Karpatih.

Poškodbe na Madžarskem

Budimpešta, 11. nov. br. (CBS). Včerajšnji potres je precej prizadel tudi nekaj madžarskih krajev. Tako je bilo nekaj hiš poškodovanih v Marošu in Nagy Soronti ter še v dveh manjših mestih. Človeških žrtev k sreči ni bilo.

Največji napad na Nemčijo in zasedeno ozemlje

London, 11. nov. i. (Reuter). Močni odredi britanskih bombnikov so v minuli noči izvedli več napadov na industrijske in prometne naprave v centralni Nemčiji. Prvikrat v sedanjí vojni so angleška letala posetila tudi Gdansk (Danzig) v zasedenem bivšem poljskem ozemlju. Med drugim cilji, na katere so se koncentrirali angleški letalski napadi, so bili poleg Berlina tudi še Mannheim, Essen in Gelsenkirchen.

Druge skupine angleških bombnikov so hudo bombardirale oporišče nemških podmornic v Lorientu, kjer so nastale velike eksplozije. To je bil že tretji zapovrstni ponočni napad na Lorient. Bombardirani sta bili tudi luki Calais in Boulogne.

K nočnemu napadu angleških bombnikov na Gdansk pripominjajo v angleških letalskih krogih, da je bil to eden najdaljših napadalnih poletov, kar jih je angleško vojaško letalstvo izvedlo od početka vojne. Bivše svobodno mesto Gdansk je približno 1300 km oddaljeno od letalskih oporišč v Angliji. Pomembne skupine angleških letal so morale preleteti v tem napadu nad 3000 km dolgo pot in to nad zelo nevarnim ozemljem. Napad na Gdansk je hkrati tudi prvi napad na zasedeno poljsko ozemlje. Angleška letala so na Gdansk metala v prvi vrsti letake,

le na železniške naprave je bilo vrženih tudi nekaj bomb.

London, 11. nov. i. (Reuter). K akcijam angleškega letalstva nad Nemčijo v minuli noči pravi komunikle letalskega ministrstva, da so se razprostirali napadi od Baltika pa do Biskajskega zaliva. Napadi so bili med najrazsežnejši mi, kar jih je doslej izvedlo angleško letalstvo in to navzlic hudim viharjem in nevarnosti tvorjenja ledu na letalih. Med drugim so bile vržene bombe na petrolejske rezervoarje v Gelsenkirchenu, Ruhlandu, severno od Dresdenu ter pri Bremenu. Nadalje so bile bombardirane Kruppove tovarne v Essenu, tovarni v Mannheimu, Fockejeve letalske tovarne v Amsterdamu in Dresdenu, doki in ladje v Kielu in Duisburgu. Drugi napadi so bili izvedeni na pomorska pristanišča Lorient, Cherbourg, Le Havre, Dunkerque in Vlissingen. Bombardirana so bila železniška križišča in naprave v Gdansk, Dessau, Münster, Mannheimu in Dresdenu. Nadalje je bilo bombardiranih 14 aerodromov v Nemčiji in okupiranem ozemlju.

V okviru včerajšnjih dnevnih napadov angleškega letalstva, so bile vržene bombe na luke Boulogne in Calais. Pet britanskih letal se s teh poletov ni vrnilo.

Grško-italijanska vojna

Po grškem vojnem poročilu je prva vojna faza zaključena

Atene, 11. nov. br. (At. ag.). Vrhovno poveljstvo grške vojske je v pretekli noči objavilo naslednje službeno vojno poročilo, v katerem obelodanju zaključek uspešnih vojnih akcij v prvi fazi italijansko-grške vojne:

V času od 28. oktobra do 10. novembra so se razvijale na gozdnatemu terenu na področju Smolika in Gramosa na severnem pobočju Pindskega pogorja obsežne operacije, ki so se zaključile s porazom in razpadom cele divizije italijanskih planinskih čet. Alpinisti so bili jedro divizije, ki je bila ojačena s oddelki bersaljerjev, konjenice in fašistične milice. Italijanska divizija, ki je bila že dolgo tega mobilizirana in že celo leto etablirana v Albaniji, kjer je temeljito spoznala krajevne terenske prilike, je imela nalogo, da z naglim in odločnim sunkom predrne grško fronto. V ta namen je bila divizija še posebej ojačena s oddelki topništva in tankov. Skušala je presekati v zaledju grške zveze med Epirom in Tesalijo.

Ta 3. italijanska alpska divizija si je že takoj ob pričetku vojne skušala z velikim pritiskom izsiliti prehod čez gore in prodreti do Mecova, ki leži na cesti med Epirom in Tesalijo. Spočetka je naletela na grške prednje čete, ki so se pričele spriti silnega pritiska umikati, nato pa sovražnika zadrževati. Medtem so naše čete, ki so bile že prvotno določene, da bodo zavzele postojanke na tem sektorju, ter še druge čete, ki so jim bile dodeljene v ojačenje, v polni bojni opremi po nekaj napornih pohodih prispele na bojišče. Z odločno akcijo so se ne glede na težaven teren, na oteženo oskrbo, ter na neugodne vremenske prilike tako pogeele v boj. Po hudih spopadih so bile italijanske čete vržene nazaj. Da ne bi bile obkoljene, so se pričele v popolnem neredu umikati. Grške čete so jih nemudoma zasledovale. Na begu so Italijani potegnili za sabo še čete, ki so malo prej bile izkrcane v Valoni in so jih z motoriziranimi vozili pošiljali na pomoč ogroženim divizijam. Sovražnik je imel velike izgube. Bilo je mnogo mrtvih in ranjenih, še več ujetih. Grki so jim zaplenili velike množice orožja in opreme raznih vrst.

Sovražna letala so včeraj bombardirala nekaj krajev na Kreti, a niso napravila nikake grotne škode. Na epirskem odseku je grško topništvo uspešno obstreljevalo zbiranje italijanskih čel. Nasprotnik je imel hude izgube in je bil prisiljen k umiku. Na bojišču je pustil mnogo vojnih potrebščin.

Položaj ob Kalamasu

Atene, 11. nov. j. (Ass. Press). Po informacijah z albanske meje se italijanske čete vzdolj velike ceste, ki veže Epir s Tesalijo, še zmerom umikajo. Grške čete neprenehoma pritiskajo nanje. Med umikanjem se ponavljajo manjše praske. Italijanske izgube so bile že doslej zelo velike. Poleg številnih mrtvih in ranjenec je padlo tudi mnogo ujetnikov v grške roke. Razen tega so Grki zasedli velik vojni plen. Nekaterim svojim četam, ki so odrezane od oskrbe, pošiljajo Italijani hrano in municijo s posredovanjem padalcev, oziroma jih s pomočjo padal spuščajo batalionom, ki so zašli v stisko.

Atene, 11. nov. br. (CBS). Sprito poraza na pobočju Pindosa se je razgalil levi bok kontingentov italijanske vojske, ki so na skrajnem levem krilu grške fronte prodrli preko reke Kalamas in skušali zavzeti višine južno od nje, da bi prišle do reke Acheron, od koder bi jim zlahka uspelo v smuku proti vzhodu pritisniti na Jannino. Grki so izrabili uspehe, ki so jih v zadnjih dneh dosegli v borbi proti diviziji Venezia na Pindosu in so sedaj naglo pritisnili še proti zapadu na motorizirano divizijo, ki je pred tremi dnevi prodrla preko reke Kalamas. Z boka so Grki prodrli vzdolj reke po njenem levem bregu in povrsti zavzeli tri ali štiri mostičke, ki so si jih Italijani utrdili na drugi strani reke. Glede na to je bila italijanska divizija prisiljena v naglije se umakniti nazaj preko reke. Pri teh operacijah so uspešno sodelovala tudi angleška letala, ki so povzročila precej zmede med umikajočimi se italijanskimi četami.

Angleški bombniki so bombardirali tudi Valono in Brindisi. V spopadih z italijanskimi lovci sta bili na vsaki strani sestreljeni po dve letali. Na reki Kalamas so Grki ujeli večje število Italijanov.

Na severovzhodnem sektorju pa se po-

ložaj ni mnogo spremenil. Grki slej ko prej izvajajo precej močan pritisk proti Korici in Albaniji.

Napadi na luke v Italiji in Albaniji

Atene, 11. nov. s. British United Press javlja, da so angleški bombniki včeraj izvedli nove napade na italijanske luke, preko katerih sredo vojaški transpordi. Tako v Italiji kakor tudi v Albaniji. Skupno z grškimi letali so angleški bombniki napadli koncentracije italijanske vojske in vlake z vojnim materialom ob fronti na grško-albanski meji.

Italijanska poročila

Rim, 11. nov. br. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi svoje 157. vojno poročilo, v katerem pravi: Skupina naših letal je na osrednjem delu Sredozemskega morja napadla nekaj angleških vojnih ladij ter jih intenzivno bombardirala, kljub izredno hudi reakciji protiletalskega topništva in letal. Na Maliti so naša letala s strojnimi obsestreljevala tri sovražne dvomotornike na letališču. Dve naši letali se nista vrnila v svoja oporišča.

Naši bombniki so kljub najneugodnejšim vremenskim prilikam napadli vojaške objekte na kopnem ter ladje v zalivu Sudi na Kreti. Dve sovražni križarki sta bili zadeti. Druge skupine naših letal so uspešno bombardirale pomorsko oporišče Aleksandrijo v Egiptu ter z bombami poškodovale tamkajšnje pristaniške naprave.

Tirana, 11. nov. j. (Stefani). Vesti o italijanskih umikih na raznih frontnih sektorjih, ki se širijo z angleških virov, nikakor ne odgovarjajo resnici. Italijanske čete ne samo drže vse svoje pozicije na makedonski fronti, marveč normalno nadaljujejo svoje prodiranje. Kakor se doznava z merodajne strani, sta zadnje dni prispeli v bližino Korice ena italijanska juljska in ena alpska divizija. To je zlasti važno zaradi tega, ker sta ti dve diviziji sestavljeni iz vojakov, ki se rekrutirajo samo iz prebivalstva goratih krajev.

Rim, 11. novembra. br. (Stefani). Službeno je bilo danes objavljeno, da bodo italijanske divizije, ki so sedaj angažirane na

Nad Sardinijo

London, 11. nov. s. (Reuters). Admiralitet je objavila nocoj naslednji komunikate: Letala z nosilca letal »Ark Royal« so izvedla bombni napad na pristanišče in letališče v Cagliariu na Sardiniji. Letala so vrgla več bomb. Povzročene so bile eksplozije in požari. »Ark Royal« je bila nato napadena od sovražnih letal, toda ladja ni bila zadeta in ni bila povzročena škoda ter tudi ni bilo žrtev. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni, več drugih pa je bilo poškodovanih. Vsa angleška letala so se vrnila z napada na Cagliari.

Seznam izgub

Rim, 11. novembra. AA. (DNB.) Italijansko vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo večje število popisov izgub v mesecu oktobru. Na prvi listi je šest imen častnikov in vojakov, ki so umrli v domovini. Na drugi listi je 58 imen častnikov in vojakov, ki so umrli v severni Afriki, in 137 ranjenih. Tretja lista obsega 13 imen žrtev, ki so padle v italijanski vzhodni Afriki in na listi je tudi 27 ranjenih. Četrta lista obsega 129 imen častnikov in mornarjev vojne mornarice poleg 250 ranjenih in 312 pogrešanih. Peta lista objavlja izgube letalstva, ki znašajo 57 mrtvih in 57 ranjenih in 54 pogrešanih. Domače čete v severni Afriki so v mesecu oktobru izgubile 20 mrtvih in 53 ranjenih.

Torpedirana angleška križarka

Rim, 11. nov. br. (CBS.) Tu je bilo danes objavljeno, da je neka italijanska podmornica v Sicilijskem kanalu torpedirala angleško križarko in jo poškodovala.

Vojna v Afriki

Italijani zatrjujejo, da so zopet zavzeli Galabat, Angleži trdijo, da je še vedno v njihovih rokah

Rim, 11. nov. (Stefani). O operacijah v Afriki poroča vrhovno poveljstvo: V severni Afriki so naši bombniki intenzivno napadli El Kasabo, Maaten Baguš, El Dabat in Fuko. Povzročeni je bilo mnogo požarov. Posebno uspešno sta bili bombardirani luka v Aleksandriji in Port Sudan. Vsa naša letala so se vrnila na svoja oporišča. Sovražna letala so odvrgla nekaj bomb na Derno, ne da bi povzročila kako škodo.

V vzhodni Afriki so se, kakor je bilo objavljeno že v 153. vojnem poročilu, razvili hudi boji okrog Galabata. Zaradi sovražne premoči so bile naše čete, ki so bile utorbjene v Galabatu, prisiljene kljub hudemu odporu umakniti se proti Meten Maju. Naslednjega dne so italijanske čete prešle v protinapad, ki pa je bil izveden s premočnimi silami. Včeraj je bil protinapad na Galabat ponovljen z ojačenimi silami. Uspelo je streti sleherni sovražni odpor. Galabat je sedaj spet v naših rokah. Naša letala so sodelovala pri teh operacijah ter so napadala sovražne čete z bombami in strojnimi. Na treh sovražnih oklopnih vozovih so izbruhnili požari. Letala so bombardirala tudi Gedaref in povzročila veliko škodo.

Rim, 11. novembra. br. (Stefani). Naša letala so bombardirala El Hama, El Dabat, barake in vojaške naprave južno od Marsa Matruha, cestne in železniške zveze med El Casabo, Maaten Bagušem in Fuko. Nastali so veliki požari. Dalje sta bili bombardirani letališče El Huan pri Kairu in Ismailia, kjer so prav tako izbruhnili ogromni požari, ki jih je bilo opaziti še iz velike daljave. Vsa naša letala so se vrnila v svoja oporišča.

Sovražne ladje so obstreljevale naše postojanke v Sidi el Baraniju, a niso povzročile nobene žrtve ne škode. Sovražni oklopi avtomobilov so bili 60 km južnovzhodno od Sidi el Baranija poginili v beg.

V vzhodni Afriki je sovražno topništvo obstreljevalo Galabat, ne da bi povzročilo kakšno škodo. Naša letala so bombardirala sovražne obrambne postojanke na gori Rejan, vzhodno od Galabata, ter letališče Saraf Saraid, kjer je bilo na vzletišču razdejano letalo tipa »Wellesley«.

Sovražna letala so bombardirala Metenna, Gondar, Masauo, Keren in Asab. Skupno sta bila dva domačina ubita in nekaj ranjenih.

Rim, 11. novembra. j. (DNB.) Kakor poroča agencija Stefani iz Tangerja, so tamkaj včeraj okrog 10. dopoldne prestregli »SOS« klice, naslovljene od neke angleške ladje na odred angleškega vojnega brodograditelja, plovčega neke na Sredozemskem morju. Osnovana je domneva, da je klicala na pomoč neka angleška križarka, ki je bila od neke italijanske podmornice torpedirana v Sicilijskem kanalu.

Življenjski jubilej italijanskega vladarja

Rim, 11. nov. br. (Stefani). Po vsej Italiji so danes svečano proslavili 71letnico italijanskega vladarja. Kralj in cesar Viktor Emanuel vlada v Italiji že 40 let. Snodi mu je poglavar nemške države brzojavno čestital k rojstnemu dnevu. V Milanu je danes prestolonaslednik princ Umberto razdelil 60 visokih vojaških odlikovanj. Listi objavljajo uvodnike, v katerih ugotavljajo, da je pod žezlom Viktorja Emanuela III. Italija postala imperijalna sila v vrsti vojn, ki so se vse zaključile uspešno in zmagovalno. V sedanjih vojni bodo končno izpolnjene vse pravične zahteve

Molotov na poti v Berlin

Predsednik sovjetske vlade prispe s svojim spremstvom v Berlin danes dopoldne — Ogromno zanimanje za razgovore po vsem svetu

Moskva, 11. novembra. AA. (DNB.) Predsednik sovjetskih ljudskih komisarjev Molotov je odpotoval včeraj ob 18.50 po moskovskem času (17.50 po berlinskem) s posebnim vlakom iz Moskve v Berlin. V njegovem spremstvu, v katerem je 32 oseb, so med drugimi ljudski komisar za rudarstvo Tevošjan, pomočnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve Dekanozov, pomočnik ljudskega komisarja za notranje zadeve Merkulov, pomočnik ljudskega komisarja za zunanjo trgovino Krutikov, pomočnika ljudskega komisarja za letalsko industrijo Balabin in Jakovijev, šef osebnih pisarn Molotova v komisariatu za zunanje zadeve Koširev, šef oddelka za srednjo Evropo v komisariatu za zunanje zadeve Pavlov, šef tiskovnega oddelka istega komisariata Pulganov, šef protokola istega komisariata Barkov, pomočnik generalnega tajnika istega komisariata, Saksim.

Z istim vlakom je odpotoval iz Moskve tudi nemški veleposlanik grof Schulenburg v spremstvu voditelja nemškega gospodarstva zastopstva poslanika dr. Schnurra, svetnika veleposlanstva Hilgerja in svetnika veleposlanstva Walterja.

Beloruska postaja, s katere je krenil Molotovji posebni vlak, je bila vsa v sovjetskih zastavah. Na peronu je bila častna četa letalskega polka. Ko je prišel Molotov s svojim spremstvom, je vojaška godba zaigrala sovjetsko himno. Ko je pregledal častno četo, se je Molotov najprej pozdravil z nemškimi veleposlanikom grofom Schulenburgom. Na železniški postaji so bili navzoči tudi najvišji zastopniki državnih, vojaških in stranknih oblasti. Med njimi so bili komisar za zunanjo trgovino Mikojan, pomočnik komisarja za zunanje zadeve Višinski, predsednik odbora za naravno obrambo maršal Vorosilov, ljudski komisar za železnice Kaganovič, ljudski komisar za državno kontrolo Mehliš, namestnik predsednika sveta ljudskih komisarjev Bulgakin ter Voznesenski, vojni komisar maršal Timošenko, sovjetski maršal Budjennij, Sapošnikov in Kulik. Ljudski komisar za notranje zadeve Peria, načelnik generalnega štaba sovjetske vojske Mereskov in številni drugi zastopniki generalitete sovjetske vojske, visoki uradniki komisariata za zunanje zadeve in mnogo odličnih osebnosti.

Poleg njih so se poslovlili od Molotova osebe nemškega veleposlanstva, nemški vojaški ataše v Moskvi konjeniški general Gestring s svojim štabom, letalski ataše nemškega tiska. Na postaji so bili tudi italijanski veleposlanec in Moskvi Rosso slovaški poslanik Tiso in rumunski poslanik Gafencu.

Ko se je predsednik sovjetske vlade in komisar za zunanje zadeve Molotov prisrčno pozdravil tudi s člani svoje družine je poseben vlak krenil s postaje, godba pa je zopet zaigrala sovjetsko himno.

London na dan premirja

Znatna škoda v centru mesta in predmestjih Italijanske čete drže vse svoje pozicije

London, 11. nov. s. (Reuters). Letalsko ministrstvo javlja ob 18. da je bilo doletel danes nad Anglijo sestreljenih 13 italijanskih in 13 nemških letal. Angleži so v današnjih borbah izgubili dva lovčka aparata.

Italijanska letala so bila sestreljena nad ustjem Temze v borbi z eskadrilo Hurricanov, ko so italijanski bombniki v spremstvu lovskih letal napadli neki angleški konvoj na Temzi. Vsa italijanska letala, ki so sodelovala v tem napadu, so bila sestreljena.

London, 11. nov. s. (Reuters). Danes je okrog 15 letal v treh skupinah pokusilo napasti London. Večinoma so bili to zopet lovski bombniki. Le nekaj letal je prodrla do Londona. Tri bombe so padle na neki okraj ter porušile več hiš in trgovin. Na drug okraj je padlo 6 bomb. Napadi so povzročili le malo človeških žrtev.

London, 11. nov. j. (Ass. Press.) Kot v opomin na današnji dan premirja so nemška letala na predvečer izvedla na London zelo močan napad, ki je povzročil v londonskem središču kakor tudi v mnogih predmestjih znatno škodo ter zahteval tudi veliko število človeških žrtev. Kmalu po mraku je več skupin nemških bombnikov navzile močni protiletalski obrambi preletelo ustje Temze ter z jugovzhodne smeri prodrla nad London. V središču mesta, kjer je bilo vrženih mnogo rušilnih bomb, je bilo prizadetih tudi nekaj javnih zgradb.

Ostali nemški napadi so bili osredotočeni proti pristaniškim napravam v Liverpoolu ter proti raznim ciljem v južni in jugovzhodni Angliji. Slednji napadi so bili prav tako znatno večjega obsega kakor običajno. Jutro je poteklo v Angliji razmeroma mirno. V Londonu je bil dan letalski alarm spet ob 11. dopoldne, ko je bilo na ulicah precej ljudstva.

London, 11. nov. s. (Reuters.) Danes je bil v Londonu do poznega popoldneva petkrat dan letalski alarm. Zjutraj je formacija 100 nemških letal skušala prodreti do prestolnice. Samo 40 letal je doseglo periferijo Londona in samo 4 so prodrla do mesta samega. Ostala letala so zavrnili formacije Spitfireov in Hurricaneov.

Približno istočasno je druga nemška formacija skušala napasti London v smeri od ustja Temze. Tretja formacija je napadla nekaj časa pozneje preko jugovzhodne obale. Letala so letela v veliki višini, pa so se takoj obrnila, čim je protiletalsko topništvo stopilo v akcijo.

Preteklo noč je bilo pri nemških letalskih napadih v nekem zaklonišču pod ruševinami zakopanih 150 oseb. Bomba je razdejala tudi vodne napeljava in je voda poplavila zaklonišče. Z reševalnimi deli pa se je posrečilo rešiti vse osebe v zaklonišču, med njimi mnogo žensk in otrok.

Uradno nemško vojno poročilo

Berlin, 11. novembra. br. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Molotov potuje preko Varšave in Gdaneka. V Gdaneku mu bo prišel nasproti nemški zunanji minister Ribbentrop. Po dosedanjih dispolicijah bi trajalo potovanje Molotova od Moskve do Berlina kakih 36 ur.

Berlin, 11. nov. br. (DNB.) Predsednik sveta ljudskih komisarjev SSSR Molotov se je danes pri Maikiniji pripeljal na nemška tla. Tam ga je pozdravilo posebnem nemško odposlanstvo. Molotov pride jutri dopoldne v Berlin, kjer ga bo na kolodvoru pozdravil zunanji minister Ribbentrop.

»Politični dogodek največjega obsega«

Berlin, 11. novembra. AA. (DNB.) Blizjoci se obisk Molotova v Berlinu označuje nemški tisk kot politični dogodek največjega obsega. Listi popisujejo pri tej priložnosti razvoj odnosov med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo po podpisu nemško-sovjetskega nenapadnega pakta v septembru 1939. »Völkischer Beobachter« naglašuje v uvodniku pod naslovom »Nemčija in Sovjetska zveza«, da sta se s podpisom tega pakta obe državi vrnili k tradicionalni Bismarckovi politiki. Razvoj vojne z vsemi njenimi vojaškimi odločitvami in političnimi preobrti je pokazal, da je bila ta politika najboljša in stalno živa, njena točnost se pa zdaj ponovno potrjuje z berlinskim obiskom šefa sovjetske vlade. Obisk Molotova kaže razen tega vsemu svetu, da so se izjavili vsi naklepi britanske politike, ki je hotela vojno razširiti. Zaradi obračunavanja z Anglijo prodirata Nemčija in Italija v Evropi, Japonska pa na Daljnem vzhodu v smeri novega svetovnopoličnega sistema in v smer novih oblik sodelovanja med narodi, kar se je v znatni meri omogočilo z uspehom voditelja rajha, ki je odstranil nevarnost vojne na dveh frontah. V tem okviru bo tudi Rusija izšla odločilno vlogo, končuje »Völkischer Beobachter«.

Berlin, 11. nov. j. (SDA.) Razgovori v Berlinu se bodo vršili po informacijah poučenih berlinskih krogov na osnovi obstoječih dogovorov med Nemčijo in Sovjetsko unijo. Toda ostali ne bodo zgolj v okviru nadaljnje izpolnitve medsebojnih obdobjev, marveč bodo imeli vpliv na vse tiste probleme, ki so pereči in ki zanimajo ves svet. Rezultati, ki bodo dosegli v teh razgovorih, temelječih na nemško-sovjetski vzajemnosti, ne bodo samo priznali britanske imperije, marveč jih je treba smatrati kot važen faktor v splošnem razreševanju odnošev med državami, ki nečisto več ostati pod britansko hegemonijo. Berlinski razgovori bodo v veliki meri pripomogli k zbliznitvi med temi državami.

Povračevalni letalski napadi na London so se 10. novembra in v noči na 11. novembra nenehoma nadaljevali. Razen tega so bili podnevi napadeni številni važni vojaški objekti v južni in vzhodni Angliji. V lukah Bexhillu, Hastingsu, Doveru, Clactonu on Sea in Great Yarmouthu je uspelo z bombami zadeti skladišča, v Eastbourne, Margitu kakor tudi v več drugih krajih prometne naprave, dalje železniško progo Ipswich-Norwich, na kateri je bilo razdejanih več železniških tirov ter neko industrijsko tovarno v Chathamu. V vojaških taboriščih v West Lortworthu in Dungenessu so bombe razdejale več barak in drugih vojaških objektov. Učinkovito so bili bombardirani Birmingham in Liverpool, kakor tudi neka tovarna orožja v Grathamu. Na morju vzhodno od Middlesborougha je neko bojno letalo napadlo in z bombami potopilo neko 8000 tonsko sovražno trgovsko ladjo.

Sovražna letala so v noči na 11. novembra bombardirala razne kraje v Nemčiji. V nekem mestu je izbruhnil požar v skladišču lesa. V dveh drugih krajih je bila prekinjena napeljava električnega toka visoke napetosti. Dalje so sovražne bombe poškodovale dve kmetiji in eno stanovanjsko poslopje. En civilist je bil ubit, eden hudo 9 pa lažje ranjenih.

Pri letalskih spopadih so bila včeraj sestreljena 4 sovražna letala. 5 nemških letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

Berlin, 11. novembra. j. (DNB.) V noči od nedelje na ponedeljek je poizkušalo nekaj posameznih angleških letal napasti nemško prestolnico. Letala pa so naletela na energičen odpor, ki jih je prisilil k povratku, še predno so mogla vreči bombe na Berlin.

Premeščeni sodniki

Beograd, 11. nov. p. S kraljevim ukazom so premeščeni sodniki: iz Novoga mesta k okrožnemu sodišču v Ljubljani Josip Zorko, od sreskega sodišča v Sošanju k sreskemu sodišču v Mariboru Boris Kermavner, za starejšino sodišča v Višnji gori Janko Karlovič, dosedaj v Brežicah, od sreskega sodišča v Kranju k sreskemu sodišču v Ljubljani France Peterca, od sreskega sodišča v Prevaljah k sreskemu sodišču v Kranj Vital Oblak.

Upokojen je višji nadzornik policijskih agentov v Ljubljani Janko Goršič.

Objavljene uredbe

Beograd, 11. nov. p. »Službene Novine« objavljajo danes uredbo o spremembi zakona o Privilegirani agrarni banki, uredbo o ustanovitvi za preskrbo, naredba o kontroli izvoza fižola in odlok ministra trgovine glede izdelave obutke iz starega gumija. Vse te uredbe so stopile z današnjim dnevom v veljavo.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno, tu pa tam dež. Prevladovala boja južni in jugovzhodni veter izpremenljive jakosti. Toplota bo na severovzhodu padla, drugod bo pa nekoliko posušila.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

V uri potresa ob potresomeru

Profesor Jelenko Mihajlovič v Beogradu o vzrokih in posledicah katastrofe

Beograd, 11. novembra. Vsi seizmološki aparati na svetu so zaznali katastrofalni potres v kumuniji, Bolgariji in delno v naši državi. Beograd se je prav krepko majal cel dve minuti. Mnogoteri prebivalci so začeli klicati seizmološki zavod. Toda zavod ni odgovarjal. Ljudje so hoteli vedeti, ali se bo potres ponovil in ali kaže zapustiti hiše. Seveda je bilo tudi nekaj dobrih spalev, ki jim v sanjariji se na misel ni prišlo, kaj se godi. Urednik »Politike« Mica Dimitrijevič, ki je prav tako zaman čakal na telefonsko zvezo, je slednjič zdirjal na Tasmajdan, kjer stoji seizmološki zavod. Po daljšem zvonjenju je lahko vstopil. Ko ga je stari profesor, odlični znanstvenik G. Jelenko Mihajlovič povedel k aparatu in pogledal v vitrino, je rekel:

»Odigrana se je katastrofa. In sicer neke blizu. Vse igle so izskočile in aparati so se ustavili. Česa takega že doigo, ni bilo!«

V tem je prispela tudi učenjakova hči, ki je očetu zvesta pomočnica in sodružica v mnogih neprespanih nočeh, kadar aparati beležijo grozne bove kje po svetu. Počasi je začel funkcionirati tudi telefon. Bilo je ob 4. zjutraj. Od vseh strani so vpraševali, ali se bo potres ponovil. Verjetno, da se bo, je odgovarjal profesor Mihajlovič, samo da bo šibkejši kakor prikrit.

Iz province se je prva oglasila Jagodina. Sporočili so, da je potres prebudil vse prebivalstvo in da je večina pobegnila na ulice. Jagodinci so hoteli zvedeti, kaj pravi seizmološki zavod v Beogradu. Telefon ne prestopa zvonit. Profesor Mihajlovič razlaga, da je žarišče katastrofalnega potresa 300 km vzhodno od Beograda v območju petrolejskih vrelcev Pitešti v Rumuniji. »Tam mora biti strašno?« je vprašal poročevalec »Politike«. »Strašno, vsekakor. Toda gotovo je trpela tudi Bukarešta. Kajti žarišče potresa je komaj 100 km zapadno od rumunske prestolnice.«

Prilo je prvo poročilo iz Sofije, da je tudi tam razsajal potres. Nadalje, da so prizadeti Ruščuk, Pleven, Vidin in Lom. Po teh prvih poročilih so sledile podrobnosti iz vzhodne Srbije. V Negotinu je bilo strašno. Nekaj minut se je vse treslo. Iz samostana Bukova poročajo, da so se nekatere stare zgradbe porušile. Zaječar sporoča isto. Tudi tam je bil potres močnejši kakor v Beogradu. Šele zjutraj bo mogoče oceniti škodo. Knjaževac sporoča, da je potres bil zelo močan ter da so vojaška in civilna oblasta storila vse potrebno, da je bilo prebivalstvo obveščeno, naj zapusti hiše, če se potres ponovi. Po teh poročilih je rekel prof. Mihajlovič »Če bi bil potres samo za 100 km bliže Beogradu in sicer se mu je za toliko več že približal po sunkih 22. oktobra, bi bila škoda tudi v Beogradu velika. Rušilo bi se...«

Iz Smedereva so sporočili, da je najprej strašno zabobnelo, nakar se je vse treslo. Okna, vrata, pohištvo, vse se je majalo, ropotalo in zvenketal. Požarevac javlja, da so najprej mislili na strošno eksplozijo, tako je zabobnelo, potem so sledili sunki. Skoplje, Kumanovo, Veles sporočajo, da so sicer čutili potres, toda le šibko.

Ko je prof. Zelenko Mihajlovič imel tako že dosti zbranih podatkov in se razgledal po svojih kartah, je takole pojasnil sedanjí katastrofalni potres: »To je takomenovani tip svetke katastrofe. Kakor oni v Anatoliji, je tudi to 12. stopnja katastrofe in to je višek, poslednja in najhujša stopnja, ki jo znanost pozna. Potres se je pričel ob 2. uri in 40 minut in 42 sekund. Ta trenutek so aparati zabeležili pričetek usodnega potresa v daljavi 330 km od Beograda, v Pitešti. Najhujše nihanje v Beogradu je bilo v 42. minuti, ko je iznašlo 1600 mikronov v razdobju valovanja po 7 sekund. Poslednji valovi tega potresa so bili v Beogradu zabeleženi ob 3.50. Potres je pri nas celo demoniral nekatere aparate. Po dosedanjih podatkih so potres čutili v vseh krajih karpatso-balkanskega območja na našem ozemlju, nadalje zapadno odtoč v Pomoravju, okoli Jastreba, Črnege vrha, Kosmaj in Avale. V Negotinu, Zaječaru in Knjaževcu je bil potres zelo močan. Nadalje so čutili potres z veliko silo v vsem bolgarsko-rumunskem Podunavju in še nekaterih predelih na južnih obronkih zapadnega Balkana. Sam epicentralni blok se dotika prejšnjega bloka ob potresu 22. oktobra. Toda ta blok ne zaseda neposredno v petrolejska polja. Velika sila njegovih sunkov pa se je mogla mehanično prenesti tudi na petrolejske vrelce in povzročiti motnje. Dejstvo, da se je potres čutil tudi na severnih obronkih Balkana in verjetno še

dalje proti vzhodu, omogoča sklep, da se je stresla vsa nižina vlaškega in bolgarskega Podunavja, to se pravi, da so zemeljski bloki v tem območju zelo majavi. Po tem, da se je potres močno čutil tudi v predelih zapadnega Balkana, kar kažejo poročila iz Sofije, je jasno, da je potresni val zajel velik del Balkanskega polotoka, vsekakor v največji meri vzhodni del. Lahko se pričakujejo še naknadni potresi v

predelih, ki še niso stanovitni, n. pr. v južni Bolgariji, ki je že znana po katastrofi iz leta 1937. Kar pa se tiče naše zemlje, je zaključil prof. Mihajlovič, »lahko rečem, da so naši bloki že precej ustaljeni in zato se nam ni bati kakih posebnih premikov. Vendar pa niso izključeni manjši krajevni potresi. Treba je nadaljevati raziskovanja.«

Ljubljana sočustvuje z žrtvami potresa

Ljubljana, 11. novembra. Ljubljana je med tistimi mesti, ki s posebno pozornostjo in res iskrenim sočustvovanjem prisluhnejo slehernemu poročilu o potresu, pa naj zadene katerikoli konec zemeljske oble. Naše belo mesto ima za to pač vzroka dovolj. 45 let je minilo ob letošnji Veliki noči, ko so se strahovito zamajala ljubljanska tla, ko so se rušile hiše, zaječali ranjenci, se zbegali bolniki, se prestrašili starčki, žene in otroci. Še so med nami mnoge žive priče tistih usodnih potresnih dni. Ali tudi mlajši rod je bil po potresnih valovanjih že nekajkrat opominjen, da prebivamo na vročih tleh.

Ob taki pozornosti je zatorej Ljubljana in z njo vred gotovo tudi vsa Slovenija danes bridko vzela na znanje prežalostna poročila o nesreči, ki je zadela Rumunijo. Ljubljanski pogovori so v teku današnjega dne na mah dobili novo vsebino in novo smer. Vsakdo je izražal prav toplo sočustvovanje z državo, ki mora v letošnjem letu prestopiti toliko izkušenj. Seveda se je vsem tem pogovorom pridruževala zaskrbljenost, mar ne utegne priti kak podzemski migljaj tudi v naše kraje. Povprašali smo o tem na našem meteorološkem zavodu, ki ga vodi docent dr. Oskar Reya. Pa so nam povedali, da je bil silen potres

le predaleč, da bi ga lahko čutili tudi v Sloveniji. Seizmograf je seveda tudi v Ljubljani izredno krepko zapisal usodno valovanje. Po njegovi zabeleži je trajal potres okrog 10 minut in nihaj v krivulji so dolgi skoraj 10 cm. Podobnega naš seizmograf že dolgo, dolgo ni zabeležil. Seveda pa je ljubljanski seizmograf z vsemi svojimi pripravami zelo skrenen in to treba čim prej kaj storiti za njegovo izpopolnitev. Predvsem mu je potrebna astronomska ura, ki bo stala kvečjemu 50.000 din. Dokler ure ne bo, je seizmograf brez prave vrednosti za raziskovalne raziskovanje. Naš meteorološki zavod, ki mu gotovo pripada s seizmografom vred zelo važna naloga, potrebuje izpopolnitve in modernizacije, se samo glede na to, da imamo univerzo, marveč še prav posebno zato, ker nam zgodovina govori, na kakšnih tleh živimo.

Čeprav je bil epicenter potresa oddaljen mnogo sto kilometrov od nas, smo od nekaterih naših čitateljev dobili obvestilo, da je bilo vendar potres čutili tudi v Ljubljani. Rahli sunki, ki so se vrstili zapored, so trajali nekaj kratkih sekund. Smer gibanja je bila od severovzhoda proti jugozapadu.

Ljubljana je darovala v nedeljo 60.000 din za Družbo sv. Cirila in Metoda Največji uspeh nabiralne zbirke po vojni

Ljubljana, 11. novembra. V pisarni vodstva Družbe sv. Cirila in Metoda v Beethovnovi ulici se je delo danes pridno nadaljevalo. Razlika od dela preteklega tedna pa je bila ta, da je bilo vse zadnje dni pred narodno zbirko mnogo vsestrenskih opravkov in skrbí, po srečno prestani nedelji pa je polno vedre volje. Narodna zbirka pretekle nedelje je namreč uspela zelo častno. Kakor so v teku ponedeljka sporočile vse ljubljanske podružnice, je po dosedanjih podatkih darovala Ljubljana za Družbo sv. Cirila in Metoda pri nedeljski zbirki polnih 60.000 dinarjev.

Tako velikega uspeha naša stara narodna obrambna Družba še ni doživela. Res da so bili pred vojno mnogi častni dnevi zapisani v njeno zgodovino, toda po vojni je to Družbin največji uspeh v Ljubljani, pa verjetno tudi drugod po Sloveniji. Izmed ostalih mest se je večer prvi javil Kranj, ki je sporočil, da so vrli Kranjčani v nedeljo nabrali polnih 10.000 din. Iz ostalih krajev še ni podatkov.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda zatorej prosi vse podružnice, da čim prej vpošljejo nabrane zneske, ali da vsaj kratko sporočijo uspeh zbirke v svojem kraju. Čim bodo podatki zaključeni, bo vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda natančno obvestilo svojo javnost. Vsekakor je bila letošnja narodna zbirka izvedena v tako širokem obsegu, kakor doslej še nikoli, zato pa tudi uspeh ni izostal. Bratom in sestram, ki so potrebni pomoči, še zlasti pa mladini v samotnih krajih bo zdaj lahko Družba privedla lepo božičnico in bo celotna vrednost obdaritve daleč presegala lansko. Po končani božični obdaritvi bo Družba sv. Cirila in Metoda spet položila podoben obračun. Zavest, da je skrbno pripravljena zbirka rodila tako časten sad in to zlasti v današnjih dneh, naj bo v priznanje vsem, ki so se za zbirko potrudili, in v zahvalo tistim, ki so darovali.

Ganljive svečanosti v Toplici V nedeljo so odkrili spomenik četniškemu vojvodi Kostu Vojinoviću in Sokolski dom popa Mite Komite

Kakor je ponedeljsko »Jutro« že kratko poročalo, so bile v nedeljo velike narodne svečanosti v Toplici, kjer so odkrili v vasi Grgurcu pri Kuršumliji spomenik četniškemu vojvodi Kostu Vojinoviću, nato pa še v vasi Barbatovcu ponosni Sokolski dom, imenovan po padlem svečeniškem četniškemu vojvodi Dimitriju Dimitrijeviću. Ko je niški vladika dr. Jovan opravil pri novem spomeniku zadušne molitve, je izpregovoril barbatovački župnik Ilija Simić, ki je starešina sokolske čete v Barbatovcu. Tase je največ trudil za spomenik in za novi Sokolski dom. V svojem govoru je živo opisal borbe vojvode Koste Vojinovića na bližnjem hribu Koljaju. Dva bataljona sovražne vojske sta krenila nad Kosto Vojinovića in njegovo četo. Kosta je z bomba in razbil navalno verigo sovražnikov. Kmalu potem, dne 17. decembra, je bil nevarno zadet pri studencu na Grgurcu reki. Obkoljen od vseh strani in tako ranjen, da se ni mogel več premikati, si je pogljal poslednjo kroglo v glavo. Kakor vojvoda Kosta, so padli tudi vsi njegovi borci. »V teh težkih dneh, je zaključil

svečenik Ilija Simić, »in pred tole grobnico svečano prisegamo, da bomo po zgledu Koste Vojinovića in drugih hrabrih Topličanov branili svojo svobodo. Vojska je naša nada, nanjo se zanašamo!«

Nato je general Ante Stosić odkril spomenik in rekel: »V imenu Nj. vel. kralja Petra II. ter v imenu Nj. kr. vis. kneza namestnika in v imenu vsega kraljevskega doma odkrijem spomenik palim junakom. Naj bo ta spomenik za zgled potomcem, kako se služi kralju in kako se brani domovine!« Ko je vladika dr. Jovan blagoslovil spomenik in nekatere četniške zastave, je povzel besedo vojvoda Kosta Pečana. Rekel je med drugim: »Brez smrti ne bi bilo vredno živeti. Kosta Vojinović, mlad in čvrst, je dal življenje za domovino. To je največ, kar more človek storiti. Obenem naj bo slava vsem ostalim padlim četnikom, materam, sestram in otrokom. Hvala!« Kot se boji smrti, naj ne stopi v četniške vrste!« S temi besedami je vojvoda Kosta Pečana izročil novo blagoslovljeno zastavo četnikom iz Prokuplja.

»In kdo predstavlja v drami ta današnji čas?«

»Vse obeležje tega časa so trije moški: Mihael in njegova po polji brata Tomo in Andrej. Ves konflikt pa izpolnjuje križev pot Vidine ljubezni. Kajti samo ljubezen, tako ali drugače usmerjena, je pot do tiste višje pojmovane sreče, ki je za usodo sveta in posameznika tehnično med življenjem in smrtjo. V tem družbeno in časovno opredeljenem svetu je seveda tudi Vida realno bitje, s te strani pogledano, tudi ona vključena v razvojno problematiko kot žena, ki sredi dozorele civilizacije poskuša rešiti sebe, razvzvižati vozle svoje osebnosti.«

Mariborsko gledališče pismo II.

Kakor z žarkim reflektorjem je znameniti pesnik besjakov Maksim Gorki razsvetlil v svoji pomembni dramski sliki v štirih dejanjih »Na dne« temo družabnega podzemlja, kjer ždi zavrnjeni, izobčeni človeške družbe, obremenjeni s kriminalom in trpko življenjsko usodo. Na oder je prilezal avtor pravi mozaič skrinjanih duš; kakor v prerezu so naznane pred nami slike, ne da bi bile povezane v klasično obliko drame in ne da bi bila postavljena v osrednje postavu prevladujoče vodilne osebe. Posamezne vloge so kolikor toliko izenačene, neke močno notranje občutje se razliva po tem življenjskem dnu. Iz prvin tega književno in dramsko kvalitnega dela zveni nekaj, kar je kakor obtožba v tragiki usodnih naključij toneh bitij. Pred nami je v tej sliki M. Gorka zanimivo, pestro izoblikovan najbolj zapuščen in zavrnjen kotiček družbe. Po 20 letih smo spet z zanimanjem sledili raznolikemu medrovanju in čudovitemu

Vsi prisotni so se po končanih govorih podali v sosedno vas Barbatovac. Niški vladika dr. Jovan je s številno asistenco blagoslovil »Sokolski dom popa Mite Komite«. V svojem lepem govoru je posebno poudaril duhovne vrednote sokolskega dela

rekoč: »Sokolski dom v Barbatovcu bo ne samo dom telesne kulture, marveč bo z duhovnim in prosvetnim delom služil domovini in istim idealom, katerim so služili znani in neznani junaki Toplice.«

Oficirski dom na planini Šiji je bil v nedeljo ob lepi udeležbi svečano blagoslovljen

Poveljnik planinske brigade general Mihajlo Lukić (na levi) se pozdravlja s predsednikom SPD in zastopnikom Zveze planinskih društev dr. Josipom Pretnarjem

Pogled na novi dom v meglenem nedeljskem vremenu

V družbo naših planinskih postojank, za razvoj planinarstva tako potrebnih zavetišč se je večerajšnji nedeljski urstila nova planinska koča, dom častnikov I. planinskega doma na planini Šiji v Karavankah na višini 1580 m. O večerajšnji slovesni otvoritvi, h kateri je prihitelo mnogo častnikov in vojaštva pa tudi drugih zavednih planincev, smo poročali že v ponedeljskem

»Jutru«. Vsa prisotna slovesnost blagoslovitve in otvoritve tega lepega, okusno urejenega in opremljenega doma je bila zaključena v pravem planinskem tovarstvu: od vojaštvom in civilnim prebivalstvom; onim, ki jim je vzvišena naloga, čuvati meje naše domovine tudi v najnepristopnejših krajih naših gor in vsepovsod skrbeti za našo varnost ter nedotakljivost in drugimi, ki so hvaležni naši viteški vojski, tokrat posebno vrli planincem, ki opravljajo svojo težko službo kralju in domovini v naših gorah. Naj bo zato ta novi dom, zgrajen po iniciativi komandanta I. planinskega bataljona majorja Petra Vajeviča ter z neumornim delom rezervnega kapetana I. klase Maksa Smerduja, podporočnika Ratomira Čotića in njihovih sodelavcev vzvišen simbol naše skupne ljubezni do teh lepih gor, koder skrbje vojak-planinci za našo varnost.

K večerajšnjemu poročilu dodajamo, da je pri slovesni otvoritvi sodelovala častna četa planinskega polka in polkovna godba, ki je igrala pri slovesni blagoslovitvi ter kasneje povzdigovala vedro planinsko razpoloženje.

Strahovit uboj v gostilni v Naklem Zidar Vinko Lahovec je z nožem prerezal vrat uglednemu kmetovalcu Alojziju Golobu s Police

Kranj, 11. novembra. V Naklem se je v nedeljo zvečer zgodil krvav zločin, ki je vzbudil po vsej okolici mnogo ogorčenja in obsojanja. Zločin primer je tem bolj vreden obsojanja ker je pred desetimi dnevi neki delavec okoli dva fanta in sicer nekega kmetijskega sina in nekega delavca. Sinočnji zločin je bil izvršen na prav zavraten način.

V gostilniški sobi v Naklem je sedela večja družba in si pač nihče ni mislil, da se bodo zafrikacije končale s krvjo in smrtjo. S starejšimi ljudmi je sedel za mizo 40-letni kmečki sin Alojziju Golob, doma s Police. Medroval je z ožanci Pri sosedni mizi pa je sedel 32-letni zidar Vinko Lahovec iz Strahinje in v njegovi družbi je bil neki čevljar po rodu Hrvat. Lahovec je začel brez pravega poudarka dražiti Goloba. Povračal val ga je, tako je bilo, ko se je moral legitimirati zaradi neprevidečne vožnje in ali je moral kot rezervni oficir pred orožniki stari mirno. Lojze Golob je namreč imel maturo in se trgovsko šolo, postal je rezervni častnik, vendar se je po končanem šolanju posvetil kmetovanju. Golobu je bilo zafrikavanja dovolj in sta se z Lahovcem spoprijela.

Golob je širokoustneža krepko poprijel in ga posadil nazaj na sedež, rekoč: naj bo kar miren.

Ze je kazalo, da je neljuba zadeva rešena. Golob in Lahovec sta se pobotala in si celo segla v roke. Ko pa je Vinko Lahovec kmalu nato zapustil gostilniško sobo, je njegov pajdaš kakor zlobni Mefisto stopil za njim. V veži mu je stisnil v roke stilet in ga nahujskal, naj kar obračuna z Golobom. Lahovec ni bilo treba tega dvakrat reči. Z nožem se je vrnil v gostilno. Spet je začel Goloba zafrikavati in preden sta se vnovič spoprijela, je Lahovec dvakrat vselal Goloba v grlo in tretjič v glavo. Ze prvi zamah v grlo je bil smrtonosen. Golob je napravil samo še dva koraka, nakar se je zgrudil in izdihnil. V splošni zmedbi sta Lahovec in njegov pajdaš izginila v noč. Toda orožniki so takoj šli na lov. Hrvatske čevljarija so kmalu aretirali. Po daljšem oklevanju je priznal, da se je Lahovec šel skrit k svojemu dekletu, kjer so ga danes res tudi našli in odgnali v Kranj. Jutri bo menda odgnan z eskorto v Ljubljano.

INSERIRAJTE V »JUTRO«!

DANES ZADNJKRAT lep, muzikalen film

»Prepovedana ljubezen« KINO MATICA — Tel. 22-41. Predstave ob 18., 19. in 21. uri. prirejen po Puccinijevi operi »Manon Lescaut«. — Prekrasne romane pojeta BENIAMINO GIGLI in Maria Caniglia. — Film je bil v Italiji nagraden s prvo nagrado! Pretresljiva zgodba o veliki, pravi ljubezni....

Kulturni pregled

Ob krstni predstavi nove »Lepe Vide«

Drvi bo v ljubljanski drami krstna predstava dramskega dela Ferda Kozaka »Lepe Vide«. Na prošnjo, naj pove kaj o svojem najnovejšem delu, je odgovoril avtor G. Ferdo Kozak:

»Razgovor o drami? Kočljiva stvar, ta vprašanje: zakaj, s kakšnim namenom, kako? Saj je vsak domislek doma na pol v zavesti, na pol pa je zrasel s svetom naše podzvesti.«

»Zakaj ravno Lepe Vida?«

»Dajva rajši bolj na splošno! Narodna pesem Lepe Vida je redek biser, dragocena umetnina, ki se dajo primerjati z njo kvečjemu kakšna Hasan aginica ali Kosovska devojka. Od nekdaj mi je segal zvok te usode globlje kakor samo v ušesa. Doživljam sem jo kot eno tistih umetniških prvin, ki vsebujejo temeljne probleme življenja, tiste nagibe, ki so in bodo vedno bistvene lastnosti človeškega srca. Takih »vogelnih kamnov« poezije in življenja vsebuje naša narodna pesem še nekaj. Toda k Lepi Vidi! — Pravimo: simbol človeškega hrepenenja! Da, hrepenenja po sreči. To je tisti občečloveški nagon, ki je velik oblikovalec sveta in njegove stvarne podoče. Kajti, ali ni Remica le v zavesti oživljena, v resničnost proicirana vroča sla po sreči? Prav zaradi tega je ravno toliko, kolikor je občečloveška, tudi po dobah determinirana. So razdobja, ki jih je prevečel sen o sreči onstran groba. Ta mistični privid je zaznamoval lepoto in žejno telesa s turobnim znamenjem troh-

letja za nami ena sama pot za to resnico, torej tudi nezavedno romanje za prividom tostranske, osebne, individualne sreče? Iz teh občutkov in misli je zraslo v meni: prestaviti motiv Lepe Vide v naš današnji čas.«

»In kdo predstavlja v drami ta današnji čas?«

»Vse obeležje tega časa so trije moški: Mihael in njegova po polji brata Tomo in Andrej. Ves konflikt pa izpolnjuje križev pot Vidine ljubezni. Kajti samo ljubezen, tako ali drugače usmerjena, je pot do tiste višje pojmovane sreče, ki je za usodo sveta in posameznika tehnično med življenjem in smrtjo. V tem družbeno in časovno opredeljenem svetu je seveda tudi Vida realno bitje, s te strani pogledano, tudi ona vključena v razvojno problematiko kot žena, ki sredi dozorele civilizacije poskuša rešiti sebe, razvzvižati vozle svoje osebnosti.«

Mariborsko gledališče pismo II.

Kakor z žarkim reflektorjem je znameniti pesnik besjakov Maksim Gorki razsvetlil v svoji pomembni dramski sliki v štirih dejanjih »Na dne« temo družabnega podzemlja, kjer ždi zavrnjeni, izobčeni človeške družbe, obremenjeni s kriminalom in trpko življenjsko usodo. Na oder je prilezal avtor pravi mozaič skrinjanih duš; kakor v prerezu so naznane pred nami slike, ne da bi bile povezane v klasično obliko drame in ne da bi bila postavljena v osrednje postavu prevladujoče vodilne osebe. Posamezne vloge so kolikor toliko izenačene, neke močno notranje občutje se razliva po tem življenjskem dnu. Iz prvin tega književno in dramsko kvalitnega dela zveni nekaj, kar je kakor obtožba v tragiki usodnih naključij toneh bitij. Pred nami je v tej sliki M. Gorka zanimivo, pestro izoblikovan najbolj zapuščen in zavrnjen kotiček družbe. Po 20 letih smo spet z zanimanjem sledili raznolikemu medrovanju in čudovitemu

kramljanju teh svojevrstnih junakov M. Gorka, ki jih je zbral režiser J. Kovič v učinkovitih odskih prizorih. Smiselno jih je razporedil v skladu z načeli realističnega odrskega ustvarjanja. Scenarija je z vseni ostalimi tehničnimi pripomočki prepričljivo ustrezala. Razporedba nastopajočih skupin je bila smotno pretehtana. Podrobna izdelava nekaterih močnih prizorov kakor n. pr. umiranje kijačavničarjeve žene Ani, razburljiv obračun konca tretjega dejanja itd je dopolnjevala celotni globok vtisk. Jože Kovič je v svojem igralskem uspehu v »Nevadnem človeku« priključil nesopren režiserski uspeh, ki predstavlja močan polet v novo gledališko sezono.

Optimistično, idealistično motrenje vseh življenjskih pojavov z ljudmi tega »dna« vred je vtečeno v liku modrujočega in odpuščajočega romarja Luke, v katerem vidijo bosjalci M. Gorka plemenitost lažnive. Pavle Kovič mu je vdihnil milino, usmiljenost, očetovsko dobrotljivost tar prizanesljivost, ki ne pozna razlik. S svojo kreacijo je potegnil tudi ostale igralce ter igralko v svoje ustvarjalno polje. Ob romarju Luku so naznane raznolike podoče skupuškega lastnika nočnega azila in trdovratnega zagovornika okorelih družabnih oblik v markantnem prikazu M. Kosiča, Gorinškovega ciničnega Satina, Nakrstovega sijajno blaziranega barona, k novemu življenju težečega tatu L. Crnoborega, Blaževaga patetičnega in dognanega alkoholiziranega bivšega akterja, Rasbergerjevega propalega klobučarja Bubnova, Verdonikovega zapitega čevljarja in harmonikarja Aljoša, Turkovega stražnika, tatarskega kneza A. Haraštovića, Brumnekevega dinarja in Košutovega ostro podčrtanega

ključavničarja Klešča, ki zre z žolčnim pesimizmom in pikro zbadljivostjo na svet in življenje.

Vzporedno s pozitivnimi stvaritvami nastopajočih igralcev se krepko uveljavlja zbor nosilk ženskih vlog, kjer se nam predstavlja v polni žarkosti temperamenta ožjevitja, gospodarna Vasilisa E. Starčeve, ob njej plemenita, ponotranjena Nataša B. Rasbergerjeve, jezična in s Ksantipskiimi tekmami prežeta Kvačinja M. Zakrjaškove, dovršeno prikazana zavrnjena E. Kraljeve in globoko umetniško doživljena trpinka Ana S. Gorinškove.

M. Gorka slika »Na dne« so uprizorili v prevodu P. Golie. Ob premieri ni bil obisk zadovoljiv, pač pa je bilo gledališče do zadnjega kotička zasedeno pri prvi repri.

III.

Tudi v Mariboru so v polnem razmahu umetniške težnje mlade odrske generacije. Svoje odlične sposobnosti je razodela ob nastopu gojencev V. Skrbniške dramske šole. Uporizorili so znano Sherriffovo vojno dramo »Konec poti« v klenem, mojstrskem z upančičevem prevodu in v režiji V. Skrbniške. Izbor sodelujočih je bil dobro premišljen, tako da je bil že v naprej zagotovljen uspeh in prijetno presenečenje. Nekateri mladi igralci so že dozoreli v umetniško kvaliteto, ki jim zagotavlja tudi v bodoče pozitivne rezultate na odru. Ledinekov dobri »strček« je bil pravi umotvor, vreden umetniške zrelega poklicnega igralca. Ta tudi Lukešev stotnik Stanhope, ki je zaradi psiholoških prelomov in poudarkov povezan z nujnostjo kvalitnega podajanja. Planincsev dobrodušni, flegmatični Trotter, Kumerjev bojazljivec Hibbert, Brunčkov idealni, vzorno tova-

Domače vesti

* Nad pol milijona dinarjev za pomoč prizadetim po italiskem napadu je doslej prejela bitoljska občina in že pridelali darove. Poslali so mnogi posamezniki in številne ustanove prav čedne zneske, še vedno pa prihajajo novi prispevki. Ustanovi se je poseben odbor predstavnikov oblasti in bitoljskih meščanov, ki bo pravično delil pomoč. Po spisku mestnega predstojništva dobijo družine padlih takoj po 5000 din. vsak ranjenec pa za prvo pomoč 2000 din. V bolnišnici v Bitolju je še 13 težko ranjenih. Ostalih 14 oseb, ki so bile lažje ranjene, so poslali domov ter so že večeraj prejeli prve podpore. Ker izkazuje doseženi spisek prispevkov iz vse države, da je prišlo že 577.543 din, je bitoljski župan Vlada Rizović dal objaviti v beograjskih dnevnikih toplo zahvalo, naglašujoč: »V trenutkih, ko je bila v Bitolju in Bitoljčanom podpora najbolj potrebna, se je vsa Jugoslavija odzvala rodoljubni dolžnosti in je pohitela pomagat mučenikemu mestu.«

* Poroka. V nedeljo sta se v Ljubljani poročila g. inž. P. V. Kerže in gđ. Lj. Kerže. Priča sta bili ženinov brat g. dr. Vladislav Kerže, asistent mariborske bolnice in nevestin stric g. dr. Niko Zupančič, bivši minister. Ugodnima novoporočencema iskreno čestitamo!

POSEBNOSTI ZA ZIMO:

Balonska svila za plašče in sportne bluže

Velur v modnih barvah za plašče Din 180'-

F. K. S. SOUVAN LJUBLJANA, MESTNI TRG 24

* Srbsko narodno gledališče v Novem Sadu je v nedeljo praznovalo 80letnico. Ceneč veliko kulturno in narodno zaslug tega gledališča so kraljevski namestniki odlikovali društvo z redom sv. Save III. stopnje. Za svečano predstavo je bila uprizorjena v veliki dvorani narodnega spominskega doma Viteškega kralja Stankovića »Kostanae«, pri kateri sta sodelovala sloveča beograjska umetnika Dobrica Milutinović in Milivoj Živanović. Kostano pa je pela Divna Radićeva, prav tako iz Beograda. Kralja je zastopal generalštabni general Todor Milićević, ki so ga vsi prisotni navdušeno pozdravili. Zbrana je bila različna družba z odposlancem predsednika vlade in banom dunavske banovine na čelu. Zaslužnim igralcem so bili izročeni krasni venc. Posebno je bil počaščen stari gledališki veteran Mita Spasić, ki je nedavno praznoval 80letnico. Po slavnostni predstavi je bil banket v restoraciji »Bela ladja«, kamor je bilo povabljenih sto gostov. Med številnimi brzojavkami je bila tudi čestitka Narodnega gledališča iz Ljubljane.

* Trinajsta jesenska umetnostna razstava v Beogradu je bila v nedeljo odprta v Umetniškem domu. Zbralo se je odlično število povabljenec. Kralja je zastopal adjutant pesadjski kapetan Dragotin Žerjal. Razstavo je otvoril z nagovorom mestni svetnik dr. Jovan Radonić, akademik in profesor vseučilišča. Razstava bo odprta do 28. novembra.

* Desetletnico plodnega dela je praznovala pevka župa dr. Laze Kostića v nedeljo v Borovu. Obenem so proslavili 50letnico skladatelja dr. Vinka Zganjca. V Borovu so prišla številna pevka društva iz bližnje in daljne okolice. Vršilo se je slavnostno zborovanje, popoldne je bila pevka tekma, pri kateri je nastopila vrsta pevskih društev. Zvečer je bil še slavnostni koncert, pri katerem je ravnatelj tovarne Bata izročil spominske plakete Jugoslovanski pevski zvezi ter vsem včlanjenim župam in onim društvom, ki so sodelovala pri popularni pevski tekmi.

* V nedeljo makedonski v Jugoslaviji sneli. Potres v Rumuniji je prinesel s seboj tudi različne vremenske spremembe. Iz raznih krajev Jugoslavije poročajo, da je v nedeljo močno nalezaval sneg. V Novem Pazaru so se letos prvič pobelile planine

in je poseben gost snega videti na Kopaoniku in Goliji. Ozračje se je močno ohladilo. Iz Vranja poročajo, da je tudi tam letos prvič snegilo. Nadalje je v noči od sobote na nedeljo močno snežilo v Počujevu in okolici, kjer je obležalo do 15 cm snega. Snežiti je začelo po dolgotrajni suši in je nenadna vremenska sprememba močno presenetila prebivalstvo. Tudi v Prokuplju in okolških vaseh je padlo mnogo snega.

* Svečani prenos kosti Ilirca Ivana Krizmanića v Zagreb. V nedeljo so bile svečano prenesene iz Moravca v Zagreb kosti Ilirca Ivana Krizmanića in položene v grobnico v arkadah na Mirogoju, kjer počiva tudi drugi slavni Ilirci. Krizmanić je bil opat in župnik v Mariji Bistrici. Bavi se je s književnostjo in bil velik podpornik hrvatskih pesnikov. Prenos je oskrbel organizacija Braća hrvatskog znanja.

* Smrt vdove po Matku Laginji. V Zagrebu je te dni preminila vdova po pokojnem banu Matku Laginji ga. Virginija. Pogreba, ki je bil v nedeljo dopoldne, so se udeležili številni znanci in prijatelji Laginje rodbine. Posebno mnogo je bilo v spremljevanje Istranov, med njimi mnogo v lepih istrskih nošah. Rajniki blag spomin!

* Novi beograjski nebotičnik, trgovski magazin znane veletrgovine Mitić & drug, so pričeli včeraj zidati na Slavijski. Monumentalna stavba bo zavzemala površino 2500 kv. metrov in bo najvišji del visok 70 metrov. Za nebotičnik bodo potrošene ogromne količine gradiva in sicer: 1.400.000 kg jekla okrog 3.800.000 kg cementa, kakih 10.000 kubikov gramoza in 2000 kubikov lesa. Nebotičnik bo poleg prizemlja imel šest nadstropij, v svojem spodnjem traktu pa 12 nadstropij. Stolp v tem glavnem delu zgradbe se bo dvigal še 58 metrov ter bo s steklenim vrhom dosegel višino 70 metrov. V celoti bodo Mitićev magazin dovršili v dveh letih. To bo prva zgradba velikega sloga na Slavijski, bodečem središču prestolnice. Tu bodo postavili tudi novo beograjsko opero, razen tega bodo kmalu zrasle še nekatere palače. Zidanje Mitićevega magazina pričanja torej čisto novo dobo razvoja v središču naše prestolnice.

* S čolnom na Savi je izgubljen. Minilo je že teden dni, odkar je na zagoneten način izgubljen iz Podrinjske Mitrovice 18letni trgovski pomočnik Vojislav Vučenović. Šef mu je bil naročil, naj se popelje s čolnom čez Savo in naj iz Sremske Mitrovice pripelje različno blago. Za nakup mu je dal trgovec tisočak. Okrog petih popoldne se je mlačenec vsedel v čoln in zaveslal čez Savo. Tega ni storil prvikrat, saj je bil na glasu dobrega veslača. Toda zvečer se ni vrnil. Gospodar je menil, da je fant pač v Sremski Mitrovici prenočil. Mladenčica pa ni od nikoder. Nesrečni oče ga išče vse povsod. Zaman. Tudi policijske polizvedbe so bile doslej brezuspešne.

* Tramvajski uslužbenec osumljen umora tovariša. »Jutro« je že poročalo, da je bil v Zagrebu v soboto v zgodnjih jutrnjih urah umorjen tramvajski sprevednik Stjepan Vranešević, ko je šel v službo. Neznane ga je ustrelil iz zasede s petimi strelji. Policija je začela takoj odločno preiskavo in je aretirala nekega tramvajskega uslužbenca in njegovo ženo, ki sta osumljena, da sta v zvezi s tem zločinom. Preiskava je namreč ugotovila, da je eden izmed prebivalcev hiše, zraven katere se je umor izvršil, v času streljanja videl skozi okno v poltmi moškega v črni uniformi tramvajskega uslužbenca, ki pa ni bil Vranešević. Ali je ta kriv ali ne, bo dognala preiskava.

* Stavka zagrebških slaščičarjev. V nedeljo je bilo mnogo orlošičarskih slaščičarn v Zagrebu zaprtih, ker uslužbenci teh lokalov stavkajo. Terjajo namreč izboljšanje plač, boljše delovne pogoje in boljši postopek. Njih delo traja od ranega jutra do pozne noči brez odmora, tako da delajo neprestano tudi po 16 ur na dan.

* Dve divji svinji udomačeni. V okolici Prizrena je letošnjo pomlad orožniška patrila našla na gnezdo mladih divjih svinj. Orožniki so polovili dve prešičke in jih prinesli komandirju graničarske čete v Vranjski. Komandir Ljutić je dva divja prešička popolnoma udomačil, da se zdaj, ko sta odrasla, popolnoma svobodno sučeta po dvorišču in zvesto obiskujeta svoje korito.

* Zaradi uboja svoje žene je obupal. Iz kaznišnice se je vrnil kmetovalec Josip Baumholzer, doma iz vasi Retfale pri Osijeku. V ječi se je moral pokoriti pet let, ker je ubil svojo ženo. Kmalu po vrnitvi se je v drugo poročil. Toda ni bil srečen. Venomer ga je pekla vest. Naposled je obupal in so ga v nedeljo zjutraj našli obešenega.

ni niti hotel, ker je imel pred očmi vzorce tiste lahkotne, secesionistične plehke ljudske veseligrice, ki je takrat tolikanj cvetela v nekdanji Avstriji, zlasti se pod vplivom dunajskega dvora. Ni dvoma, da ga je pri tem delu mikala skušnjava satire na naše predvojne sodne razmere, na našo birokracijo in naš kulturni provincializem, vendar pa se že vlogi svojega službenega položaja ni mogel vdati tej skušnjava niti toliko, kolikor bi bil hotel. Tako je nastala veseligrice, ki ima vsega malo in ničesar dovolj. V svoji nezahtevnosti pa je igra prav zabavna in je lahko že zaradi nekaterih vlog, kakor je, postavila, sodni sluga Peter Brenk, nadomestila prevode importiranih veseligrice, ki so jih v tistih idiličnih časih kar zahtevali slovenski ljudski odri.

V izkušeni režiji prof. O. Šesta so imeli Milčinski »Cigane« premiero v soboto 9. t. m. Upričitev je zapolnila v večjih in manjših vlogah kakšnih 20 igralcev. Težičke igralske strani je v Danešem Brenku, sodnem slugi, ki je kakor se v slovenskem malem mestu že kar spodobi — pijanček in dobičkar in ki ga je dal Daneš z njemu lastno, prikupno ležernostjo. Osiščke zapletljiva — ljubezenskega in sodnega — je v dvojici Radoslav Zajec (L. Drenovec) in Anica Pucova (N. Gabrijelčičeva); vloga intriganta, ki za deveto primerno zapleta, je bila dana odvetniku dr. Veselku (M. Kaukler); ostale osebe izpopolnjujejo živo galerijo malomestnih obrazov in ilustrirajo provincialno življenje v starih, dobrih časih. So to predvsem Presetnikov sodni nadzornik, Cesarjev sodnik, Pečkov »član slovenske drame« Cvetan in Nablocke gospa Cvetana, pa Lipahov doktor Pacek, Potokarjev cigan Brijdič, ciganki Slavčeve in Simčičevi. dr. Naše malomestno okolje s svojimi vsakdanjimi zadevami in izrednimi pripetljaji

* Zagrebška radijska postaja bo dnevno oddajala tamburaško glasbo. V nedeljo je imela Hrvatska tamburaška župa v Zagrebu redno glavno skupščino, na kateri je predsednik dr. Andrić izjavil, da bo zagrebška radijska oddajna postaja dnevno oddajala ljudsko tamburaško glasbo. Ustanovljen je bil poseben tamburaški zbor radijske postaje, ki bo nastopal pod vodstvom dirigenta Stojanovića in igral izključno le narodne pesmi in ples. Nastopali pa bodo tudi drugi tamburaški orkestri s koncertnimi programi.

Iz Ljubljane

u— »Planina cvete«. V petek zvečer ob 20. smo imeli v dvorani ljubljanske Delavske zbornice prvo domače strokovno predavanje o barvni fotografiji. Pod okriljem SPD je predaval znani fotografski in novinar g. Karlo Kocjančič pred izbranim občinstvom o naši planinski cvetnici. Predavanje je bilo namenjeno prijateljem barvne fotografije. kakor tudi prijateljem najlepšega okrasa naših planin, gorskih cvetic. Predavatelj je v dveh delih obravnaval teoretično in s praktičnimi primeri težave, ki jih je treba premagati pri takšnem delu, kakršno je snemanje gorske pokrajine in planinske cvetane z barvno fotografijo. V drugem delu pa je predvsem pokazal posamezne primere uspešnih posnetkov najbolj značilnih alpskih rastlin ter je žel za svoja v resnici strokovnjaki obdelana. kakor tudi oblikovno primerno podana izvajanja toplotno priznanje Zeletj bi bilo, da bi se predavanje v Ljubljani ponovilo.

u— Vojaški pregled konj in voz za mesto Ljubljano bo od 30. XI. do 4. XII. t. l. na konjskem sejmišču pri mestni klavnic. Pregledani bodo vsi konji in vozovi, zato jih morajo lastniki brezpogojno pripeljati k pregledu, sicer bodo kaznovani po vojsk. zakonu. K pregledu naj lastniki pripeljejo svoje stvari tisti dan in tisto uro, ki jo imajo na pozivu. Kdor poziva ne bi prejel, naj se pred pregledom zgasi v mest. voj. uradu na Ambrozevem trgu št. 7/II. soba 3. Do izvršitve pregleda je vsaka odtujitev konj in voz prepovedana.

u— Dar. Ga. Marija Batelova, soproga pokojnega Franca Batela, lastnika trdnice »Tribune« v Ljubljani, je darovala namesto razkošne grobnice in drugega »razkošja na grobu svojega pokojnega moža v dobrodelne namene 3000 din in sicer Sokolu II. 1000, mestnim ubožcem 1000. Društvu slepih 500 in Domu slepih 500 din. Denar je v blagajni »Jutra« v Narodni Tiskarni.

u— Ljudska univerza in Prirodoslovno društvo v Ljubljani. Univerzitetni prof. g. dr. Aleksander Makleov bo predaval v sredo 13. t. m. o temi: Tisk kot vzrok zločina. Predavanje se bo vršilo v mali dvorani Filharmonije na Kongresnem trgu ob 20. Vstop prost.

u— Podaljšana je razstava Kluba neodvisnih v Jakopičevem paviljonu do nedelje 17. t. m. Razstava je ena izmed najboljših v zadnji dobi in je vredna ogleda. Na žalost pa moramo kljub vsemu ugotoviti, da je to pot izostala nakup s strani javnih uradov in ustanov. Prostori so zakurjeni in odprti dnevno od 9. do 18. ure.

u— Predavanje v društvu »Pravnikov«. V sredo 13. t. m. ob 18. bo predaval v dvorani Justične palače št. 79 vseučiliški profesor dr. in dr. h. c. Metod Dolenc o snovi: Kazenskopravna presoja podneta, naslove in pomoči ter sorodnih pojavov.

u— V šentjakobskem gledališču v Mestnem domu bo otvoritev letošnje sezone v soboto 16. t. m. ob 20.15. Upričorili bodo mladega hrvatskega dramatika tragikomičen dogodek v 6 slikah »Nenavaden človek«, ki so ga igrali z velikim uspehom v naših gledališčih pa tudi na Češkem. Igrali bodo: naslovno vlogo upokojenega železniškega sprevednika Tonkica g. Kočak, njegovo mlado ženo Ančko gđ. Vidičeva, pokrovitelja g. Lavrič, policijskega komisarja g. Plevelj, policijskega stražnika g. Moser. V ostalih vlogah bodo nastopili še: Kramarjeva, Čučkova, Eypper, Kos, Lombar in drugi. V nedeljo 17. t. m. ob 20.15 se bo igra ponovila. Ker je za predstavi veliko zanimanje, kupite vstopnice že vnaprej od jutri dalje v društvenih prostorih v Mestnem domu.

u— Združeno krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani obvešča članstvo, da se v sredo dne 13. novembra 1940. ob 8. zvečer v hotelu Struški v Ljubljani ne bo vršil članski sestanek, pač pa se bo vršil istotam pri Struklju članski sestanek v sredo, dne 20. novembra 1940 ob 8. zvečer. Vabimo vse člane, da se sestanka udeležijo. Na sestanku bodo strokovno poučni razgovori. — Zadržni natečaj: Može R. (—)

u— Podpornemu društvu za gluhočnega mladca so darovali v počastitev 40letnega jubileja gluhočnice: g. V. Bizjak, Indu-

je verno prikazano s kostumi in z drugimi sredstvi. Vse našteje vloge so na ravni najboljših osebnih zmogljivosti posameznikov, ki so zares dobro vigrani in polni nekega svežega igralskega vzgona. Nekateri vloge, zlasti Lipahov zdravnik, Cesarjev sodnik in Presetnikov nadzornik, so igralsko pravi kabineti komadi skoraj že gogoljevsko gladne eksistence izobraženec v provinci, ljudi, ki učinkujejo smešno, čeprav so v svojem zadržanju včasih kar kruto resni in dostojanstveni.

Tako je ljubljanska drama s »Cigane« uvrstila v svoj repertoar delo, ki bo nedvomno našlo hvalne odmeve zaradi v tistem delu publike, ki prihaja v gledališče zaradi trenutne pozabe vsakdanjih skrbí in ki si daje omamiti pozornost s cenejšimi komediografskimi sredstvi.

HRVATSKI GLAS O ALOJZU GRADNIKU

V nedeljski številki zagrebških »Novosti« je objavil znani hrvatski književnik Ivan Goran Kovačič skoraj dve strani obsegačoj članek z naslovom »Alojz Gradnik«, veliki pesnik seljak in s spodnjim naslovom »Slavni slovenski liriki Alojz Gradnik živi več četrti godine u Zagrebu kao sudac Stola sedmorice i u samoti stvara vječite vrednote slovenske književnosti.«

Pisec razpravlja z vidnim navdušenjem o Gradnikovi poeziji in opisuje svoje prvo srečanje s pesnikom »Svetlih samot« ter poznejši obisk na stanovanju našega pesnika v Zagrebu, kjer je hrvatski književnik in kritik lahko čital prve korekturke pole Gradnikove nove pesniške zbirke »Zlate lestev«, ki bo v kratkem izšla v založbi Narodne tiskarne v Ljubljani. Zaradi pomanjkanja prostora bomo približili obširnejši izveček iz tega zanimivega članka v jutrišnji številki.

JNAD JUGOSLAVIJA

TRG. DOM 17. XI. OB 17.

Akademija - Pomoč tovarišu

SPORED

PLES

BUFFET

ADAMIĆ BRODWAY

strijalec v Zagrebu 1000 din, trgovec g. Ant. Janežič v Ljubljani 200 din, ga. Vera dr. Papeževa v Ljubljani 100 din. Blagim občutnikom gluhočnim sirot prisrčna hvala!

u— Telesne nege za dame in gospe po uspešni gimnastični metodi za pomladitev, vitkost in okrepitev zdravja daje strokovnjak. Individualno ali v skupinah. Interesenti naj se javijo pod »Telesna nega« na ogl. ođ. Jutra. (—)

u— VIII. redni občni zbor JNAK Edinstva. V četrtak je imel Jugoslovanski nacionalistični akademski klub »Edinstvo« svoj 8. redni občni zbor, s katerim je stopil v 8. leto svojega obstoja. Občni zbor je potekel v znamenju vsako leto bolj naraščajoče številčnosti in odločnosti članstva in je dokumentiral njegovo odločno voljo dovesti nacionalistično idejo do zmage, čeprav z največjimi žrtvami. Ugotovil je, da je klub še doslej stal neomajno na braniku te misli. Poročila odbora je skupščina sprejela z odobravanjem in mu dala razrešnico, nakar je bil soglasno izvoljen novi odbor, ki je sestavljen takole: predsednik: Vadjal Ivo, cand. iur., podpredsednik: Ozvald Rado, stud. med., tajnik I. Polde Sentočnik, stud. med., tajnik II. Jazbec Janko, stud. iur., blagajnik Dimnik Dušan, stud. techn., gospodar Vasić Julij, stud. techn., knjižničar Horvat Dušan, stud. iur., odborniki: Ribnikar Stojan, stud. techn., Pezdrić Milan, cand. iur., Polak Mitja stud. med., nadzorni odbor: Cergol Dore, cand. iur., Abram Milov, cand. iur., Zdošek Dušan, cand. iur., Tovo Vadjal je v svoji uvodni besedi poudaril, da so danes potrebni postojenjski napor, žrtve, delo, kajti stopili smo v »leto odločitve«, ki bo odločilo usodo vseh in vsakega. Poudaril je, da nacionalistična ideja, ki jo zastopa »Edinstvo«, ne trpi nobenega paktiranja in kompromisov, dopušča pa sodelovanje vseh pozitivnih sil na temelju skupnih točk, zlasti na temelju borbe proti vsem rušilnim elementom. Občni zbor je izzvenel kot odločna manifestacija volje do zmage.

Predavanje o filozofiji dr. Franceta Vebra

Ljubljana, 11. novembra

V soboto je na univerzi predaval docent dr. A. Trstenjak o Vebrovi filozofiji. Uvodoma je pozdravil v imenu Filozofskega društva univ. prof. dr. Spektorški vse navzoče ter se jim zahvalil za lepo udeležbo. O Vebrovi pravi, da ni le samo profesor filozofije ampak pravi filozof, navdihnen s čudovitim erosom. Da ga imajo radi ne samo njegovi učenci in čitatelji njegovih številnih del, pač pa ga spoštujejo tudi njegovi — nasprotniki! Današnje predavanje je posvečeno petdesetletnici Vebra kateremu žel vsa naša lavnost še obilo enako plodnih let. Dr. Trstenjak ugotavlja kot osnovno dejstvo Vebrove filozofije da je bil Vebrov učenc grške Meinongove šole fenomenolog ali predmetni teoretik. danes pa je tudi ontolog. Središče V. filozofije je bilo in je še vedno psihologija, prvotno le analitično deskriptivna danes na tudi že razvojnodinamska. prva svojstva predmetni teoriji, druga na ontologiji, prva hoče dojeti

Pomagajmo otrokom, ki gladujejo! Oklic Jugoslovanske unije za zaščito otrok

V Sloveniji je okrog 70.000 šolo obiskujočih otrok, ki nimajo zadostne hrane. Med njimi je nekaj desetstisočev, ki dobesedno gladujejo. Unija za zaščito otrok prejema številne obupne prošnje od svojih krajevnih odborov, šolskih upraviteljev, občin, društev, javnih mladinskozaščitnih delavcev in drugih, da naj bi se nakazala njihovemu kraju ali šol podporo v denarju ali živilih. Dolžnost vseh nas Slovencev je, da tem otrokom pomagamo. Sredstva unije so premalo, zato, da bi bilo mogoče zadostiti vsaj najnujnejšim prošnjam. Javnih kreditov v te svrhe doslej ni.

Tako nam ostaja na pragu letošnje negotove zime edina pot, prositi vse one, ki bi lahko kaj dali, da prispevajo. Zato po tem potu pozivamo celotno slovensko javnost, ustanove, društva, zasebnike in druge, da pomagajo tešiti glad otrokom svojega naroda. Pošljite svoje prispevke ali

le prvotno (periferno) plat od fenomena bistvo danosti (videza) ne oziraje se na bivanje predmetov druga na prodreti v globino do stvari na sebi ali krak-malo do stvarnosti (kamen, rastlina, žival, človek). Pa še drugače: fenomene si pred očumi, (ponazarjujemo) stvarnost pa neposredno zadevamo, (postvarjamo) oboje pa opazujemo ali subjektivne razlike so v tem, da nekateri tipi ljudi nagibajo bolj v prvo, drugi v drugo smer, prvi imajo večjo sposobnost ali več smisla za fenomenološko motrenje sveta drugi pa za stvarna, pri prvih je bolj razvit nazorni čut, pri drugih pa stvarni čut, vendar pa sta to le dve plati enega in istega čuta. Le skupno, vzajemno (celotinsko) nastopi: in pravega stvarnega motrenja brez vzporednega ponazarjanja (predočevanja), razlika je le relativna, poudarek je zdaj na eni, zdaj na drugi strani. Čut kolebja zdaj na eno, zdaj na drugo p't.

Tako je umiliva tudi razlika med impresionizmom in ekspresionizmom: prvi ima svoj izvor v predmetu, je odvisen od njega (logična stran), drugi pa izvira iz naše lastne notranje usposobljenosti za motrenje sveta in življenja, kakor je film. (dinamska stran čuta) odvisen od predmetov, ki jih prikazuje, pa tudi od isen od ustroja in dela kinoaparata. Obstoji dinamska zveza med zadevanjem in predočevanjem: kdorkoli bi je zadeval in ne obenem predočeval, bi bil sleo za pravo stvarnost sveta bi jo v resnici ne spoznal in narobe: kdo bi si le predočeval svet in življenje, le ponazarjalo, bi ne dojel prave nazornosti brez nosilca. Barva je prava le na barvanem predmetu je »kakovost« na »kajstvu« (bistvu). Enako velja za duševni svet: doživljaji so le kakovost »jzra« (subjekta), ki je kaistvo. V prvotnjem razmerju med subjektom in doživljaji s psihološke strani ter s priznanjem stvarnega in nazorne čuta sledi logično tudi priznanje objektivnega pomena in veljave tega čuta in s tem tudi priznanje realizma, ki objektivno razlikuje stvarno od navideznega ter neživo od živega, vnanje in notranjega. Fenomenalizem, materializem, ozi. idealizem so potemtakem nemogoči nazori.

V stvarnem svetu se ne živi (mrtev) predmet brez vsakega življenja (kamen). Živi (rastline) brez doživljajev. Živali z doživljaji, zooli z vnanji in človek (toreba) še posebej z notranjim življenjem. Predavatelj je pokazal s svojim predavanjem na sistematski razvoj Vebrove filozofije od predmetnega teoretika (fenomenologa) do ontologa ter poudaril da torej preloma ni. Svet fenomenov, (logično nujni) in svet naključno — izkustveni zahteva še dopolnilo, v katerem obstoji enačba stvarnost-nujnost (esse absolutum-esset) Zlasti je poudaril na polnost originalnih misli in samonikih zaključkov, ki določajo Vebra na mednarodni nivo vseh filozofov. Tudi Sheler in Heidegger (Existenzial-filosophie) znotrajta v primeru bogatstva Vebrovih idej, v potankosti psihološke analize na je Vebrov naravnost neosoznati moister. Ob njegovem življenjskem jubileju in ob njegov 20letnici profesur na univerzi bi poštali Vebra kot filozofa na najboljše, ako bi njegovo delo postalo resnična last celokupnega našega naroda.

v denarju ali v živilih. Karkoli je uporabljivo, vse se bo hvalčno sprejelo. Denar nakazuje na poštočloveku račun št. 13.582 s pripombo: »za šolske kuhinje«. Količino in vrsto hrane, ki ste jo pripravili nakloniti stradalajočim otrokom, nam sporočite, da vam takoj dostavimo obvestilo, kam go boste poslali. Vse, karkoli boste poslali, se bo porabilo izključno za prehrano stradalajočih otrok.

Vse prizadete prosimo, da vzamejo ta poziv na znanje. Posebne prošnje se ne bodo pošiljale. Imena darovalcev bomo objavili v dnevnem časopisu. — Jugoslovanska unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino, Ljubljana, Aleksandrova 4.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

drugi članek Vatroslava Murvarja »Boka Kotorska hrvatskoj kulturi«, Josipa Andresa razglabljanje »O predujvetima I. spravne glasbene kritike« in drja I. Gubrine razpravo »Državna politika kralja Tomislava«. — Zagrebška »Nova Evropa« objavlja v najnovejši številki članek Marija Mateljana »Na novim putevima«, Mirka Kusa Nikolajeva obširen opis življenja, osebnosti in dela Stalina, članek drja Otona Ambroža »Pred drugo ratnu zimu« in G. Subotića o problemu draginje. — V »Srpskem književnem glasniku« z dne 1. novembra prikazuje Mirko Željč srbskega kritika Ljubomira Nedića, dr. Vaso Glušac sega v zgodovino bogomilstva s svojim doneskom »Ban Kulini i nezavisnost bosanske cerkve«, dr. Mihajlo Radovanović prikazuje na podlagi statističnega gradiva etnične odnose v Bosni in Hercegovini. — V »Letopisu« Matice srpske, zvezek za september in oktober, so objavljene razprave in članki: Dr. Aleks. Ilić »Dosegljavanja Srba u Ugarsku, Hrvatsku i Slavoniju«, dr. Ljubomira Savkovića »Priroda i umetnost«, Vladimira Božovića »Lamartine i Srbia in dr. Nikole Radovića »Ugarska u ogledalu vizantijskih izvora.«

FRANZ JOSEF GRENCICA

Iz Celja

Razočaranje mestnih uslužbencev, delavcev in upokojencev Kakor smo poročali v nedeljski številki, je celjski mestni svet povzval prejemke mestnih uslužbencev, delavcev in upokojencev. Pri pomožni akciji zaposleni delavci niso bili deležni povzivanja. Na prvi pogled je izgledalo povzivanje prejemkov, ki ga je sklenil mestni svet z veljavnostjo od 1. oktobra dalje, dokaj zadovoljivo. Svar je pa teka, da je občina ukinila izredno draginsko doklado, ki jo je sklenil mestni svet lani 24. novembra, namesto te pa je uvedla novo draginsko doklado, ki pri pogodbenih uslužbencih, rednih delavcih in upokojencih ni mnogo višja od dosedanje. Efekt povzivanja bo v primeri s porastom draginje torej prav neznaten. Mestni svet in njegov pravni in socialni referent sta pripravila prizadetim razočaranje namesto da bi jim bila dela z izdatnim povzivanjem prejemkov primerno zadoščenja.

Kupci občinskih stavbnih parcel se morajo odslej zavezati, da bodo zadržali parcele najpogostejše v dveh letih po nakupu, po poteku te dobe pa se bo kupnina zvišala za 5 odstotkov. Občinske stavbne parcele so se podražile za 20 do 50%. Občina je prodala odvetniku dr. Zdravku Kalanu v Celju stavbišče na hribu sv. Jožefa, Milošu Lipeju na Dobravi pa stavbišče pri Sp. Lanovcu po 40 dnu m².

Orientacijske tabele Mestna elektrarna bo oskrbela razsvetljavo orientacijskih tabel ki jih bo občina namestila pri pravoslavni cerkvi, pri Plavčevi trgovini, pri Ljudski posojilnici, pri Mislejevi trgovini, pri hotelu »Pošta« pri hotelu »Evropia« in v začetku Razlagove ulice.

Parcelacije Mestni svet je odobril parcelacijska načrta za zemljišče Franca Fazarinca na Ostrožnem in za zemljišče tv. Westen na Golovcu, kjer namerava tv. Westen zgraditi enonadstropno vilo; na Dobrovi pa namerava tvrdka zgraditi tri stanovanjske hišice.

Nadaljevanje regulacije Savinje, Režijski stroški za letos izvršeno regulacijo Savinje v prvem delu pete etape 26.711 din; polovico bo prispevala mestna občina. Ker sta bili dve licitaciji za regulacijo Savinje v drugem delu pete etape od Grenadirjeve brvi do drugega železniškega mostu na Bregu brezupneži bo izvršil ta regulacijska dela za katera je na razpolago 1.254.000 din tehnični razdelek sreskega načelstva v Celju v mešan režiji.

Regulacija Ložnice Za odstopljena zemljišča za doslej izvršeno regulacijo potoka Ložnice bo občina plačala posestnikom okrog 47.000 din. Občina bo tudi kupila zemljišče ge. Majdičeve ob Ložnici. Tu naj bi pozneje zgradili železniško postajališče v Medlogu.

Sorodniki in mestni službi Mestni svet je spremenil besedilo § 6. službene pragmatike tako, da Sorodniki in premijerji, stranski vrsti do vseh tretjega kolena in člani svaštva v prvi vrsti in stranski vrsti do istega kolena aktivnih uslužbencev ne morejo biti sprejeti v mestno službo razen v izrednih primerih. V prvem odstavku omenjeno sorodstvo in svaštvo, kolikor bi ga bilo, zabranjuje uslužbovanje osebe v uradu, kjer bi bila kakemu sorodniku neposredno podrejena, nadrejena ali z njim v kontrolnem razmerju. Določbe tega paragrafa veljajo analogno tudi za časne in pogodbeno uslužbenke, dnevnarje in redne delavce.

Ponovitev akademije Jadranske straže Akademija Jadranske straže, ki je bila v nedeljo popoldne v celjskem gledališču v proslavo Jadranske dne, je dosegla velik miren uspeh. Gledališče je bilo nabito polno. Občinstvo je z velikim zanimanjem in navdušenjem odobravanjem sledilo vsem točkam pesteriga spreda. Ker pa je mnogo ljudi odšlo brez vstopnice, se bo akademija na splošno željo ponovila v istem obsegu v nedeljo 17. t. m. ob 16.30 v gledališču. Zlasti opozarjamo vse one, ki niso mogli v nedeljo v gledališče, in tudi okoličane, da si ogledajo to patriotično in umetniško akademijo. Cene bodo znižane. Vstopnice so v predprodaji v Goričarjevi knjigarni. Čisti dobiček je namenjen dijaškim kuhinjam v Celju.

Poverjenstvo Trgovske bolniške blaginje v Celju sporoča svojemu članstvu, da ordinira od danes dalje zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti 7-1 za člane vsak dan od 10.30 do 11.30 in od 13. do 14.

Brezposelnost pri celjski borzi dela je bilo 10. t. m. v evidenci 415 brezposelnih (228 moških in 187 žensk) nasproti 306 (154 moških in 152 žensk) dne 30. oktobra. Delo dobijo 4 drvarji, 2 hlapci, 6 kuharic, 3 služkinje, 2 kmečki dekli in 1 nakarica.

Dve aretaciji Celjska policija je aretirala 33-letnega lesnega manipulantu Avgusta V., ki je v ljubljanski okolici ponesrečil 20.000 din. Izročili so ga upravi policije v Ljubljani. Policija je v Celju aretirala tudi 32-letnega brezposelnega delavca Oskara Oleno, ki je ukradel več koles v Laškem in Celju. Izročili so ga sodišču Celjska policija je razkrila vse v zadnjem času v Celju izvršene tatvine.

Iz Maribora

Napredni akademski starešine »Jadrana« in »Triglava« bodo imeli svoj redni družabni sestanek v torek, 12. t. m. ob 20. v loviski ibi hotela »Orel«. Predaval bo g. urednik Ivo Lapajna o zgodovinskem in geopolitičnem pogledu na sedanjo Evropo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Lepo uspel spominski večer Jadranske dne V proslavo znamenitega zgodovinskega dogodka, ko so ob našem sinjem morju prvič zaplapolale naše narodne trobojnice, so priredili družbeni odbori Jadranske straže v Mariboru in okusno okrašeni spodnji, kazniški dvorani lep spominski večer ki je združil zavedne člane Jadranske straže in tudi druge prijatelje našega morja. Prisrčno spominski predvzet sta posešla med drugim tudi magistratni direktor Rodolšek kot zastopnik mestne občine in sreski načelnik za Maribor desni breg g. Leopold Eitetz. Spominsko besedo je spregovoril predsednik Občinskega odbora JS g. dr. Franjo Lipold ki je v znanostnih besedah prikazal važnost zgodovinskega dne za našo državo ko so njene zaveze prvič zavržale ob svobodnem Jadrnu, ki mu moramo posvečati svojo pozornost in vse iskreno ljubezen. Topla beseda je vzbudila odobravanje vseh navzočih. Na sporedu je bila tudi recitacija g.

Lukeša o pesmi o morju, uspešni solistični spevi gđc. I. Vaudove in g. J. Dovjaka, ki ju je smiselno spremljal na klavirju prof. Vrabec. Ubrano so zapeli nekateri primerne pesmi naši vrhi pevci mornarji. Vsi sodelujoči so bili deležni iskrenega priznanja in gre vrlim pridirateljem toplo priznanje za lepo spominsko prireditev.

Drevi ne bo premiere Zaradi spremembe v repertoarju drevi ne bo napovedane premiere znane opere »Na cesaričin ukaz«, ampak predstava M. Gorkega slika »Na dnu« za abonente reda A Pač pa bo premiera prve letošnje glasbene predstave v četrtek 14. t. m. Cesarico predstavlja Igljevač cesarja Kamušič gardnega oficirja Konrada Manovskij, njegovo izvoljenko Linčko Lubejeva, njegovega tekmeča Tonija Harastovič, lahkoživega Bikovca P. Kovič, razen tega sodelujejo še Starčeva, Kovičeva, Rasberger, Crnobori itd.

Študentski mali harmonikarji imajo 16. t. m. v dvorani Ljudske univerze v Studenčih svoj nastop v prid revnim podmladkarjem RK in JS v Studenčih. Dobra študentska srca na plan!

Ljudska univerza Ljubljanski novinar g. Karol Kocijančič bo predaval jutri, v sredo ob 20. o planinah v svetju. Predavanje bodo pojasnjevale lepe skiptične slike v barvah.

Starček napaden na cesti Ko se je vračal 60-letni Janko Relinar iz Lumbusa v Pekre, sta ga neznan napadalec pobila s kolom, da je starček oblašal z hudimi poškodbami na cesti Prepeljani so ga v bolnišnico Orožniki so oba napadalec zajeli

Gospodarstvo

Prevod in oskrba z moko

1% provizija za Prevod pri nakupu moke povzroča nepotrebno podražitev

Že v petkovi številki smo objavili dopis iz vrst trgovcev z deželimi priklici in mlevskimi proizvajalci glede poslovanja Preveda (banovinskega prehranjevalnega zavoda z moko). Prej so veliki trgovci lahko s svojo kupovali mlevske izdelke pri svojih mlinških zvezah, zdaj pa so dobili obvestila iz mlinov v Vojvodini, da za dravsko banovino ni več prevozin, pri Prevodu pa so izvedeli, da si bo o mogli odsej nabavljati moko le pri njem proti plačilu 1% provizije in da morajo s krušno moko vred jemati tudi moko »04« v razmerju, kakor se melje.

Razumljivo je, da je ta zahteva trgovce zelo presenetila, morda še bolj pa je presenetila konzumente. Namen »Preveda« bi moral biti, da omogoči čim cenejšo oskrbo prebivalstva z najpotrebnejšimi živilili. Doda pa se vsaj pri moki kaže poslovanje Preveda predvsem v tem, da pobere 1% provizijo. Trgovci bodo tudi v bodoče kupovali moko pri svojih mlinih, s katerimi so bili doslej v zvezi, toda le z dovoljenjem Preveda, ki za to dovoljenje pobere 1% provizijo od fakturne vrednosti.

Konzumenti se pogosto pritožujejo, da je pri oskrbi prebivalstva z živilili preveč posredovalcev. Moko so doslej uvažali iz Vojvodine veletrgovci, ki so blago prodali detajlistom, ti pa potrošniku. V to vrsto posredovalcev se je brez potrebe še vrnil Prevod, ki dobi 1% provizijo. Ta provizija bo glede na velike količine, ki se vsako leto prodajo, prinesla Prevodu znatne dohodke. Ni pa v tem delovanjem Preveda olajšana oskrba Slovenije z moko. Če je namen formalne koncentracije vse trgovine z moko pri »Prevodu« le ta, da se uvede potrebna kontrola, potem bi zadoševalo, če bi se izdajala prevozna dovoljenja in bi Prevod za izdajo takega dovoljenja računal pristojbino v skladu s stroški, ki jo povzročajo ti posli, ne pa provizijo, ki jo prinesla velik dobiček in ustvarja le nov znaten strošek za trgovino.

Zahteva Preveda, da mora kupec moke vzeti poleg krušne moke ustrežajočo količino bele moke, je postala z najnovejšo uredbo o ureditvi prodaje blaga, o kateri smo poročali v nedeljski številki, brezpredmetna, kajti po tej uredbi je prepovedano pod grožnjo kazni do 6 mesecev oziroma globe do 100.000 din, proizvajalcem, trgovcem in vsem drugim prodajalcem vezati prodajo posamezne vrste blaga iz čl. 1.

Vprašanje draginskih doklad zasebnih nameščencev

Na kr. banski upravi je bila večerj poravnalna razprava, ki so se je udeležili zastopniki delodajalskih in nameščenskih organizacij ter zastopniki Delavske zbornice in Zbornice za TOI. Poravnalna razprava je sklicala kr. banska uprava zaradi ureditve vprašanja draginskih doklad zasebnih nameščencev. Nameščenske organizacije so namreč predlagale, da se od 1. novembra 1940 dalje izplačujejo vsem nameščencem brez razlike draginske doklade po višini plače od 10 do 50%, posebne draginske doklade za poročene nameščence in trinajste plače v višini enomesečnih prejemkov. Po dveurni debati je bila poravnalna razprava odgojena, ker so zastopniki delodajalskih organizacij ugovarjali, da v smislu uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsojstvu niso sporne stranke in da zato tudi nimajo pooblastila, da se zastopniki nameščenskih organizacij spoprimajo. O ugovoru zastopnikov delodajalskih organizacij bo odločevalo ministrstvo za socialno varstvo in narodno zdravje. Gre za načelno vprašanje, da li je za uveljavitev tega problema potrebna uredba kr. vlade ali ne. Na Hrvaškem so bile nameščenske doklade urejene s banovo uredbo, ker ima Hrvaška v tem pogledu avtonomijo.

Prijava zalog premoaga

Urad za kontrolo cen objavlja: V smislu uredbe o kontroli zalog blaga od 15. junija t. l. so vsi rudniki, uvozniki in trgovci dolžni prijaviti uradu za kontrolo cen v Beogradu najpozneje do vsakega 5. v mescu svoje zaloge premoaga po stanju ob koncu prejšnjega mesca. Zaloge je treba prijaviti v tonah, in sicer posebej za: 1) šleski premoag, 2) črni premoag domačega izvora, 3) črni premoag tujega izvora, 4) koks domačega izvora, 5) koks tujega izvora, 6) briket domačega izvora, 7) briket tujega izvora, 8) rjavi premoag domačega izvora, 9) rjavi premoag tujega izvora, 10) lignit in 11) lesno oglje. Rudniki morajo obenem prijaviti tudi svojo mesečno produkcijo in prodajo v tonah, in sicer prav tako ločeno, kakor je zgoraj navedeno. Uvozniki in trgovci morajo razen zalog prijaviti tudi količine, ki so jih kupili

in ju izročili sodišču. Starčka sta napadla brez vzroka.

Procesija sta motila in grobove sta poškodovala Orožniki so ovdali nekoga Karla M. in Antona K. iz Cogetincev, ker sta motila procesijo in ker sta pri Sv. Antonu v Slovenskih gorah poškodovala grobove s tem, da sta čimastila po grobovih in da sta prevažala sveče. Pri zaslišanju sta oba izpovedala, da sta bila pijana in da nista vedela, kaj počenjata.

Čigavo je kolo? V Ulici kraljeviča Marka so našli kolo znamke »Standard«. Lastnik ga dobi na policiji.

Polno sumljivcev Po mestu in na periferiji so izvedli organi mariborske policije temeljito racijo. Zajeli so 30 sumljivcev, ki niso vedeli pojasniti, s čim se prav za prav preživljajo. Nekateri so bili pridržani v zaporih, druge so odpravili v domovne občine.

Nepravilne informacije 66-letni Tomaž Mikša iz Polancev je bil večerj dopoldne obsojen pred tukajšnjim okrožnim sodiščem na 14 dni zapore, ker je v nekem pismu, ki ga je poslal svojemu sinu čez mejo, napočeno prikazal razmere pri nas.

Na tuj račun do špecerijskega blaga 32-letna Helena Skledar je nekajkrat dobavila pri nekem slovenjebistriškem trgovcu razno špecerijsko blago na račun nekoga premožnega posestnika iz Ritoznja. Zadeva pa je prišla kmalu na dan in je bila Skledarjeva večerj dopoldne zaradi tega pred tukajšnjim malim kazenskim senatom obsojena na 4 mesece strogega zapore in globo 180 din.

uredbe o pobljanju draginje na nakup druge vrste blaga, pri čemer velja izjema le za blago, ki se po svoji naravi ne more ločeno prodajati, kar pa ne more veljati za moko. Opozorjamo tudi vse ostale trgovce, da je uredba o ureditvi pro-aje blaga, ki vsebuje gornje določilo, stopila v veljavo že v soboto 9. novembra ko je bila objavljena v »Službenih novinah« in se vsakdo kdor bi vezal prodajo krušne moke s prodajo ustrežajoče količine bele moke izpostavlja hudim kazenskim sankcijam, ki jih predvideva ta uredba.

Zakaj je preveč bele moke

Da je v prometu preveč bele moke, je deloma posledica okolnosti, da so se trgovci in konzumenti pred uvedbo enotnega mletja založili predvsem z belo moko v pričakovanju, da se bo glede na uvedbo enotne krušne moke predvsem podražila bela moka. Pred uvedbo enotnega mletja so, kakor znano, vovodinski mlini silili s prodajo krušne moke in so zahtevali ravno obratno kakor danes, da mora vsakdo, ki kupi belo moko, vzeti tudi ustrežajočo količino temne moke. Čim pa je bilo uvedeno enotno mletje moke, je povpraševanje po beli moki na mah postopilo, saj so se konzumenti prej v znatni meri založili.

Drugi razlog, ki povzroča prekomerno ponudbo bele moke, je v tem, da zlasti vovodinski mlini v nasprotju s predpisi uredbe o oskrbi prebivalstva in vojske s kruhom meljejo 20 do 25% bele moke, medtem ko bi smeli mleti le 10%. Na ta način dosežejo pri mletju mnogo večji zaslužek. Vse to se dogaja, čeprav predvideva uredba o preskrbi prebivalstva in vojske s kruhom najstrožje kazenske sankcije ravno za mline, ki bi mleti pšenico drugače, kakor je predpisano (z zaporom do enega leta in globo do 500.000 din). Kontrola mletja pa se ne izvaja v mlinih, temveč z analizo moke, pri čemer pa se ne da točno določiti, ali je mlinar mletel ali 20% bele moke.

Tretji razlog za veliko ponudbo bele moke pa je previsoka cena moki, kakor tudi pecivu. Če bi se našli peki odločili, da bi pekli naprej belo pecivo po stari ceni 0.50 din, toda v manjših komadih, bi bil gotovo konzum belega peciva večji kakor zdaj, ko stane zemlja 1 din, kar je tudi glede na težo preveč.

ali prodali v teku mesca, detajlirano kakor zgodaj. Trgovci, ki ne kupujejo premoaga na vagono, so prosti te obvezne prijave. Obvezna prijava stopi v veljavo še za stanje na dan 30. novembra t. l.

Trgovinski sporazum s švico

V soboto zvečer so se končala v zunanem ministrstvu 10dnevna pogajanja, z delegacijo švicarske vlade s sklenitvijo začasnega trgovinskega sporazuma, ki se bo pozneje na podlagi dobljenih izkušenj izpopolnil in bo dobil dokončno obliko. Novi začasni dogovor sta podpisala v imenu Jugoslavije Milivoj Pilja, pomočnik zunanjega ministrstva kot šef naše delegacije, in imenu švice pa dr. Jean Ebrard, pooblaščen delegat švicarske vlade za trgovinska pogajanja in šef švicarske delegacije. Podpisu so prisostvovali člani obeh delegacij.

Nova trgovinska pogodba je sestavni del naših prejšnjih sporazumov (plačilnih in blagovnih). Plačilni promet bo ostal nespremenjen, to se pravi, da se bo to našle v isti na osnovi plačevanja medsebojnega izvoza in uvoza z devizami in s pravico Jugoslavije do izvoznega preskača. Glede blagovnega prometa pa so določene liste kontingentov, tako za naše, kakor za švicarsko blago. Te liste navajajo ne samo dosedanje blago, temveč vpisujejo tudi prilagoditve medsebojne trgovine novim potrebam sedanjega časa, v prvi vrsti glede surovin. Novi sporazum je stopil v veljavo na dan po pisa, to je 9. t. m.

Gospodarske vesti

Pred organizacijo domačega trga s koruzo V zvezi s predvideno uvedbo prisilnega mešanja koruzne moke s pšenično krušno moko poročajo iz Beograda, da bo v kratkem stavljen tudi trgovina s koruzo pod kontrolo Prizadu. Uvedena bo maksimalna cena in možnost prisilnega odkupa od proizvajalcev, kakor je to že uvedeno pri pšenici.

Zagreb proti ustanovitvi privilegirane uvozne družbe Poročali smo o predlogu sveta za zunanjo trgovino, da se za uvozne posle in oskrbo s surovinami ustanovi posebna privilegirana uvozna družba kakor obstoja Prizad za izvozne posle. Sedaj poročajo zagrebški listi, da je predstavnik

banaske oblasti banovine Hrvaške na seji sveta za zunanjo trgovino stavil svoj veto proti ustanovitvi take privilegirane uvozne družbe, češ zunanjo trgovino je sicer skupna, ni pa skupno trgovinsko poslovanje. Banaska oblast smatra naj se izvozna in uvozna trgovina prepustita Prizadu, v banovini Hrvaški pa Pogodu.

Naša usnjarška industrija in vprašanje surovin Pod gornjim naslovom piša »Jugoslavenski Lloyd« poročilo o konferenci usnjarške industrije iz Slovenije v zvezi z ustanovitvijo nabavljajne zadrge industrijev usnja, pri čemer so bili v upravo te zadruge izvoljeni Ivan Majeršič (Tržič), dr. Vojko Kliment (Šoštanj), Adolf Mergenthaler (Ljubljana), Tone Knaflič (Kamnik), Ernest Pirich (Ptuj) in Savi Kalin (Mokronog). Odnos bo stopil v stike z dobavitelji surovin čoz v banovini Hrvaški, ker je slovenska industrija usnja navezana na dovoz surovin čoz iz Hrvaške, sicer bo morala ustaviti obratovanje. List končno pripominja, da je tvornica usnja g. Švila Kalina v Mokronogu zaradi pomanjkanja surovin že ustavila obratovanje. Ta poslednja informacija pa je netočna. Res obstoja občutno pomanjkanje surovin in tudi nevarnost, da bodo morale tvornice sčasoma ustaviti delo. Tvornica g. Kalina v Mokronogu pa še redno obratuje in ni ustavila dela.

Prez izdajo načelnih naredb o kontroli uvoza. Kakor smo že poročali, bo v kratkem izšla naredba o kontroli izvoza lesa in gozdnih proizvodov. Sedaj poročajo iz Beograda, da bo na podlagi uredbe o kontroli zunanje trgovine izdanih tudi več naredb, s katerimi se bo uvedla kontrola uvoza za posamezne vrste blaga. Tako je svet za zunanjo trgovino naročil posebnemu ožjemu odboru da izdela načrte naredb, s katerimi naj se uvede kontrola uvoza premoaga, volne, umetne svile, kavčuka, tehnične mesti in drugih predmetov, pri katerih se bo pojavila potreba.

Prenos kompetence izvoznega in uvoznega odbora pri Narodni banki na direkijo za zunanjo trgovino Po informacijah iz Beograda bo Narodna banka s 1. decembrom likvidirala izvozni in uvozni odbor, ko bodo kompetence tega odbora prenesene na direkijo za zunanjo trgovino, kjer bo osnovan sličen izvozni in uvozni odbor, ki bo dajal izvozna in uvozna dovoljenja. Ta izvozna in uvozna dovoljenja bodo predložila Narodni banki oziroma devizni direkiji zaradi dodelitve deviz, kolikor jih bo imela na razpolago. Namer tega prenosa pristojnosti izvoznega in uvoznega odbora na direkijo za zunanjo trgovino je predvsem ta, da so vse kompetence, ki so v zvezi z zunanjo trgovino, koncentrirane na enem mestu.

Pojasnilo k prijavljanju zalog kož in usnja Urad za kontrolo cen je kot dopolnitev k svoji objavi o prijavljanju zalog kož in usnja, izdal tole pojasnilo: 1. Pod obrtnikom-predelovalcem se v smislu objave o prijavljanju zalog kož in usnja razume vsak tisti obrtnik-predelovalec, ki dela tudi za oskrbovanje industrije, trgovine in drugih obrtnikov, ne glede na predelano količino. 2. Obrtniki, ki kupujejo od svojih strank surove kože zaradi konzerviranja, morajo prijaviti svoje zaloge, če tega konzerviranja ne vrše zato, da bi prodajali blago drugim obrtnikom, trgovinam in industrijem. 3. Niso dolžni prijaviti zaloge obrtniki, ki konzervirajo surove kože izključno za svojo lastno uporabo in za zamenjavo s predelanimi kožami, dalje opankarji, če ne prodajajo kože drugim opankarjem in tvrdkam. Obrtniki, ki so dolžni prijaviti svoje zaloge v smislu tega pojasnila, se morajo ravnati po določilih, ki jih je izdal urad za kontrolo cen 3. t. m. — Urad je izdal še naslednje pojasnilo: 1. Vsi mesarji in klobaršarji ter podjetja mesne industrije, ki konzervirajo kože, so dolžni prijaviti svoje zaloge. 2. Obrtniki in predelovalci surovin kož, ki oskrbujejo industrijo, trgovine ali druge obrtnike, ter delajo z najmanj 6 pomožnimi osebami, so dolžni prijaviti svoje zaloge usnja. Vsi trgovci, ki oskrbujejo druge trgovine in industrijo z usnjem, morajo ne glede na to, ali se njihova protokolacija glasi na trgovino na debelo ali na drobno, prijaviti svoje zaloge usnja. Osebe, ki so dolžne prijaviti zaloge usnja v smislu tega razglašja, se morajo v celoti držati določil, ki jih je izdal urad za nadzorstvo nad cenami v Beogradu. Prijave je predložiti neposredno uradu za kontrolo cen v Beogradu do 5. v mescu za stanje zalog ob koncu prejšnjega mesca. Osebe, za katere velja ta objava, morajo predložiti prvo prijavo o stanju zalog dne 31. oktobra najpozneje 15. t. m., če tega še niso storile.

Nova maksimalna cena za mleko na Hrvaškem Poročali smo o konfliktu zaradi cene mleku v Zagrebu, kjer je Zveza mlekarških združenj Gospodarske sloge povzela ceno od 3 na 4.50 din navzile maksimalno ceno na 3 din, kakor je bil aretiran ravnatelj te zveze Degrešil in poslan na pristojno bivanje v Dolnji Lapac. Sedaj poročajo iz Zagreba, da je maksimalna

Senečičev »Nenavadni človek« v šentjakobu

Šentjakobsko gledališče nam pripravlja za otvoritev letošnje sezone novo presnedenje. Tokrat se je izneverilo svoji tradiciji in si izbralo za otvoritveno predstavlo delo hrvaškega, ne slovenskega pisatelja. Morda je to odmev ene kulturne pogodbe, ki je bila med slovenskimi in hrvaškimi literati o priklji izmenjave njihovih želj o temsejšem medsebojnem sodelovanju. Pozdravljamo ta korak in želimo, da bi tudi hrvaške amaterske družine posegale po delih slovenskih dramatikov in s tem dokazale, da besede, izrečene na slovenskem literarnem večeru v Zagrebu, niso bile prazne fraze, temveč so bile poročene iz trdnega prepričanja, da je tako sodelovanje res potrebno. Razumljivo je, da si je naše najboljšje amatersko gledališče izbralo prav delo mladega in simpatičnega dramatika Senečiča, ki si je s svojimi tragikomedijami utrl pot tudi na odre v tujini in doživel prav s svojim »Nenavadnim človekom« ogromen uspeh v Zagrebu. Občinstvo tega priljubljene gledališča, ki sestoji po večini iz srednjega in nižjega stanu, je dolgo pogrcalo dela, ki bi bilo zajeto iz njegove sredine, dokalo njegovo življenje in njegovo trpljenje ter bilo obenem njegov glas in apel onim, ki si pred njegovimi rečmi zatiskajo ušesa. Mnogo se danes greši, povsod in ob vsaki priliki. Ustanove z najbolj človekoljubnim programom so večkrat le pridobitna podjetja, ki pravi ureditvi socialnih reform le škodujejo. »To dajanje miloščine je ne-

cena mleku na novo določena na 3.50 din za liter. O tem je bilo mnogo posvetovanj. Nova cena je bila določena na posebni konferenci pri banski oblasti, ki ji je prisostvoval tudi podpredsednik vlade dr. Maček in velja za čas od 15. t. m. do aprila 1941. Za proizvajalce je določena odkupna cena v prvem rejonu na 2.60 (doslej 2.10), v drugem rejonu na 2.50 (2), v tretjem na 2.40 (1.75) in v četrtem na 2 din (1.50) za liter. Na mesto obolelega dr. Kodrnje je za komisarja pri Zvezi mlekarških združenj Gospodarske sloge postavljen dr. Horvat, ravnatelj gospodarske šole v Krizevcih.

Borze

11. novembra

Na beograjski borzi so se danes grški boni trgovali po nespremenjenem tečaju 43. bolgarski kilirinski čeki pa po 52.08.

Na zagrebškem efektom tržišču je vojna škoda pri stalni tendenci notirala 444 — 446 (v Beogradu je bil pr. m. st. 444). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov, nač na je prišlo do prometa v delnicah Trboveljske po 347.50.

DEVIZE

Ljubljana. Oficialni tečaj: London 175.15 — 178.35, New York 4425 — 4485, Curih 1028.64 — 1038.64. Tečaj na svobodnem trgu: London 216.61 — 219.81, New York 5490 — 5520, Curih 1271.10 — 1281.10.

Curih, Beograd 10, Pariz 99.50, London 1710, New York 431, Milan 21.750, Madrid 40, Berlin 172.50.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 444 — 446, 4% agrarne 55 den., 4% severne agrarne 52.50 — 53.25, 6% beguške 78 bl., 6% dalm agrarne 71 bl., 6% šumske 71 bl., 7% stabiliz. 93 den., 7% invest. 98 den., 7% Seligman 101 den., 7% Blair 94 — 95.50, 8% Blair 100 den., d. lince: Narodna banka 6450 bl. PAB 192 den., Trboveljska 347.50 — 350 (347.50), Sečirana Osijek 650 den. Oceania 700 den.

Beograd. Vojna škoda 444 — 445 (444), 4% agrarne 58 den., 4% severne agrarne 53.25 den., 6% beguške 76.50 bl., 6% dalm. agrarne 69.50 — 70 (69.50), 6% šumske 69.25, 7% invest. 99.50 — 100.50, 7% Seligman 100 den. (100.50), 8% Blair 101 den., PAB 195 den. Narodna banka 6500 den.

Blagovna tržišča

21.10

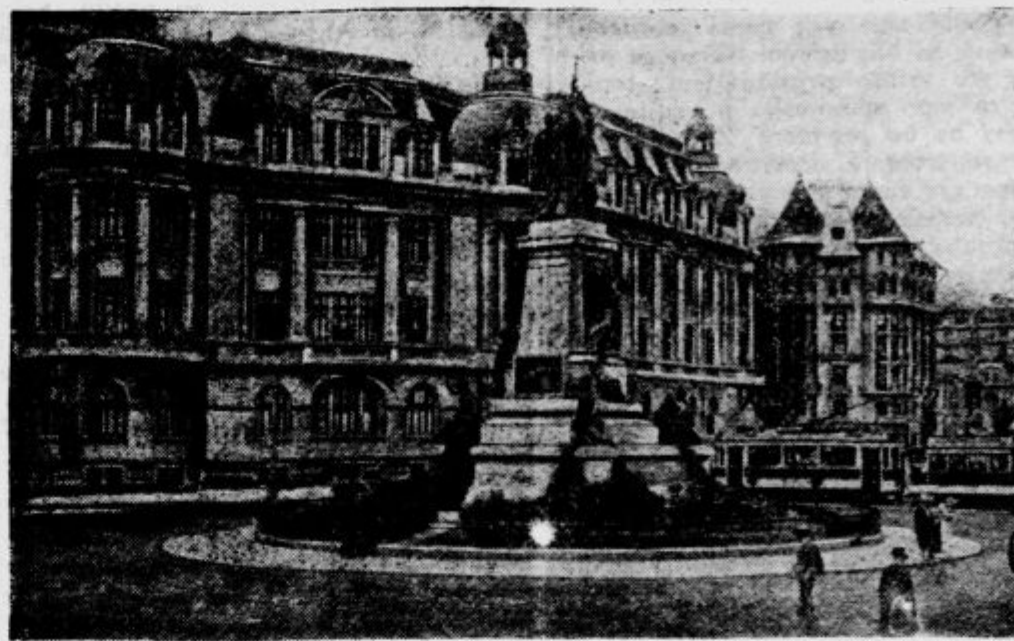
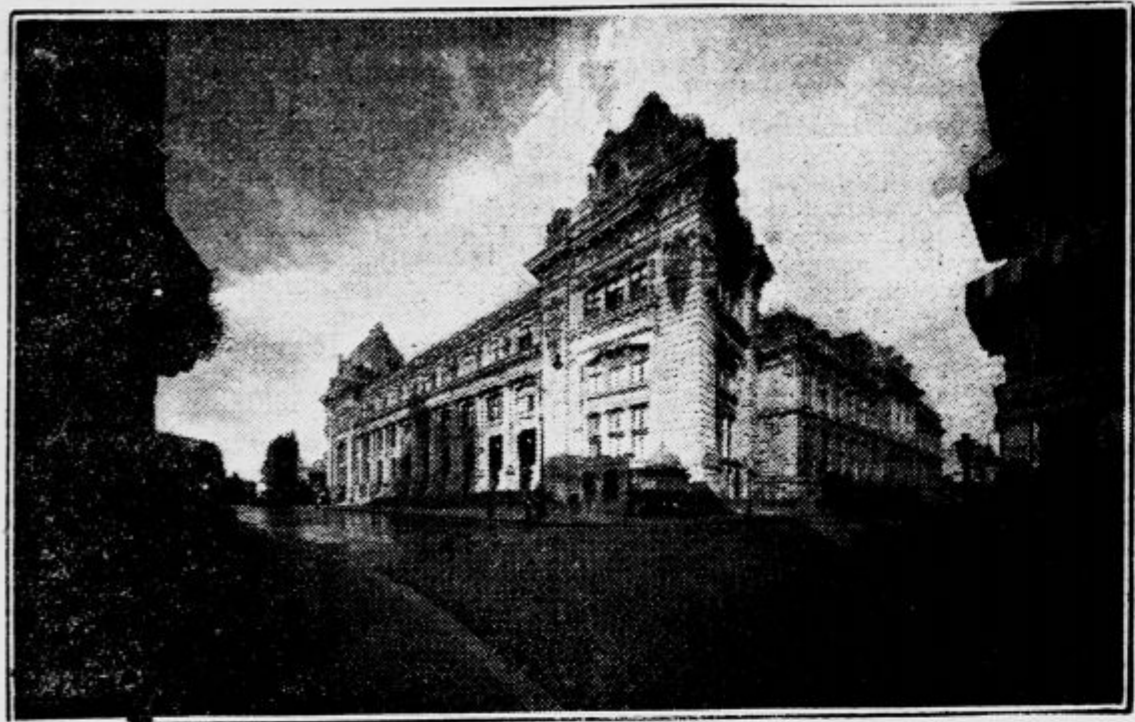
+ Novosadska blagovna borza (8. t. m.) tendenca nespremenjena. Pšenica: za pšenico veljajo odkupne cene po uredbi. Oves: baški, sremški 315 — 317. Rž: baška 332.50 — 335; ban. 330 — 332.50, ječmen: baški in sremški 335 — 337.50; pšomadni 412.50 — 417.50. Koruza: baška sušena par. Indija 260 — 262, par. Vršac 258 — 260. Moka: franko mlin v dunavski ban. brez skupnega davka in vrec, »04« 620 — 640; krušna moka 358. Otrobi: franko mlin brez skupnega davka in vrec: 180. Fizioli: baški in sremški beli brez vrec 427.50 — 432.50.

Omejitev vožnje z avtomobili je udarec za sejmarje

Iz vrst sejmarjev smo prejeli tale dopis:

Tradicionalni sejem v Zireh se je vršil ob najlepšem vremenu. Prišli so tudi sejmarji, ki pa so doživeli bridko razočaranje. Javnosti najbrž ni znano, da se sejmarjem ne godi najbolje. Vstanejo že o polnoči n

Bukarešta pred potresnim razdejanjem

Na levi: Poštna palača v Bukarešti — Na desni: Univerza

Balkanski Pariz

Moderno vlemesto s kmečkimi prikaznimi — Preteklost rumunske prestolnice — Slovanski element v Vlaški

Zivahno in bogato prestolnico kraljevine Rumunije je zadela velika elementarna nesreča. Prva poročila še ne dajejo popolne jasnosti glede obsega potresnega razdejanja, vendar že iz teh vesti lahko posamezno vsaj približno sliko o grozotah, ki so se zrušile nad Bukarešto, ki je po svojem velikem prometu, sijaju, bogastvu in živahnosti skoro zaslužila krasič pridvev

balkanskega Pariza.

Mesto leži v nekoliko dolgočasni, toda silno rodovitni nižini Velike Vlaške ob reki Dimbovici. Ima preko 800.000 prebivalcev ter napravlja v svojih glavnih ulicah vtis sodobnega vlemesta. Ta slika se nudi posetniku seveda pretežno v glavnih ulicah, buljvarih in javnih vrtovih, dočim so stranske ulice in nekatera predmestja prav

tipični Orient

z majhnimi, skromnimi hišicami, obdanimi z vrtovi, s krivimi okizmi uličicami in vse mi značilnostmi mest južnovzhodne Evrope. Poleg elegantno oblačene meščanske množice, ki se preliva po vlemestnih ulicah, je pogosta prikazen skromni rumunski kmet v svoji beli obleki in črni kurtki, poleg velikega števila avtomobilov se čisto srečuje preprosta telega rumunskega kmeta, ki jo

vlečejo voli.

Največja in najznamenitejša je ulica Zmaga, Calea Victoriei, na katero so vsi Rumuni izredno ponosni. To je dolga, dasi mestoma nekoliko ozka, ulica na kateri se vrši vse gospodarsko in družabno življenje rumunske prestolnice. Prelep je tudi bulvar Kiseljeva, imenovan na čast prvemu

ruskemu gubernatorju.

Ki si je stekel veliko zaslug za osvoboditve Bukarešte v veliki rusko-turški vojni, ki se ji imajo Rumuni zahvaliti za dokončno osvoboditve izpod oblasti polmeseca. Nadaljnja znamenitost mesta so mnoge zelo stare cerkve, ki izvirajo deloma še iz turških časov ter so se ohranile skoro neokrnjene, ker je Vlaška tudi pod Turki imela

nekoliko samostojnosti

pod domačimi knezi. Med temi je omeniti Radu Voda iz l. 1568, Mihail Voda iz leta 1595., Curtea Ceche iz l. 1393., v prošlem veku temeljito prenovljena, stara kapela Bucurjeva, najstarejša svetišče Bukarešte. Kot prestolnica velike in predvsem bogate države, ki je po ruskem osvoboditvi do svetovne vojne skoro ves čas uživala mir ter se je lahko

svobodno razvijala,

ima Bukarešta cel niz velikih impozantnih palač, ministrstev, visokih šol, dvorcev bogatejših bojarjev, kraljev dvorcev, dva prelepa parka, od katerih je zgodovinsko znamenit zlasti park Carola I. Pomembne so tudi stavbe bolnic, knjižnic, raznih dobrotelnih zavodov in drugih javnih poslopij, ki so ustanove

bogatih Rumunov

ter pričajo o velikem domoljubju tega na-

roda, pojava, ki je v balkanskih prestolnicah skoro nekaj samo po sebi umevnega. Bukarešta je bila še v 15. veku prestolnica domačih knezov, ki so bili po veliki večini slovanskega porekla, kakor je tudi Vlaška

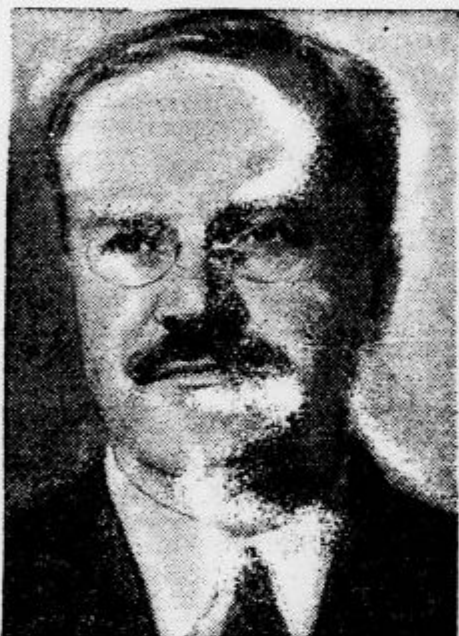
močno slovanska,

dokler se ni s pritiskom rumunskega življa z gora popolnoma porumunila. Okolico Bukarešte tvori še danes skoro nepretrgan niz bolgarskih vasi.

Sprejem pri Molotovu

Ženske pomagajo premostiti zadrego

Sprico današnjega obiska sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova v Berlinu bo gotovo zanimal naše čitatelje opis sprejema na državni praznik v Moskvi.

Nekaj nemška novinarka opisuje svečani sprejem, ki ga je priredil ruski poverjenik za zunanje zadeve Molotov ob zadnjem sovjetskem narodnem prazniku.

Prazniku so dajale dopolne veličastno obeležje velike parade na Rdečem trgu v Moskvi. Za zvečer je zunanji komisar povabil tuje diplomate in novinarje k velikemu sprejemu. Proti 22. so držale limuzine z diplomatskimi ševilkami po cestah do palače v Spiridonjevki, kjer se vršijo vse svečane prireditve zunanjega poverjenstva.

K vsakemu vozu, ki je prisel, je pritekel galoniran služabnik in mu odprl vrata. Povabljeni, ženske in moški, so stopali po širokem, s krvavo rdečo preprogo pokritem stopnišču navzgor, ki je na njegovem koncu stal ljudski poverjenik, da bi pozdravil svoje goste. Prihajajoče je meril s kritičnimi pogledi. V njegovih očeh je bilo videti nekaj skepe, kakršno imajo včasih oficialni gostitelji do svojih gostov, o katerih ne vedo, da-li prihajajo zavoljo vpljivosti ali zavoljo prisrčnosti, zavoljo radovednosti ali zavoljo prijateljstva.

Rusi so stali nekoliko sami zase. Samo šef ruskega protokola, tipičen Rus, ki je njegov poklic, da zabava družbo in skrbi za nje dobri počutek, se je gibal z vpljivnim smehljajem od drugega do drugega. Njegova poklicna ljubeznivost in ne nazadnje tudi lahkotnejši nastop žensk sta malo zakrivala zadrego, ki se umevno pojavlja ob srečanju dveh tako nasprotujočih si svetov. Kakršna pač predstavljajo kolonija tujcev in Rusi. Nadih medsebojno neznanca na je učinkoval na zadnje zelo vzpodbudno. Bile so ženske, ki so s svojo

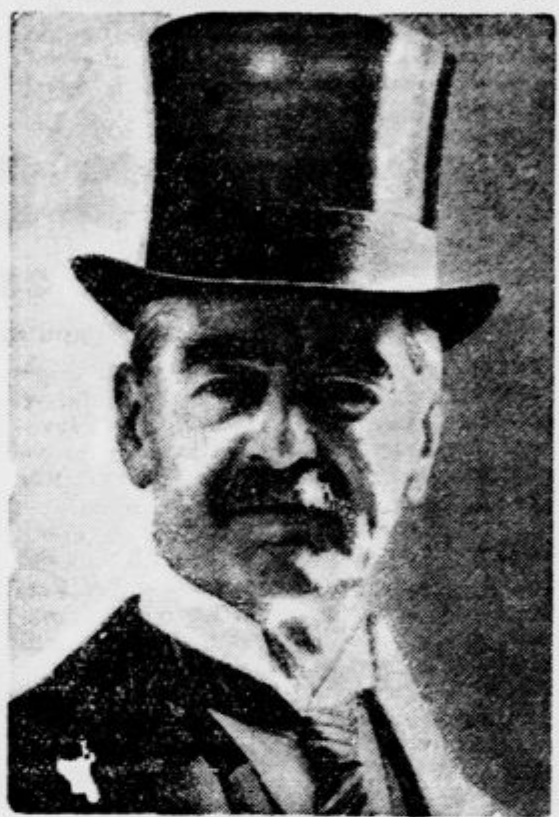
dražestjo in s prilagodljivostjo svojega duha posredovale stik. Tuje ozračje je učinkovalo kakor narkotikum. Končno pa je zmagala tudi slovita ruska gostoljubnost in po nekoliko kozarčin vodke se je pojavilo veselo razpoloženje.

Moški so to razpoloženje z zadovoljstvom ugotavljali, seveda pa je bila njih drža še vedno hladnejša in manj gibčna nego pri ženskah. Končno jih je pa le zagrabilo prazniško ozračje, postali so dobre volje, poglabljali so se brez ostrin v politične razgovore, razgovarjali so se z damami in flirtali z mladimi dekletki. Stij večera so povečavale številne elegantne uniforme. Prišla sta celo dva ruska maršala, ki sta si v nekem kotu krepko nazdravljala z vodo.

Ko je bila dvorana že gosto napolnjena, so se odprla krilna vrata v sosedno koncertno dvorano. Množica se je polagoma vsipala vanjo. V dvorani so bile številne vrste stolov. Beli, rezljani klavir je bil pripravljen. Le malo gostov je še stalo in govorilo dalje. Mednje je spadal tudi angleški poslanik, ki je govoril z viskim funkcionarjem zunanjega poverjenstva. Končno pa je utihnila zmešnjava glasov, ko je stopil mladi pianist v dvorano.

Po aplavzu so se gostje zbrali ob mrzlem biféju. Za šefe misij, veleposlanike, poslanike in njih dame so bili pripravili v posebnem prostoru dolgo mizo, h kateri jih je povabil ljudski poverjenik kot gostitelji.

Chamberlainova tragedija

Kakor je poročalo »Jutro« že v svoji ponedeljski izdaji, je po kratkem hiranju umri na svojem domu v Hachfield Houseu blizu Odhama, bivši angleški min. predsednik Neville Chamberlain. Njegova smrt je nedvomno tudi posledica velikih razočaranj, ki jih je doživel v zadnjih letih svojega življenja. Pokojni državnik je učakal 71 let

Zmaga do aprila 1941

Kodanjski dnevnik »Berlinske Tidende« objavlja razgovor svojega poročevalca z nemškim propagandnim ministrom drjem Göbbelsom. Minister je izjavil, da bo do bila Nemčija vojno z Anglijo najpозnejše do aprila 1941. Spomladi se bo položaj iz temeljev predručal in ne bo več govora samo o petdesetodstotni zmagi.

Madžarska družba za prekomorski promet

Pod naslovom »Madžarska transatlantska družba za svobodno plovbo« je bilo v Budimpešti osnovano društvo s kapitalom pol milijona pengov.

Rumunski kmetje

Prizor iz rumunskega vaškega življenja

Smrt senatorja Pittmana

V Ameriki je zadela kap senatorja Pittmana, ki je bil predsednik odbora za zunanjo politiko v ameriškem senatu

Potres povzročil električni fenomen

V bližini Imole v Italiji so opazili nedavno tega svojevrsten pojav. Vrhovi lesenih drogov električnih vodov so zgledeli, porcelanski izolatorji so zaostali rdečkasti. Pojav je trajal s presledki kakšni dve uri navzlic dežju. Ves ta čas so ostale številne hiše in ceste brez električnega toka.

Sprva so mislili, da je vlaga vzrok tega pojava, znani raziskovalec in napovedovalec potresov Bendandi v Faenzi pa spravlja pojav v zvezo z lokalnimi potresnimi dogodki in navaia, da nastajajo takšni pojavi pogostoma v takšni zvezi. Res je, da so seizmografi ob istem času zaznali številne stresljaje, ki jih pa ljudje niso čutili.

Galvanijevi potomci

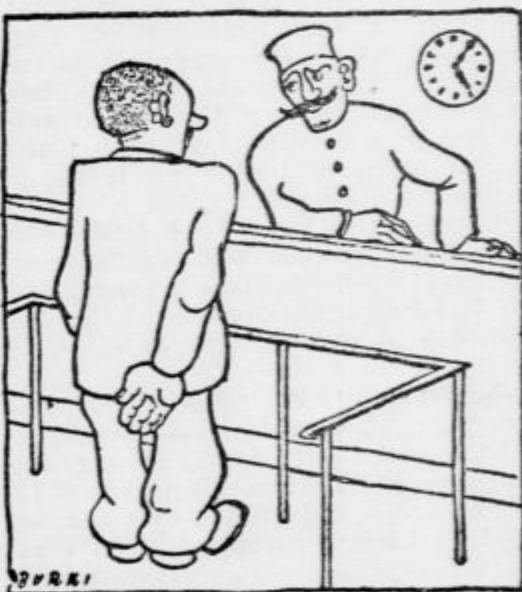
Pred kakšnimi sto leti, ko je bila Benetija še avstrijska, se je neki potomec znamenitega italijanskega raziskovalca Galvanija naselil v vasi Kerčmanu pri Olo-moucu. Njegovi potomci so revni ljudje.

Pred dvema letoma je ena med njimi, Marija Galvanijeva, zvedela, da je njena sestrična v Prostejovu umrla in zapustila hišo, polje ter denar v hranilnih knjižicah. Po oporoki bi pripadlo vse to imetje neki ženski, pri kateri je sestrična prebivala zadnja leta in ki jo je negovala. Svoje sorodnike je bila oporočnica prezrla. Galvanijeva je vložila tožbo, v kateri je zahtevala, naj bi ji priznali zapuščino. Toda vse tri instance so to zahtevo zavrnile.

A NEKDOTA

Poznejši gledališki ravnatelj v Kaselu Wohlstadt si je v mladih letih nekoč kot Othello pozabil roke pobarvati črno. Ko je stopil takšen na oder, je bušnilo občinstvo v homerski krahot. Wohlstadt pa si je znal pomagati. V prvem odmoru si je iz gledališke garderobe preskrbel svetlo rožnate rokavice in jih nataknil na roke, ki si jih je dal med tem črno pobarvati. Z velikim dostojanstvom je stopil v naslednjem dejanju na oder s lepo rožnate rokavice — in občinstvo je njegovo duhovitost sprejelo z gromkim aplavzom.

VSAK DAN ENA

Sodnik: »In kaj ste stišali med tepežem?«
Priča: Par prav krepkih zaušnic. (»Judge«)

LEPA ZAROTNICA

Detektivski roman

»Kaj ste videli na svoje oči? Ali ste videli tisto, za kar gre, ali pa niste videli.«
»Videl sem, kako je stopila v sobo.«
»Saj to je sama takoj priznala.«
»A šele potem, ko sem jo jaz prisilil. Ostro sem jo pogledal, kajti vedela je, da sem jo opazoval.«
»Pa je vendar dejala, da se ji je nekaj utrgalo pri spodnjem perilu. Od gospodičen človek konec koncev ne more terjati podrobnosti o teh rečeh, kadar moški poslušajo.«
»Videl sem, kako je stopila iz sobe. Zelo se ji je mudilo in vrnila se ni več k ostalim, ampak se je splazila nekam po hodniku.«
»Torej mislite, da je šla skrit ukradeno ogrlico?«
»Tako nekako je menda bilo,« je s klavnim glasom odvrnil Peter.
»Kar v glavo mi ne gre,« je menil Bickerton in zmajal z glavo. »Zdi se mi, da se nekoliko zanimata za gospodično Ormesbyjevo; opazovali ste jo natanko —«
»To priznam.«
»Nu prav. Videli ste torej, kako je stopila v sobo in kako se je vrnila iz nje, a drugi, ki niste tako pazili nanje, so mogoče delali isto. Judy Bar-

rettova mi je pripovedovala o Karolini Ormesbyjevi. Proti Judyji se je v stiski pokazala pravo tovarišico, in deklet, ki tako ravna, ne kraje biserov.«

»Kako rad bi se pridružil vašemu mnenju, pa se na žalost ne morem.«

»Če se deklet plazijo po hodniku, je po mojih mislih tudi lahko namenjena v skriten kraj, ki je vse pripravnejši od odprte spalnice, ako si hoče kaj popraviti pri spodnjem perilu. Judy bi položila zanj roko v ogenj.«

Kar razgrel se je bil, Peter pa je še vedno majal z glavo. »Gospa Barrettova vam je utegnila povedati marsikaj, stavim pa, da o nekih važnih rečeh ni govorila z vami.«

»Kako mislite?«

»Najbrže vam ni povedala, da je Karolina Ormesbyjeva tista, ki me je omamila, nato pa izkušala dobiti od mene štirideset tisoč funtov odkupnine.«

»Tega menda ne pravite zares?«
»Kar živim, še nisem govoril bolj resno kakor zdaj. Po glasu sem jo spoznal, in če zaprem oči, jo vidim in slišim v njeni preobleki. Pokazal sem vam rutico, ki jo je izgubila; podobno rutico je izgubila tudi pred sobo gospe Neilsonove. Evo ju obeh.«

Pokazal mu je obkvačkani stvarci z uvezeno začetnico. »Razen tega imam pa še druge dokaze,« je nadaljeval.

Bickerton ni vedel kod ne kam. »To kaže, da utegne biti gospodična Ormesbyjeva zapletena v

vašo pustolovščino,« je dejal, »ne dokazuje pa še, da bi bila ukradla biser.«

»Videl sem jo, kako je stopila v sobo in kako jo je spet zapustila ter odšla v svojo lastno spalnico,« je rekel Grey; »ona je tudi dama, ki je izgubila svoj denar in sklenila oropati kakega bogatstva, da si nadomesti škodo.«

»Kdo vam pravi, da je izgubila svoj denar?« je vprašal Bickerton.

»Sama mi je povedala, ko sem bil njen ujetnik. Skrbniki njihovih premoženj so opeharili njo in tri njene prijateljice. Njeno imetje je šlo po zlu zaradi špekulacije s kavčukovimi delnicami, jaz pa sem se bil s kavčukom opomogel, zato me je izbrala za žrtev. Vse to bi ji bil rad odpustil, kajti menil sem, da je bila nepričakovana izguba prehuda zanjo in si je domisljala, da imam po kdo ve kakšni poti prav jaz njen denar v rokah. Nadalje sem ji dolžnik za to, da me niso ujeli na tiste honduraške limanice, kot ste nedavno sami ugotovili. A kaj, če bi bila zdaj poiskovala z biseri, ker se ji z menoj ni obneslo? Ker ne bi bila mogla zlahka priti do bankovcev? Kaj naj storim?«

»To je vražja istorija,« je rekel Bickerton. »Kar verjeti ne morem. Vendar — ali ji ne boste dali možnosti, da vse popravi? Recite ji, da veste vse in da boste molčali, če vrne ogrlico.«

»To priložnost sem ti že davno dal, ko sem ubranil, da prvo noč ni bilo preiskave.«

»Že vem, kaj nama je storiti!« je vzkliknil Američan. »Vprašal bom Judyjo. Seveda ji ne bom povedal vsega, kar ste mi pravkar zaupali, a zve-

del bom, ali je prišla gospodična Ormesbyjeva res na nič, in pri tej priliki doženem morda še kaj koristnega.«

»Kaj bi le doganjali?« je z grenkim smehom vprašal Grey. »Mar še niste opazili, da je Judy, kakor jo imenujete, ena izmed prijateljic, ki so ji pomagale, ena tistih štirih, ki so me omamile in ki so po vsem, kar veva, zapletene tudi v tatvino ogrlice?«

»Bodite previdni, človek!« je rekel Bickerton. »To govorite o dami, ki jo mislim vprašati, ali hoče postati moja žena.«

»In prej sva govorila o gospodični,« je Grey dodal, »ki jo mislim jaz takisto vprašati, ali hoče postati moja žena. Mar naj se oženiva z zločinkama?«

Moža sta razburjeno gledala drug drugemu v oči in nekaj časa nista črhnila besedice.

»Nikar še nič ne ukrenite,« je nazadnje hripavo rekel Bickerton. »Vse to moram najprej dobro premisliti.«

Vera Masonova ni bila izmed tistih deklet, ki se brez boja vdado v poraz. Peter ni bil obvisel; hlastnil je bil po vabi, a popadel ni bil. Morala je torej znova poizkusiti. Stala je sredi terase in videla na obeh koncih gospe, ki so se resno razgovarjali. Peter Grey in gospod Bickerton sta bila na enem koncu, skupina štirih častnikov pa na drugem.

Spomin na „timočko buno“

Patriotične svečanosti v Zaječaru — Pomembne besede predsednika vlade Dragiša Cvetkovića

V nedeljo so odkrili v Zaječaru spomenik radikalom, ki so bili l. 1883 obsojeni kot kolovodje znanega timoškega punta. O kritje je bilo zelo svečano ter ga je izvršil predsednik vlade Cvetković, ki je imel ob tej priliki daljši govor o pomenu, sadovih in žrtvah timoškega upora. O novem spomeniku je dejal, da je dokaz, da je mogoče samo svobodnim državljanom v svobodni državi spopolnjevati njen napredek in jo pripravljati za velike trenutke. Spomenik, ki ga odkrivamo govori vsem, da smo pripravljeni vedno na smrt v borbi za velike ideale svobode in boljšo bodočnost našega naroda. V teh težkih časih je naš narod duhovno zedinjen in prežet neomajne volje braniti za vsako ceno svobodo in neodvisnost domovine. Ko odkrivamo spomenik žrtvam timoškega upora, ponavljamo prisego, da bomo branili vsak čas in proti vsakomur svojo svobodo in svojo domovino.

Tk. zv. timoška buna je važna epizoda iz ustavnih bojev kraljevine Srbije, pod Obrenovići. Po padcu liberalne vlade Jovana Ristića je l. 1880 prišel na krmilo države kabinet mlado-konservativcev na čelu z Milanom Piročancom. Nova vlada je šla na volitve koalirana z radikalnimi elementi, ki so prišli kmalu v oster spor z naprednjaki, predstavljajočimi vladno in dvorsko stranko, nasprotno vsakim ustavnim izpremembam in večjim svobodnim. Tri leta tega boja med radikali, kojih stranka se je bila organizirala že l. 1881, in dvorsko stranko naprednjakov, so izpolnjena s samimi razpusti skupščine in novimi volitvami, dokler niso radikali pri splošnih volitvah l. 1883 popolnoma porazili vlado, ki je kljub 40 od kralja imenovanim poslancem ostala v skupščini v manjšini. Skupščina se je sestala 19. septembra in vlada Milana Piročanca je takoj podala ostavko. Na krmilo je zopet prišel šef liberalov Ristić, narodna skupščina pa je bila zatvorjena in kralj Milan je odkrito stopil v boj z radikali.

Prvaki radikalne stranke so sklenili po

vseh državi prirediti shode, kjer naj se odločno zahteva izprememba ustave. Padel je tudi predlog za oboroženo upor, toda ta predlog pri sestanku ni prišel v razpravo. Vendar je ta glas razpalil iskro upora in vlada je takoj odredila, da naj se ljudstvu pobero vse orožje. V timoški pokrajini se je to pobiranje vršilo zlasti brezobzirno in začeli so se množiti krajevni nemiri, ki so zavzimali čedalje bolj resne oblike. V Knjaževcu in še ponekod je ljudstvo samo vzelo oblast v svoje roke, nakar je vlada proglasila 21. oktobra izjemno stanje, ustanovila preki sod ter poslala vojsko nad vstase. Stroški za te vojne odprave so bili naloženi upornim okrajem.

Upor je bil začuden v desetih dneh, kajti vstasi se po orožju in po organizaciji niso mogli meriti z redno vojsko. Mnogo vstasov je bilo pri tem ujetih, nakar so prišli pred izjemno sodišče. Konec oktobra 1883 je vlada ukazala zapreti vse radikali glavnih odbor. Zaporu se je bil izognil edino Nikola Pašić, ki je pravočasno izvedel za vladni ukrep ter se s čolnom prepejel preko Save na avstrijsko stran. Člani radikalnega glavnega odbora so bili postavljeni pred preki sod v Aleksincu, kjer pa se je izkazalo, da niti eden član odbora ni imel nikake zveze z vstasi, z edino izjemo Nikole Pašića, ki je kmotom svojega volilnega okraja priporočal, naj ne oddajo orožja. Zato je bil z dvojico tovarišev obsojen na smrt, dočim so ostali člani glavnega odbora dobili od 5 do 7 let ječe, nekaj jih je bilo tudi oproščenih. Vendar smrtna kazen nad obsojenci ni bila izvršena, pač pa je bilo ustrejenih 21 vstajskih voditeljev. Na smrt je bil obsojen tudi radikalni prvak še danes živeči šef radikalne stranke Aca Stanojević, ki pa je z nekaj tovariši pobežnil v tujino. Pomilostitev begunov je sledila šele l. 1887 in 1889, ko se je vladajoča stranka kompromitirala s porazom pri Slivnici. Poraz radikalov je bil v svojem bistvu njihova zmaga in srbski narod se je trumoma pridružil radikalom, čeneč njihovo ljudsko delo. Dinastija Obrenovičev pa je vedno bolj izgubljala tla pod nogami.

Zbor narodnega delavstva

Krasno uspeša skupščina delegatov Narodne strokovne zveze iz vse Slovenije

Celje, 11. novembra

V Narodnem domu v Celju je bilo v nedeljo dopoldne delegatsko zborovanje Narodne strokovne zveze (NSZ), ki se ga je udeležil skoraj ves izvrševalni, upravni in nadzorni odbor ter okrog 50 delegatov podružnic.

Predsedniško poročilo

Predsednik g. Tine Zupan je v začetku pozdravil vse delegate ter zastopnike oblasti in tiska, nato pa so vsi udeleženci z enim glasom potrdili spomin v preteklem poslovnem letu umrlih tovarišev. Predsednik je v svojem poročilu navedel, da je bila NSZ kot ena vodilnih strokovnih organizacij v Sloveniji zastopana pri reševanju vseh aktualnih delavskih vprašanj, pri mednarodnih gibanjih, sklepanju kolektivnih pogodb itd. ter je izvršila ogromno delo. NSZ je znatno napredovala in je dobila šest novih podružnic, ki so vse aktivne in iniciativne ter so pripomogle k izboljšanju položaja delavstva na svojem področju. V zadnjem času je NSZ sama sklenila šest kolektivnih pogodb in sodelovala pri skoraj vseh ostalih 110 kolektivnih pogodbah. NSZ je v svojem konstruktivnem delu dajala področnicam tudi pobude za prirejanje predavanj. Jeseniška podružnica je priredila strokovno šolo, kakršna bi bila potrebna tudi v drugih krajih. Število obratnih zaupnikov NSZ se je lani povečalo in je ostalo letos nespremenjeno. NSZ je dobila tudi zastopstvo v II. delavski skupini in v glavnem odboru Bratovske skladnice. NSZ si je pridobila mnogo zaslug za povišanje minimalnih mezd. Organizacija stoji trdno na braniku za naše delavstvo ter za našo domovino in našega kralja.

O programu in delu NSZ

Posledovodi podpredsednik g. dr. Jože Bohinjec je očitno načelne in ideološko-programatične smernice NSZ. Poudaril je, da mora biti vse delavstvo danes strnjeno ter mora gledati trezno na narod in državo. NSZ je delavska organizacija z narodnim delavskim programom in samoniklimi načeli. Svarimo delavstvo pred demagogijo, prekršnimi gesli in nepremišljenimi dejanji. Pomoči ne smemo pričakovati od zunaj temveč od nas samih. Trdno verujemo v veliko bodočnost slovanstva. V vseh stojih mora biti razvita ljubezen do naroda in države in do delovnega človeka. Vsi se moramo zediniti v borbi proti materializmu, ki ruši enotnost duha in socialni red. Delavstvo mora nositi v sebi državljanski ponos. Narodno delavstvo obravnava svoje pogléd zlasti na sokolstvo, ki je poklicano, da krepki praktični socialni duh med narodom. Za prehod v novo zgodovino se moramo vsi pripravljati strnjeno in silno v pravicih in dolžnostih.

Govornik je podčrtal potrebo ustanovitve socialnih odsekov v gospodarskih zbornicah. Kritiziral je podjetja in delojemalce, ki omalovažujejo ali celo preganjajo delavske strokovne organizacije. Ustanova obratnih zaupnikov je premalo uveljavljena in bi morala biti obvezna za vsa podjetja. Vzgojo gospodarstvenikov bo treba spreminjati tako, da bodo že šole vcepile mladini potrebne etične vrline ter krepko socialno in narodno zavestnost. NSZ zahteva pravico sodelovanja v vseh problemih, ki se tičejo delavstva. Vprašanje draginje in prehrane poseveča NSZ največjo pozornost. Ukrepe proti draginji je treba izvajati energično. Treba je regulirati cene vseh predmetov brez izjeme, prav tako pa tudi davke, trošarine, tarife itd. Kdor ovira prehranjevanje in socialno politiko, ogražajo v njenih temeljih. Nujno so potrebni hitri ukrepi proti brezposelnosti. V ta namen je treba predvsem mobilizirati kreditne borze dela in poskrbeti za porast njih dohodkov. Socialno politiko je treba decentralizirati. Izboljšati je treba položaj rudarskih upokojencev, ki živijo v veliki bedi. Treba je izdati zakon o socialni in javni odgovornosti ter ustanoviti zavezna posebna sodišča, ki bodo hitro poslovala. V teh časih je treba prepričati sleherni

socialno, gospodarsko, moralno in duhovno špekulacijo. V tem pogledu nudi NSZ oblastem vso svojo pomoč. Bodoči družabni red naj vodi slovenski človek s svojimi lepimi lastnostmi ljubezni in dobrote. Potreben je zakon o zaščiti družine. Mladino je treba pritegniti v socialni razvoj našega naroda in države. Ustvariti je treba trden slovenski gospodarski program v okviru jugoslovenskega gospodarskega programa. Govornikova tehtna izvajanja so bila deležna navdušenega odobravanja.

Tajniško in blagajniško poročilo

Strokovni tajnik g. Božidar Makšić je poročal o izredno uspešnem strokovnem delu NSZ v preteklem poslovnem letu, predvsem njene uspehe pri urejanju delavskih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, določiti minimalnih plač privatnih nameštencev, pri socialni zakonodaji, plačevanju delavskih dopustov, v kulturnem udejstvovanju itd. Tajnik je navedel vse obširno delo v korist posameznih strok. Med drugim je tudi naglasil nujno potrebo določiti minimalnih mezd za kvalificirano delavstvo.

Poročilo blagajnika g. Josipa Ambrožiča je bilo odraz obsežnega, intenzivnega in uspešnega udejstvovanja NSZ v korist delovnega človeka. Proračun za novo poslovno leto predvideva 8.250 din izdatkov na mesec in 6.899 din mesečne članarine. Primanjkljaj bodo krili s povišanjem mesečne članarine od 7 na 8 din počeni s 1. novembrom. Na predlog predsednika nadzornega odbora g. dr. Jožeta Kovića je prejel izvrševalni odbor razrešnico s pohvalo.

Volitve vodstva

Pri volitvah v smislu novih pravil so bili izvoljeni: v ožji izvrševalni odbor za predsednika Tine Zupan, za posle vodečega podpredsednika dr. Jože Bohinjec, za člana Zmavec, Jančar, Hočevar, Ambrožič, Oven in Novak, v širši izvrševalni odbor Tine Zupan za kovinarsko, Vekoslav Fink za rudarsko, Alojz Kerše za živilsko, Stanko Govec za tekstilno, Maks Tušan za oblačilno, Ivan Vuga za stavbniško, Filip Jurkovič za papirno in Jančar za lesno stroko ter Franc Kovič kot referent za proroštvo. V upravnem odboru so vsi člani izvrševalnega odbora, predsednik podružnic in člani nadzornega odbora. V nadzorni odbor so bili izvoljeni dr. Kovič, Pivk Sedlar, Primožič in Mlakar.

O glasilu NSZ »Novi Pravdi« je poročal g. Rupnik. Navedel je, da je število naročnikov naraslo in pozval je delegate, da zastavijo vse svoje moči za širjenje tega odličnega strokovnega glasila.

Sklepi in resolucije

Sledili so samostojni predlogi. Na predlog dr. Kovića bo osnovan pri NSZ centralni podporni fond, v katerega se bo steklo 25% čistega dobička vseh prosvetnih prireditelj NSZ. Drugi predlog dr. Kovića se nanaša na čim intenzivnejše prosvetno udejstvovanje Narodne strokovne zveze in njenih podružnic. V načelu so bili odobreni tudi organizacijski red in poslovni pravilniki.

Pri slučajnostih se je razvila krajša debata, nakar je bila sprejeta daljša resolucija, ki vsebuje m. dr. naslednje želje in zahteve: Delavstvo naj ima svoje zastopnike v javnih korporacijah, ki rešujejo važna socialna, gospodarska in finančna vprašanja. Narodno delavstvo je proti vsakemu dekretiranju enotne delavske strokovne organizacije. Narodno delavstvo izraža svoje pričanje, da je NSZ polnoveren činitelj pri prizadevanjih za izgraditve države in ureditve socialno gospodarskih razmer. Čas zahteva vestransko pomirjenje duhov in več spoznanja nevarnosti, v kateri se gibljeja narod in država. Vsi vzroki draginje in nerada naj se nujno in dosledno odpravijo. Protidržajne odredbe naj veljajo tudi za najvažnejše poljedeljske proizvode. Krizo tekstilnega delavstva, ki je najbolj prizadeto, je treba blažiti z uprav-

niimi, finančnimi in zakonodajnimi ukrepi. Delovne prilike naj bodo urejene s splošno kolektivno pogodbo. Potrebno je, da Delavska zbornica kot vrhovna delavska ustava združi v svoji samoupravi vse smeri slovenskega delavskega strokovnega pokreta. Bedno stanje delavskih upokojencev je treba ublažiti. Izdati je treba uredbi o obveznem sklepanju kolektivnih pogodb. Poenostaviti je treba navodila za

volitve obratnih zaupnikov, podaljšati zastopniški mandat na tri leta in izdati ukrepe, ki bodo omogočali uspešno delovanje obratnih zaupnikov. Zahtevamo svobodo zborovanja. Izda naj se uredba o minimalnih mezdah za kvalificirane delavce. Uvede naj se zakonit plačan dopust.

Zborovanje je trajalo tri ure in pol ter je poteklo stvarno in v lepi slogi zastopnikov našega narodnega delavstva.

Operacije v Grčiji in operacije v Egiptu

Polkovnik bolgarskega generalnega štaba v rezervi Gančev objavlja v sofijskem »Slovu« članek o italijansko-grškem konfliktu s posebnim ozrom na položaj Anglije. Iz katerega posnemamo:

»Ker Grčija ni mogla računati niti s pomočjo Jugoslavije, niti z ono Turčije, je torej v prvi vrsti računala s pomočjo Velike Britanije, kakor ji je bila obljubljena v jamstvi z dne 13. aprila 1939. Ona tudi sedaj še vedno računa s to pomočjo. Znano je, da je Grčija Angliji nujno potrebna, ako naj se njeno vojno brodogradnjo svobodno kreta v vzhodnem Sredozemlju. Toda znano je tudi, da je glavni cilj koncentracije italijanskih kopnih, pomorskih in letalskih sil Egipt. Tam so zbrane tudi angleške oborožene sile. Ne glede na to, da so te sile

zbrane iz vseh delov britanskega imperija, so še vedno manj številne kakor italijanske. V teh okoliščinah bo torej vsaka pomoč Grčiji dejansko koristila Italiji na njenem glavnem bojišču proti Egiptu. Medtem ko bo na drugi strani Italija nadaljevala s svojo akcijo v Grčiji z delom svoje razpoložljive oborožene sile, bo morala Anglija jemati svoje čete iz Egipta, kjer so že doslej nezadostne. Ako bo torej Anglija delila svoje sile, bo tvegala, da izgubi bitko na obeh bojiščih: v Egiptu in na Balkanu. Videli bomo, kako bo angleško vrhovno poveljstvo rešilo ta težki problem. V vsakem primeru pa mislimo, da ni verjetno, da bi nastopile na Balkanu komplikacije ali da bi se vojna na tem področju razširila.«

Vichyjska vlada v borbi s komunizmom

Vichyjski poročevalec budimpeštanskega vladnega glasila »Pester Lloyd« poroča, da nadaljuje francoska vlada v Vichyju s vsemi sredstvi svojo borbo proti komunizmu. Protikomunistično akcijo vodi osebno notranji minister Pevrouton. Oblasti so prišle v zadnjem času na sled številnim tajnim komunističnim centralam in skoro dnevno se vrste aretacije njihovih članov. To je bilo na primer samo v okrožju Loire aretiranih pretekli teden 100 komunističnih agitatorjev v Marseillu pa 78. med njimi 13 žensk. V okolič Vichyja so hišne preiskave in aretacije prav tako na dnevnem redu. V mestih Cannesu in Nici je bilo zadnje dni odposlanih v koncentracijska taborišča 53 osumljenih oseb. Posebna taborišča za »nozemke in francoske komuniste« so bila postavljena zlasti v južni Franciji. V Lyonu je odkrila policija tajno tiskarno in veliko zalogo komunističnih letakov. Poročevalec nato omenja, da se komunizem zelo uveljavlja v zadnjem času ne

le na nezasedenem temveč tudi na zasedenem ozemlju. V Parizu je na primer policija pred kratkim aretirala 615 komunističnih agitatorjev obnem na odkrila 18 tajnih komunističnih tiskarn. Komunistični agitatorji izrabljajo povsod zlasti brezposelnost solono bedo in nezadovoljstvo ter odpor proti vichyjski vladi. Javnost se komunistične nevarnosti zaveda in listi dobirajo protikomunistično borbo vlade. Nekateri listi kakor na primer »Action Française« sodijo, da se za komunistično propaganda ne skrivajo le boljševiski elementi temveč tudi pristaši starega demokratsko-liberalnega sistema in nekdanje »ljudske fronte«. Zanimivo je, da ta listi obtožuje celo nekatere levičarske središnje osebe kakor znanega Marcela Déata, ki vodi sicer propaganda za La-valovo politiko. Bate se za »zvižčno zakulisno igrjo ki hča obnoviti ljudsko fronto in zaneti protinarodno revolucijo.«

BELEŽKE

Naša nota v Atenah

Beograjski listi javljajo iz Aten, da je prešla grška vlada noto jugoslovenske vlade v zvezi z bombardiranjem Bitolja od neznanih bombnikov. Grška vlada bo v kratkem odgovorila na jugoslovensko noto. V merodajnih grških krogih pravijo, da popolnoma razumejo smisel jugoslovenske note in stališče jugoslovenske vlade.

Kaj znači narodna solidarnost

Po nesreči, ki je zadela junaški Bitolj z bombardiranjem neznanih letal, so objavili beograjski listi kratek apel na javnost za prispevke v pomoč žrtvam bombardiranja. Odziv je bil slajen. »Politika« objavlja dnevno seznane imen darovalcev, ki so svoji prispevek poslali njej. Med njimi so naše najvidnejše gospodarske družbe, prosvetne in viteške organizacije, ali tam čitamo tudi imena naših malih ljudi, obrtnikov, služiteljev in cele zbirke nameštencev in delavcev v posameznih podjetjih. Do ponedeljka jutraj je dosela samo zbirka »Politike« zavidno višino 615.611 din. Pričakovati je, da bo zbirka dosegla milijon dinarjev, ker prihajajo vedno nove prijave darovalcev.

V teh težkih časih je odziv za pomoč Bitolju več kakor zadovoljiv in dokaz čista solidarnosti, ki preveva vrste našega naroda.

Nov policijski zakon na Hrvaškem

V državi še nimamo enotnega zakona o policijskih prestopkih. Pred tremi leti je sicer tedanji notranji minister predložil narodnemu predstavništvu načrt takega zakona, ki pa je naletel s pravne in politične stališča na najostrejšo kritiko in je bil zlasti zaradi odpora Jugoslovenske nacionalne stranke v senatu pokopan. Tako so v raznih delih države ostale različne stare policijske kazenske odredbe, ki gre do deloma celo na Bachove čase nazaj. Po uredbi o ustanovitvi banovine Hrvatske je prišlo kazensko pravo za teritorij banovine Hrvatske pod kompetenco hrvatske zakonodaje, ki jo, dokler ni sabra, izvršuje zagrebški ban. Ta je sedaj izdal uredbi o policijskih prestopkih, ki izenčuje policijsko kazensko pravo na ozemlju banovine Hrvatske.

Uredba je bila v soboto objavljena, a se o njej ne more reči, da je zelo moderna. Ona predstavlja neke vrste Bachov patent in določa predvsem sledeče policijske delikte: »kršenje reda in mira« in »žaljenje javne dostojnosti«. »Žaljenje uradnih organov«, »omalovaževanje zakonitih odredb ali postopanja oblasti«, »žaljenje lažnih in razburilnih vestí« itd. Končno se lahko policijsko kaznuje »kdor stori nekaj, kar se protivi obstoječemu zakonu ali zakonitim predpisom s področja javne uprave, ki se nanašajo na javni red in mir, pa ti predpisi nimajo nobene posebne kazenske sankcije, ali pa kdor ousti izvršiti nekaj, kar taki zakoni ali predpisi odredajo.« Uredba dopušča sicer pritožbo na višjo instanco, toda ti ne daje odločilne moči, temveč je prepuščeno policijski oblasti, da izvršitev kazni v slučaju pritožbe odloži ali pa ne. Nasprotno dosedanjemu stanju se pritožbe vzamejo v postopek le takrat, če so že pri vložitvi predpisano kolkovane. Do s dan je smela pritožba tudi naknadno kolkovati. Kazni grede do 30 dni zapore, odnosno 1500 din globe. Dovoljeno je pa tudi obsej hkrati. V težjih primerih sme policijska oblast kazni podviti, proti naknadni pritožbi po banški oblasti. Dočim so policijskemu kaznovanju podlegali do sedaj samo neposredni storilci bo smela policijska oblast v bodoče enako, kakor storilce kaznovati tudi one, o katerih smatra, da so h kaznivemu dejanju »pomagali ali navajali«...

S shoda Hrvatske delavske zveze

V Karlovcu je bil v nedeljo shod Hrvatske delavske zveze (HRS). Glavni govornik je bil predstavnik socialnega oddelka banke oblasti dr. Rasuhin, ki je naglasil potrebo sindikalnega organiziranja hrvatskega delavstva v okviru HRS. Dejal je med drugim: »Hrvatsko delavstvo se mora v boju za svoje pravice boriti z velikimi težavami, ker je med nami še vedno dosti ljudi, ki sabotirajo še tako dobro zamisljene akcije banke oblasti. Med nami se tudi ne manjka ljudi, ki trdijo pri vseh nameravanih socialnih reformah, da je za njihovo izvajanje banovina Hrvatska finančno prebiska in da jedva živi iz rok v usta. Mi pa bomo z deli dokazali, da znamo urejevati našo domovino in to tako, da bo služila za vzor tudi ostalim državam na svetu.«

Dolg govor o položaju hrvatskega delavstva je imel predsednik HRS Alekzij Pečnik, ki je posebno ostro kritiziral razmere v Suzorju in zahteval, da se nujno izvede njegova razdelitev in ustanovi samostojno hrvatsko delavsko zavarovanje. Izrekel je tudi posebno zahvalo predsedniku dr. Mačku, ki je »reši« ne samo hrvatski, temveč tudi ostale narode te države pred težko evropsko katastrofo. Prepričan pa smo Hrvati, da bo predsednik dr. Maček znal tudi v »dočie obvarovati hrvatski narod pred strahotami vojne. Ako ne bi bilo dr. Mačka bi bili danes že mnogi hrvatski domovi porušeni in mnogi Hrvati pod zeleno rušo.« Po g. Pečniku izgleda, da so vsi drugi v Jugoslaviji krvočni vojni hujskači. To le seveda fantazija, ki si jo je ta gospod pripravil za agitacijski shod, mislimo pa, da v današnjih časih ni povsem dopustna.

Volitve na juridični fakulteti v Ljubljani

V soboto so bile volitve v Društvo študentov juridične fakultete v Ljubljani. Nacionalni akademiki so prejeli 70 glasov, levičarji 38, združene katoliške organizacije pa 168 glasov. V imenu nacionalnih akademikov se je volitev udeležila samo »Jugoslavija«, medtem ko so katoliške organizacije nastopile združeno.

Odlikovanje g. Godine

»Gorenjec« poroča, da je razložiški sreški načelnik dr. Ivan Vrečar izročil v sredo, 6. t. m. v župnijski pisarni na Jesenicah g. kaplanu J. Godinu odlikovanje Jugoslovenske krone 5. stopnje. G. kaplan Godina je znan slovenski javnosti po svojih zaslugah za misijonsko stvar v Grobljah in okolič. Sedaj pa posveča svojo posebno pozornost Zvezi združenih delavcev, katere vodilni ideolog je poleg svojega kaplanskega predhodnika, kasnejšega tunjskega župnika Andreja Križmana.

Drva z mestnih ulic

V Subotici vlada veliko pomanjkanje drv. Brez drv je ostala celo občina s svojimi uradi in socialnimi ustanovami. Zato je sklenil občinski svet posekati 2000 kostanjev in akacij, ki stojijo vzdolž raznih subotičkih ulic. Tako bodo nasekali kakih 50 vagonov drv, ki jih bo občina porabila deloma za kurjavo občinskega doma in bolnišnice, deloma pa prodala svojim nameštencem. Poleg tega bodo nasekali še v občinskih gozdovih za 1500 vagonov drv, to je približno 10 odstotkov vsega doračenega lesa.

Zatemištev v Švici

Kakor smo na kratko že poročali, je švicaški vrhovni poveljnik general Guisan v sporazumu z vlado odredil od četrta 7. t. m. dalje splošno zatemištev na vsem ozemlju švicaške republike. Zatemištev se začne ob 10. zvečer ter traja do zore, toda

posamezne občine smejo mimo te splošne odredbe, ki je za vse obvezna, odrediti tudi delne zatemištev od mraka do 10. ure zvečer. V primeru kršitev te odredbe veljajo kazni, kakor jih določa vojaški kazenski zakonik.

V posebni razlagi utemeljuje švicaško vrhovno poveljstvo to svojo odredbo med drugim s tem, da bi mogla svetloba služiti tujim letalcem za orientacijo in s tem seveda za kršitve švicaške nevtiralnosti, med tem ko Švica z ničemer ne želi olajševati vojnih operacij. Zatemištev velja do preklica, o čemer bo po uvidevnosti presodil vrhovni poveljnik švicaške vojske v sporazumu z zveznim svetom (vlado).

Novi ameriški bombniki

Poveljstvo angleške obrambe je dovolilo časopisom, da objavijo podrobnosti velikega ameriškega bombnika »Douglas B 19«, ki bo, kakor zatrjujejo listi, v najkrajšem času dan na razpolago tudi angleškemu letalstvu. Novi aparat tehta 70 ton ter je baje sposoben, da preleti Atlantski ocean v obeh smereh združeno in pri tem nikjer ne pristane. Letalo lahko nosi breme 28 ton. Ima štiri motorje, ki razvijajo 10.000 konjskih sil. Bencinski tanki so tako urejeni, da letalo lahko leti neprenehoma 100 ur. Posadka za bombnik bo znašala 10 oseb.

Koroški drobiž

Pred celovškimi izrednimi sodiščem se je zagovarjal neki Johann Nasan iz Štajerske. Obtožnica je navajala več vdomov za časa zatemištev. Izredno sodišče ga je zato obsodilo na smrt.

S 1. novembrom je stopil v veljavo zakon o enotnem najemniškem redu za kmetijska posestva. Z istim dnem je bila razveljavljena odredba o zaščiti malih najemnikov in najemnikov srednjih kmetijskih posestev.

Cene za božična drevesca so bile že sedaj določene in bodo znašale od 15 do 170 pfenigov (2 — 25 din) za drevo.

V večjih krajih Koroške bodo v teh dneh oddajali svinjsko meso v konzervah. Oblasti priporočajo, naj bi se to meso porabi vsaj v teku 14 dni po nakupu.

Mestne hranilnice v Celovcu, Beljaku in St. Vidu imajo poleg denarnih poslov tudi nalogo, da štejejo odrezke kart za obroke in perilo. Trgovcem z manufakturo nato izstavljajo posebna potrdila, na podlagi katerih trgovci lahko naročajo novo blago pr. tovarnah. Pravijo, da se je sistem računskih posredovalnic za karte prav dobro obnesel.

Naše gledališče

D R A M A

Torek, 12.: Lepa Vida, Krstina predstava. Red premierski.
Sreda, 13.: Pohujšanje v dolini šentforjanski. Red B.
Četrtek, 14.: Revizor. Red četrtek.
Petek, 15.: Skrivnice. Red A.
Sobota, 16.: Lepa Vida. Izven.

Velik kulturni dogodek bo krstna predstava Ferdo Kozakove sodobne drame »Lepa Vida«, ki jo bodo uprizorili dr. vi. Avtor je zaje v hropenjskem motivu Lepe Vide, ki ga je prestopil v sedanjem čas konflikt v bogati industrijski hiši. Na osnovi nesrečnega zakona, je pokazal okolje, v katerem so zanimivo obravnavani socialni in družabni problemi. Igrali bodo M. Danilova, Levar, Kralj, Jan, Avgusta Danilova k. g., Simčičeva, Slavčeva, Presetnik, Plut, Bratina, Tiran, Praprotnikova in Intiharjama. Režiser dr. Kreft.

Opozarjamo, da bo repriza Ferdo Kozakove »Lepe Vide« v soboto izven abonmaja.

Jutri bodo igrali Čankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentforjanski« za red B. Delo je našlo v letošnji uprizoritvi pri občinstvu živahen odziv. V glavnih vlogah bodo nastopili: Jan, Sancinova, Cesar, Peček in P. Juvanovca, nadalje Lipah, Plut, Sever, Kauker, Rakarjeva, Gabričičeva, V. Juvanovca, Presetnik in Tiran. Režiser prof. Šest.

O P E R A

Torek, 12.: Grof Luksemburški. Red turek.
Sreda, 13.: Figaroova svatba. Red A.
Četrtek, 14.: Carmen. Red premierski.

Red turek bo imel dr. Leharjevo opereto »Grof Luksemburški« s Franciom v naslovni in Ivančico v glavni ženski partiji. V ostalih glavnih vlogah bodo nastopili: Barbičeva, M. Sancin, Zupan in Rakarjeva v vlogi grofice Kokoscevo. Izredno melodiozna glasba in učinkoviti libretto sta ji pripomogla do številnih repriz. Digirnet D. Zebre, režiser E. Freih.

Bizetova opera »Carmene« je ena izmed najpopularnejših opernih umetnin, ki je stalno na sporedu vseh oper. Invenciozna, temperamentna glasba in libretto, ki je posnet po P. Mériméejevi noveli, tvori delo, ki je tako v glasbenem, kakor dramatičnem pogledu vsesokoli zanimivo. Temperamentni španski plesi pozivljajo potek dejanja in dramatično zgrajene vloge so partije, v katerih se preizkušajo pevke in igralске sposobnosti. Opero bo dirigiral dr. Švara, režiser C. Debevec.

Plesni večer mlade slovenske plesalke Marie Paulinove. Zanimivost večera bosta tvorili dve novi skladbi L. M. Škerjanca in sicer: Nocturne in Mafena. Razen njih bo izvajana tudi skladba P. Šivica: »Nespretna devica« in Grečianinova ciklus plesov: »Otrokov dan«. Na sporedu bo še ples »Nrecc«, izvajan brez spremljave. Mlada plesalka Marta Paulinova izhaja iz šole moderne plesne smeri, katere osnova je izrazni ples. Na ta plesni večer mlade slovenske plesalke, ki bo v ponedeljek 18. t. m., opozarjamo.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15
Sobota, 16.: Nenavaden človek. Otvoritev sezone.
Nedelja, 17.: Nenavaden človek.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 12.: Na dnu. Red A.
Sreda, 13.: zaprto.
Četrtek, 14.: Na cesarčin

SPORT

Drevi ob 19. spet konjske dirke
Na stadionu Hermesa v Šiški

Nedeljske konjske dirke so pokazale, da je med občinstvom veliko zanimanje za takšno prireditve, saj se je zbralo na dirkališču več tisoč gledalcev, ki so ves čas nezmanjšan zanimanjem sledili posameznim točkam sporeda.

Nedeljski spored pa je bil prav za prav samo del celotne prireditve, ki se bo nadaljevala še drevi ob 19., prav tako na no-

vem stadionu ZSK Hermesa v Šiški. Ta del sporeda bo še posebej privlačen zaradi tega ker se bo vršil ob električni razsvetljavi kar je pri nas čisto novo in bodo to sploh prve konjske dirke v naši državi ob takem času in v taki režiji.

Občinstvo vabijo prireditelji tudi to pot na čim številnejšo udeležbo!

Za dvig trboveljskega sporta

SK Trbovlje se pripravila za novo delo — Se nekateri dodatki k minuli nedelji

Trbovlje, 10. nov.

Naš nacionalni sportni klub Trbovlje je prejšnja leta uspešno gojil razne sportne panoge ter se vidno udeleževal tudi v nogometu. V zadnjem času pa smo o društvu čuli zelo malo. Sedanja društvena uprava je zaradi pozitivne društvene dela sklicala v sredo 13. t. m. sestanek pri Fortjeju na Vodah, na katerem bo razgovor o bodočih smernicah klubovega dela in pripravah za občni zbor. Uprava naproša predvsem stare člane, da se sestanka sigurno udeležijo ter s svojim sodelovanjem podprejo obstoj kluba. Sporedno s tem sestankom se bodo sestali tudi člani boksarskega odseka ter so vabljeni tudi novinci, posebno pa sportni delavci, ki bi se hoteli posvetiti delu v tej sekciji. Dobrodošli bodo tudi oni, ki se zanimajo za težko atletiko, predvsem za rokoborbo. SK Trbovlje je posebno v boksarskem sportu dosegel doma in drugod prav zavidne uspehe ter se pridno udeležuje tudi v slovenski boksarski zvezi. V načrtu je redno delovanje tekočatskega sporta vseh vrst, ki bi se lahko v Trbovljah razvil prav zadovoljivo, saj je med tukajšnje mladino za to gotovo precej zanimanje. Na sestanku se bodo določili redni treningi za juniorje in seniorje. Razen tega misli klub poživiti tudi odsek za table-tenis, ki ima pri nas prav tako precej ljubiteljev. Seveda bi veljalo potem pričeti tudi s sistematičnim gojenjem plavalnega sporta, tenisa in lahkotatskega sporta, vrst, ki bi se pri nas prav tako morale gojiti v večji meri. SK Trbovlje bo v bodoče sploh opustil nogometni sport ter se bo posvetil drugim sportnim panogam.

Trboveljska sportna javnost bo to koristno pobudo le pozdravila in želeli je, da v Trbovljah čujemo tudi o drugem sportu kakor samo o nogometu, ki je bil dosedaj edino uspešno poprišče naših klubov. Delo SK Trbovlje pa naj bi podprli tudi ostali sportni činitelji v Trbovljah in prav bi bilo, da v tej smeri stopi vidneje na plan zopet trboveljski sportni meddruštveni odbor, ki naj bi iz temelja pripravil široko-potezno akcijo za splošni dvig trboveljskega sporta. Kakor slišimo, se pripravljajo v tem pogledu daljnosežni predlogi za sodelovanje industrije, delavstva in državnih oblastev.

Zbor slovenskih plavalnih
sodnikov

Na izrednem občnem zboru SPZ so bila v nedeljo sprejema pravila tako, da bodo odslej lahko pod njenim okriljem delovali tudi plavalni sodniki. Na občnem zboru so bili delegati samo treh klubov, in sicer Ilirije, MPK in Mure.

Ker je bila sprememba pravil že v naprej dobro pripravljena in so bili o njej vsi klubi obveščeni, je imel predsednik dr. Skaberne lahko delo, ker je bil predlog so- glasno sprejet in s tem tudi občni zbor zaključen.

Pred pričetkom tega zborovanja so imeli svoj občni zbor tudi slovenski plavalni sodniki, ki so v zvezi z gornjo spremembo likvidirali svojo staro organizacijo in ustanovili novo kot organ SPZ z imenom »Zbor slovenskih plavalnih sodnikov«. V novi odbor zbora so bili izvoljeni: za predsednika Kramaršič Božo, za podpredsednika dr. Bradarč Franc, za tajnika in blagajnika dipl. jur. Dobrota Rajko, za odbornike pa Josih Jule, Megušar Maks in Kogovšek Boris. V nadzorni odbor sta prišla prof. Kuljiš Andro in inž. Stergar Lado, izpitno komisijo pa bodo tvorili: Kramaršič Božo, prof. Kuljiš, inž. Stergar, Trampuš Boris in dr. Bradarč. Slednjič je bila za sodnike določena še letna članarina po din 10.— in pa sprejet sklep, da bo imel vsak član zbora po 15-letnem aktivnem delovanju enake ugodnosti »v pokoj« kakor v času aktivnega delovanja.

Tableteniško prvenstvo
banovine Hrvatske

V Zagrebu se v soboto in nedeljo odigrali velik turnir za table-teniško prvenstvo banovine Hrvatske, na katerem so bile na sporedu naslednje discipline: moštva, gosposke posamezne, dame posamezne, juniorji posamezno ter moški in mešani pari.

Moštve je nastopilo 13 v dveh skupinah, med katerima je bila v prvi tudi Mladica iz Ljubljane. V tej skupini je prišlo ljubljansko moštvo na četrto mesto ter je dobro reprezentiralo slovenski tabletenis, čeprav v nepopolni sestavi. Med gosposki posamezno je nastopilo 38 igralcev, od katerih sta prišla do semifinale Dolinar in Stein ter Blažič z zmago nad Marinkom. Med juniorji je bilo 14 igralcev, od katerih sta se plasirala v finale letošnji državni juniorski prvak Harangozo II. in Prohaska z zmago nad Valkovičem. V damski konkurenci je bilo 7 igralic, med katerimi sta se v finale plasirali Pečnikova in Vukovićeva, kjer je potem zmagala Pečnikova, ki je odpravila svojo nasprotnico gladko z 2:0 in dokazala, da vsaj za enkrat nima nobene resne konkurence. Med moškimi pari, ki jih je bilo vsega 14, se je moralo tekmovalcem skrajšati in sta prišla med ostalimi brata Harangozo v o. v finale. Mešani parovi je bilo na tekmovalstvu 7 in sta prišla v finale Harangozo I. in Pečnikova ter Harangozo II. in Knežičeva.

Turnir je bil dobro organiziran, vendar se je zaradi številnih disciplin in ker so moštva igrala po sistemu vsak z vsakim, močno zavlekli. Prireditve v takšni organizaciji pa je zelo naporna, predvsem za igralce, pa tudi za vodstvo turnirja.

Iz poglavja o nogometu

Dodatno k našim najbolj obširnimi poročilom ponedeljskega »Jutra« o nogometnih dogodkih pretekle nedelje, moramo objaviti še pregled rezultatov v hrvatski in srbski ligi v obliki obeh tabel, ki najbolj nazorno kažejo, kako se razvija konkurenca pri njih.

V hrvatski ligi minulo nedeljo ni bilo nobenih presenečenj, če ne mislimo na tekmo v Subotici, kjer sta Bačka in osješka Slavija podelili točki in pa na incident v Splitu, zaradi katerega je bila tekma med domačima rivaloma Hajdukom in Splitom predčasno zaključena. V ostalem je bilo nedeljsko kolo v tej ligi zadnje iz jesenskega dela tekmovalja, kar pomeni, da je Concordia obenem postala jesenski prvak v hrvatski ligi. Tabela sama je takakale:

Concordia	9	7	2	0	31: 8	16
Hajduk	8	7	0	1	25: 7	14
Gradjanski	7	5	2	0	32: 5	12
HAŠK	9	4	3	2	18:13	11
Split	9	4	0	5	13:27	8
Slavija (O)	8	2	3	3	13:24	7
Slavija (V)	9	2	1	6	9:19	5
Željezničar	9	1	3	5	11:25	5
SAŠK	9	1	2	6	5:16	4
Bačka	9	1	2	6	11:25	3

Prvo spomladansko kolo bodo Hrvatje igrali že kar prihodnjo nedeljo, in sicer v tehle parih: Concordia—SAŠK in Željezničar—Slavija (V) v Zagrebu, Split—Gradjanski v Splitu, Bačka—HAŠK v Subotici in Slavija (O)—Hajduk v Osijeku.

V srbski ligi so za eno kolo naprej in so si predvčerajšnjim priskrbeli po dve točki BSK, Jugoslavija in njen imenjak iz Pančeva kakor tudi subotički ŽAK, medtem ko je tekma med Baskom in sarajevsko Slavijo ostala neodločena. Izidi niso povzročili nobene spremembe v prvenstveni tabeli, v kateri slej ko prej krepko vodi bivši državni prvak BSK. V številkah je njegova pozicija in pozicija ostalih devetih naslednja:

BSK	10	8	1	1	33:10	17
Jugoslavija	10	6	1	3	21:13	13
Jugoslavija (J)	10	4	2	4	19:21	10
Gradjanski	10	4	2	4	18:22	10
ŽAK	10	4	2	4	16:25	10
Bata	10	4	1	5	16:15	9
Vojvodina	10	3	3	4	18:20	9
Slavija	10	2	4	4	27:25	8
Jedinstvo	10	3	2	5	12:18	8
Bask	10	1	4	5	13:24	6

Tudi v tej ligi bodo igrali dalje že prihodnjo nedeljo in sicer: v Beogradu: Jugoslavija—Jedinstvo in BSK—Bask, v Novem Sadu: Vojvodina—Bata, v Skoplju: Gradjanski—Slavija (S) in v Subotici: ŽAK—Jugoslavija (J).

V italijanskem državnem prvenstvu so v nedeljo igrali VI. kolo in zabeležili te izide: Napoli—Bologna 4:4, Novara—Genova 2:1, Ambrosiana—Juventus 2:1, Livorno—Lazio 2:1, Triestina—Fiorentina 1:0, Milano—Roma 2:1, Torino—Bari 4:0, Atalanta—Venezia 3:1. — V prvenstvu vodi še zmerom Fiorentina pred Ambrosiano in Juventusom.

V madžarskem prvenstvu so v nedeljo imeli na sporedu IX. kolo, ki se je končalo naslednje: Upeš—Haladás 4:0, Törekvés—Gamma 1:0, Salgotarján—Szolnok 3:2, VLF—Szeged 3:3, Ferencváros—Töke 2:0 itd. Po tem kolu je na čelu Ferencváros, precej pred Upeštom in Szegedom.

Zaključek atletske
sezone v Celju

Malo pozno, toda ne prepozno, saj je uradni zaključek vsakoletne atletske sezone 15. novembra, je izvedla atletska sekcija SK Celja v nedeljo svoj zadnji atletski nastop, ki je bil obenem poslednji atletski miting letošnje razgibane sezone. Sobotno solčno vreme je obetalo vse najboljše za nedeljo, ki pa je bila žal hladna in meglena, kar je močno vplivalo na tekmovalce, katerih rezultati niso najboljše, čeprav so bili tekmovalci do konca v treningu. Kakor se zdi, so zunanji tekmovalci že zdavnaj zavrgli sprinterice, ker ni bilo nobenega na izpregled, tako, da so nastopili sami atleti prireditelja in to v prav lepem številu, kljub temu, da je bil nekaterim atletom dijakom strogo prepovedan nastop na tej prireditvi. Skrajni čas je, da naše vrhovne sportne instance pokrenejo energično akcijo, da se ta ovira v sportnem udeleževanju slovenske mladine končno odstrani! Tekmovalje je obsegalo 8 disciplin vsehvišjih disciplin peterboja za pokal tv. A. Mislej, katerega je branil Urbančič, ki je bil tudi na startu, a ni mogel ponoviti lanskega uspeha zaradi pomanjkanja treninga. Letos si je osvojil lepi pokal Pleteršek, ki je dominiral predvsem v tekih in skoku, medtem ko je bil v metih slab. Tudi ostali štirje so bili podvprečni. Od ostalih disciplin izven peterboja je treba omeniti samo dober met Slamiča v disku, ki se je po dolgem odmoru spet vrnil na igrišče — čeprav prav na koncu sezone — zagotovil pa je, da še ne mara popustiti, kar naj bo mladim za vzgled. Za tekmovalje je bilo precejšnje zanimanje mladine, videli smo pa tudi br. Matijo Benčana, prvega slovenskega zmagovalca v peterboju, ki je prišel pogledat, koliko se je po tridesetih letih spremenilo, kakor je izjavil. Komur ni znano, povemo, da je bil Matija Benčan oni, ki je pri nas predvsem v sokolstvu propagiral proste discipline ter si tudi pri prvem tekmovalstvu v peterboju osvojil časten naslov in to pred 30 leti.

Doseženi rezultati so pa bili naslednji: Peterboj: Skok v daljino: 1. Pleteršek 6.24; 2. Jakec 5.80 (s prestopom 6.40); 3. Katič 5.70; 4. Urbančič 4.40; 5. Masa 4.40. 5. Masa 4.40. Met kopja: 1. Jakec 38.82; 2. Katič 37.46; 3. Urbančič 31.54; 4. Pleteršek 30.25; 5. Masa 29.35; Tek 200 m: 1. Pleteršek 24.5; 2. Jakec 24.8; 3. Urbančič 25.8; 4. Katič 26.2; 5. Masa 28.2; Met diska: 1. Urbančič 28.53; 2. Katič 28.50; 3. Masa 27.51; 4. Jakec 26.10; 5. Pleteršek 25.05. Izven: Slamič 36.60, Deržek, 28.17; Kodre 28 m. Tek 1500 m: 1. Pleteršek 5:09.8; 2. Katič 5:13.4; 3. Jakec 5:30.2; Izven: Kos 4:38.

Končni rezultat po točkah je: 1. Pleteršek 2158.5; 2. Jakec 2087.8; 3. Katič 2064.7; 4. Urbančič 1405.5; 5. Masa 1173.5 (vsi SK Celje).

V ostalih disciplinah pa so bili doseženi naslednji rezultati: Met kroglice: 1. Slamič 11.66; 2. Deržek 10.93; 3. Katič 10.81; 4. Urbančič 9.59, 5. Masa 9.17. — 110 m zapreke: 1. Pleteršek 17.2; 2. Rebeushegg 18.8; 3. Tone 23. — Met klavira: 1. Slamič 34.37; 2. Kodre 31.50; 3. Deržek.

Kako je bilo v Kranju

Odgovor iz Kranja zaradi nedeljskih dogodkov na igrišču

Iz Kranja nam pišejo:

V ponedeljski izdaji »Jutra« je bila poročila o nedeljski tekmi med Kranjem in Maršom priključena tudi izjava Marsovega igralca Viktorja Hassla o burnih dogodkih na kranjskem igrišču in o dejanskem napadu igralcev in občinstva na Marsovo moštvo in na njega. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da omenjena izjava ni povsem točna in objektivna. Hassl skuša prikazati svoje moštvo kot fair, v isti sapi pa že opravičuje svojo izključitev, češ da je bil glavni krivec kranjski igralec. Daje trdi, da je Mars nastopil v odločni nameri, da bo zalgal fair, vendar je bil že na igrišču izpostavljen hudim napadom nasprotnikov.

Če so imeli Marsovec res namen zalgrati fair, zakaj je že v 15. minuti, ko je padel prvi gol za domače, vratar Pavlica brez vsakega povoda s pestmi napadel strelec tega gola. To je videla vsa publika in tudi igralci, le sodnik tega ni mogel videti, ker se je vračal na sredino igrišča. Glavne krivce izključitve bo g. Hassl prav lahko našel. V 42. minuti, ko je Mars zabil gol iz prostega strela, se je Hassl z vso silo zaletel v živi zid kranjskih igralcev, še preden je bila žoga ustreljena. Na ta nalet v enega kranjskih igralcev je skušal eden od njih reagirati. V tem pa je Hassl po dobljenem голу pobral žogo, stekel k sodniku in se pričel pregovarjati. Stvar je bila že likvidirana, toda medtem je Hassl s peto sunil za seboj stolec Plaverška, ki mu je udarec vrnil. Sodnik je izključil oba, razjarieno občinstvo pa se je hotelo znesti zaradi nesportnega vedenja Hassla, ki je nato moral v spremstvu policije zapustiti igrišče.

Ta verzija o kranjskem incidentu je prav tako malo razveseljevala kakor ona, ki smo jo na dan tekme prejeli od prizadete igralca samega. Končno besedo o tem, kdo je imel prav in kdo ne, bodo tako izrekli na drugem mestu. Mi želimo ugotoviti samo to, da bi bilo treba v interesu nogometa in sporta sploh vsak izgrez na sportnem prostoru kaznovati kar se da temeljito. Ne glede na to, kdo je glavni in kdo samo delni krivec. To zahteva ugled našega sporta, ki se mora že brez takih pojavov boriti na vseh koncih in krajih s samimi težavami.

Iz življenja na deželi

Iz Hrastnika

h— Puharjev dom se imenuje fotoamaterski dom, ki se je odprl v Hrastniku. Ta dom, ki stoji na Pintarjevih bajejnih, ima poleg društvenih prostorov tudi razstavno dvorano. Kakor je imel Hrastnik že v prejšnjem stoletju marsikaj edinstvenega (prvo steklarino, kjer so se segrevali peči s plinom, edino kromovo tvornico na vsem kontinentu, prvo železnico v Avstro-Ogrski, je gotovo tudi naš fotoamaterski dom edinstven primer na podeželju v naši državi. Agilnim klubovim članom, v prvi vrsti predsedniku g. Mirku Grešaku, gre vse priznanje!

h— Smrtna koša. Po dolgi bolezni je umrla v 71. letu starosti ga. Helena Čepinova, vdova po brusarskem mojstru v steklarni. Pogreb na dolsko pokopališče se je vršil ob veliki udeležbi. Naj v miru počiva skrbna mati in zvesta čitateljica našega lista! — V Praprotnem je preminila 51. letna ga. Alojzija Milnarčeva. Pokopali so jo v Dragi. Lahka ji bodi zemlja! Prizadejmo si našo žalost!

Iz Trbovelj

t— Nagradno streljanje bo 10. t. m. od 9. do 16. na Kolku. Streljanje priredi trboveljska strelska družina, ki je za najboljše strelce pripravila prav lične nagrade. Dobitki so izločeni pri Bergerju na Vodah. Ljubitelji strelskega sporta se vabijo k številni udeležbi!

t— »Pekovsko«, veselo zgodbo s petjem in godbo, priredi za otvoritev teatarske sezone prosvetno delavsko društvo »Vzajemnost« v Delavskem domu. Sodelujejo nekateri Delavske godbe. Odbor vabi k številni udeležbi.

t— Izpiti za pooblaščenega inženirja gradbenih stroke je te dni položil z odličnim uspehom pred komisijo v Beogradu inž. Krajner Fričko, gradbeni vodja podjetja inž. Dukli v Trbovljah. Čestitamo!

Tovarna obutve in gume »BOSTON« a.d. Beograd

IŠČE
strokovne delavce

za usnjeno obutev:

KROJAČE — ŠTEPARICE — STROJNE NATEZALCE (iberholerje) — ŠČIPACE (evikerje) — PODŠIVACE (doplerje) in REZKARJE (frezerje).

Javiti se je pisмено ob točni navedbi sedanjega dela na naslov tovarne, Beograd, Kralja, Aleksandra 174.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—.

Službo dobi

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Mizarskega

pomočnika sprejme mojster v skupno delo Tržaška 17. 30648-1

Dekle ali vdovo

ki ni imela otrok, ki zna dobro kuhati, sprejme starejši trgovec vdovec. Ponudbe pod »Pametna« na ogl. odd. Jutra. 30643-1

Deklica

v starosti od 15 do 16 let, ki ima veselje do pekarije, se sprejme. Filipč Marija, Sv. Rupert, Slov. gorice. 30654-1

Učenko

lepo, z dobrim glasom in poslušom išče salonske rodninske kapela. Potrebno je dovoljenje staršev. Ponudbe s fotografijo na Rožmaric Strepan, kapelnik Gradiška Podrum, Sušak. 30652-1

Krojaški

za male komade dob. takoj službo. Hrana in stanovanje v hiši. Zlatar, krojač, Ponika 1. ž. 30654-1

Po vseh krajih

Slovenije sprejmemo zanesljivo in spretno prodajalce knjig. Oglasite se na založbi SLOVKA, Ljubljana, Rožna ul. 7. 30674-1

Službe išče

vsaka beseda 50 par. za dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 15 Din.

Dekle

stara 25 let, zmorna vseh hišnih del, deloma tudi kuhe, stivanja in ročnih del, išče službo pri malih, bolnih rodbini. Naslov se izve v vseh posl. Jutra. 30665-2

Vaienci (ke)

Salon Vogne Gospodstva 5 sprejme vanko. 30517-44

Učena

sprejme pekarija Filipč Marija, Sv. Rupert, Slov. gor. 30653-44

Učenca

poštenega in poslušnega, 14 let starca, sprejme takoj. Ponudbe poslati na Slava Gost, trgovina mlačovim robom, Pregrada. 30659-44

Zaslugež

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsako prepisovanje

na stroj ali kako drugo pisarniško delo sprejme na dom. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 30651-3

Pouk

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Pouk na harmoniki

klavirski in harmoniki pouk v soboto. Pouk pri priznanem strokovnjaku, državnem prvaku Rudolfu Pilih-u Vam zajamči siguran uspeh! 30175-4

Instruktorja

matematika, visokoločila, izčen za višje razrede. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 30673-4

Prodaj

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Motorčko

za pogon bicikla ima v zalogi mehanik Franjo Berlič. Medvede. Ogledite si jih ter kupite dokler traja zaloga! 30641-6

Majhna

Lutrova peč ugodno naprodaj. Poizve se: Papiroteka, Tyrleva 12, dvorišče. 30672-6

Kapital

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Posojila

dajemo našim članom in varčevalcem Ugodni pogoji. Vloge obrestujeno po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno sva-rovani. Zadruga »Mojo« Dom, Ljubljana, Dvorčakova 8. Isčemo poverjenika. 190

Mlada samostojna

išče posojila za trgovske namene proti garanciji. Ponudbe pod šifro »Oboje« stranska koriste na oglas. odd. Jutra. 30649-16

Auto, moto

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Java motocikle

100 ccm, 250 ccm ter 350 ccm OHV ima zopet na zalogi po stari ceni zastopnik Sancia Frano, Linhartova ulica 35, Ljubljana. Vsi motocikli so z originalno pnevmatiko. Na zalogi so tudi elegantne čelike prikolice ERA. 30642-10

Motorno kolo

Herkules, 200 ccm, ugodno naprodaj. Rožna dolina c. V. št. 15, pekarija Kovč. 30670-10

Radio

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Radio za 1200 din

starejši, toda popolnoma brezhibni, klavirsko harmoniko, fotoparat, komplet, izvirten 800, novo motorno kolo DKW prodam. Ostrožnik, trgovina, Pasaža. 30671-9

Knjige

Beseda 1 Din. davka 3 Din. za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

V soboto